

САЪДУЛЛА ҲАКИМ
SA'DULLA HAKIM

КЎНГИЛ ЮЗИ

Шеърлар

KO'NGIL YUZI

She'rlar

«SHARQ» NASHRIYOT-MATBAA
AKSIYADORLIK kompaniyasi
BOSH TAHRIRIYATI
TOSHKENT — 2006

Саъдулла Ҳаким.

Кўнги́л юзи: Шеърлар. — Т.: «Шарқ», 2006. — 160 б.

Саъдулла Ҳаким шеърлари танти самимияти, оламни ўзига хос идрок этиши, қутилмаган яқунлари ва фалсафий мушоҳадаларга бойлиги билан эътиборни тортади. Уларда она Ватан табиати, муҳаббат тароналари, халқимизнинг ўзбекона бетакрор фазилатлари таъсирчан образлар, гўзал манзаралар, ажиб шеърӣй ифодаларда завқ-шавқ билан тараннум этилади. Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими Саъдулла Ҳаким шеърӣят ихлосмандларига «Ҳамал тонглари», «Сен кутган баҳор», «Ёз окшоми», «Она сўз», «Сайланма» каби асарлари билан яхши таниш. Ишончимиз комилки, шоирнинг мазкур китоби ҳам ўқувчиларга манзур бўлади.

ББК.84(5Ў)

Sa'dulla Hakim.

Ко'ngil yuzi: She'rlar. — Т.: «Sharq», 2006. — 160 b.

Sa'dulla Hakim she'rlari tanti samimiyati, olamni o'ziga xos idrok etishi, kutilmagan yakunlari va falsafiy mushohadalarga boyligi bilan e'tiborni tortadi. Ularda ona Vatan tabiati, muhabbat taronalari, xalqimizning o'zbekona betakror fazilatlarini ta'sirchan obrazlar, go'zal manzaralar, ajib she'riy ifodalarda zavq-shavq bilan tarannum etiladi. O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan madaniyat xodimi Sa'dulla Hakim she'riyat ixlosmandlariga «Hamal tonglari», «Sen kutgan bahor», «Yoz oqshomi», «Ona so'z», «Saylanma» kabi asarlari bilan yaxshi tanish. Ishonchimiz komilki, shoirning mazkur kitobi ham o'quvchilarga manzur bo'ladi.

BБК.84(5O')

© «Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси
Бош таҳририяти, 2006 й.

© «Sharq» nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi
Bosh tahririyati, 2006-y.

ШАРҲИ ҲОЛ

SHARHI HOL

*Очса юрак кўзини
Кўнглига нам келарми?
Ҳар бандаси ўзининг
Кимлигини биларми?*

*Ochsa yurak ko'zini
Ko'ngliga nam kelarmi?
Har bandasi o'zining
Kimligini bilarmi?*

*Ўй босар такрор-такрор,
Мен асли ўзи кимман?
Эл мудраганда бедор,
Ҳайқирса нечук жимман?*

*O'y bosar takror-takror,
Men asli o'zi kimman?
El mudraganda bedor,
Hayqirsa nechuk jimman?*

*Наҳот менинг исёним
Дилимда қотиб қолган,
Шеърлар битганим ёниб
Наҳотки бари ёлгон?*

*Nahot mening isyonim
Dilimda qotib qolgan,
She'rlar bitganim yonib
Nahotki bari yolg'on?*

*Мен деган нечасидан
Кўрдим изтироб, жафо.
Ёмонлик кўчасидан
Лекин ўтмадим асло.*

*Men degan nechasidan
Ko'rdim iztirob, jafo.
Yomonlik ko'chasidan
Lekin o'tmadim aslo.*

*Жоҳил тегирмон тошин
Бош узра юргизса бад,
Балки минглар бири мен
Қилган сабру қаноат.*

*Johil tegirmon toshin
Bosh uzra yurgizsa bad,
Balki minglar biri men
Qilgan sabr-u qanoat.*

*На до'қ, на озорим бор,
Мен бир яхши одамман.
Кўксимда мозорим бор, —
Ҳиддатларим яшинган.*

*Na do'q, na ozorim bor,
Men bir yaxshi odamman.
Ko'ksimda mozorim bor, —
Hiddatlarim yashingan.*

*Биламанки, йўлга бир
Чиқсам ортга
қайтмасман.*

*Bilamanki, yo'lga bir
Chiqsam ortga
qaytmasman.*

КЎЗМУНЧОҚ

(туркум)

2.

КО‘ЗМУНЧОҚ

(turkum)

ЎРМОНЧИЛАР

Ўрмончилар хақида
хангомага бу бир гап,
Кўрган-эшитган хайрон:
Ўрмончилар нетдилар?
Эгри-бугри қайрағоч
соясида соялаб,
Тўғри ўсган теракни
шартта кесиб кетдилар...

ЎКИНЧ

Киши йўқ пахтани элда
суймаган,
Пахта экдик ҳатто
ўр-қиримизга.
Жойимиз қолмади пахта
қўймаган,
Пахтани кўп қўйдик
бир-биримизга...

ЭҲТИРОС

Бағрим яшнар.
Юрагим илиб,
Қалбимда шеър гул каби
битар.
Қалам гўё оловнинг тили,
Бармоқларим
ловуллаб кетар!

ОШКОРАЛИКНИ ТУШУНИШ

Ошкоралик деса манави бу
зот, —
Доим саф олдида юришга
мойил. —
Орқада қолишдан чўчиб,
шу заҳот
Қип-яланғоч бўлиб олибди,
койил!

O'RMONCHILAR

O'rmonchilar haqida
hangomaga bu bir gap,
Ko'rgan-eshitgan hayron:
o'rmonchilar netdilar?
Egri-bugri qayrag'och
soyasida soyalab,
To'g'ri o'sgan terakni
shartta kesib ketdilar...

O'KINCH

Kishi yo'q paxtani elda
suymagan,
Paxta ekdik hatto
o'r-qirimizga.
Joyimiz qolmadi paxta
qo'ymagan,
Paxtani ko'p qo'ydik
bir-birimizga...

EHTIROS

Bag'rim yashnar.
Yuragim ilib,
Qalbimda she'r gul kabi
bitar.
Qalam go'yo olovning tili,
Barmoqlarim
lovullab ketar!

OSHKORALIKNI TUSHUNISH

Oshkoralik desa manavi bu
zot, —
Doim saf oldida yurishga
moyil. —
Orqada qolishdan cho'chib,
shu zahot
Qip-yalang'och bo'lib olibdi,
qoyil!

**МУСОФИЯТ
ТАРАФАЙН**

Отанг — ёмғир, онанг —
 гулбоғ,
Ёмғир ёғар гулбоғ аро.
Онанг — гулбоғ, ўзинг —
 гулсан,
Гулбоғ аро гулсан сара.

ЭЙ, РАФИҚ

Эй, рафик,
бунингдек нокаслик нечун,
Паст кетма, баланд тур,
 айтай бир киёс.
Макони юксакда бўлгани
 учун
Барчага баробар
 нур сепар қуёш!

ЭПИГРАММА

— Нахотки ўзгарган бўлса
 ахду ком,
Тириклар кушоду ўликлар
 бадном?
— Нишон кўрсатдию,
 шараф инъоми
Расуллик даъвосин айлади
 ғулом...

БОЛАЛИК

Болалик.
Кўпқари.
Эсимдан чиқмас
Чоллардан бирининг айтган
 сўзлари:
— От минган ҳар киши
 чавандоз бўлмас,
Анди эмас эшак минганнинг
 бари!

**MUSOFIYAT
TARAFAYN**

Otang — yomg'ir, onang —
 gulbog',
Yomg'ir yog'ar gulbog' aro.
Onang — gulbog', o'zing —
 gulsan,
Gulbog' aro gulsan sara.

EY, RAFIQ

Ey, rafiq,
buningdek nokaslik nechun,
Past ketma, baland tur,
 aytay bir qiyos.
Makoni yuksakda bo'lgani
 uchun
Barchaga barobar
 nur separ quyosh!

EPIGRAMMA

— Nahotki o'zgargan bo'lsa
 ahdu kom,
Tiriklar kushodu o'liklar
 badnom?
— Nishon ko'rsatdi-yu,
 sharaf in'omi
Rasullik da'vosin ayladi
 g'ulom...

BOLALIK

Bolalik.
Ko'pkari.
Esimdan chiqmas
Chollardan birining aytgan
 so'zlari:
— Ot mingan har kishi
 chavandoz bo'lmas,
Andi emas eshak minganning
 bari!

АЙ, СУЛУВ

Тоғ бошида қор ётмаса
Сой тошини кўммас сув.
Отанг — новвот,
 онанг — қаймоқ,
Асал-а асал,
 ай, сулув!

АЙТИМ

Жонодил жонга хуш
 жўмардин суюр,
Бирга тош-муз ялаб, бир
 ўтда куюр.
Отам замонлардан қолган бу
 айтим:
Айғир қум чайнаса,
 чанг ютар уюр...

АЛДАРКЎСА

— Алдаркўса, нега алдайсан?
— Алдамасам яшай
 олмайман.
— Алдаркўса, нега
 ўлмайсан?
— Яшамасам алдай
 олмайман...

РОСТГЎЙЛИК

Ростгўйнинг душмани
 кўндир ҳамиша,
Қасдига тушгани кўндир
 хамиша.
Богбонга «Бекангиз сулув»
 деб эдим
Богдан қува солди қўлида
 теша...

АУ, СУЛУВ

Tog' boshida qor yotmasa
Soy toshini ko'mmas suv.
Otang — novvot,
 onang — qaymoq,
Asal-a asal,
 ay, suluv!

АУТИМ

Jonodil jonga xush
 jo'mardin suyur,
Birga tosh-muz yalab, bir
 o'tda kuyur.
Otam zamonlardan qolgan bu
 aytim:
Ayg'ir qum chaynasa,
 chang yutar uyur...

ALDARKO'SA

— Aldarko'sa, nega aldaysan?
— Aldamasam yashay
 olmayman.
— Aldarko'sa, nega
 o'lmaysan?
— Yashamasam alday
 olmayman...

ROSTGO'YLIK

Rostgo'yning dushmani
 ko'pdir hamisha,
Qasdiga tushgani ko'pdir
 hamisha.
Bog'bonga «Bekangiz suluv»
 deb edim
Bog'dan quva soldi qo'lida
 tesha...

ТАМОЙИЛ

Ровийлар рост айтмиш:
 чўп синмас бекор,
Хар бир тамойилга бор ўзга
 боис.
Доим зўравондан етади озор,
Исён кўтаради
 хамиша
 ожиз.

БИР ҲИКМАТ

Ўз фикрин қила олур пеш
 Афлотун олдида,
Фурурини бой бермас,
 хатто олтин олдида.
Бошига қилич келса,
 тик борар ўлимга ҳам,
Мумдай эшилар эркак
 фақат хотин олдида!

УСМОН НОСИР ВА ЎЗГАЛАР

Англамоқ шунчалар
 мушкулдир наҳот
Қайда ёлғон зоҳир,
 қайда пайдо чин.
Тўғри йўл тик жарга дуч
 этиб гоҳо,
Эгри йўл
 чўккига элтмоғи мумкин...

ШОҲИ ЖОН

Тола қочса чийирдан
 қил арқон ҳам узилгай,
Қуроқ сўзлар қовушса
 минг бир ҳикмат тузилгай.

TAMOYIL

Roviyalar rost aytmish:
 cho'p sinmas bekor,
Har bir tamoyilga bor o'zga
 bois.
Doim zo'ravondan yetadi ozor,
Isyon ko'taradi
 hamisha
 ojiz.

BIR HIKMAT

O'z fikrin qila olur pesh
 Aflotun oldida,
G'ururini boy bermas,
 hatto oltin oldida.
Boshiga qilich kelsa,
 tik borar o'limga ham,
Mumday eshilar erkak
 faqat xotin oldida!

USMON NOSIR VA O'ZGALAR

Anglamoq shunchalar
 mushkuldir nahot
Qayda yolg'on zohir,
 qayda paydo chin.
To'g'ri yo'l tik jarga duch
 etib goho,
Egri yo'l
 cho'qqiga eltmog'i mumkin...

SHOHI JON

Tola qochsa chiyirdan
 qil arqon ham uzilgay,
Quroq so'zlar qovushsa
 ming bir hikmat tuzilgay.

Осмонлигим, шоҳи жон,
сенинг заминлигингдан,
Дур бўлса ҳам тақинчок
оддий ипга чизилгай!

Osmonligim, shohi jon,
sening zaminligingdan,
Dur bo'lsa ham taqinchoq
oddiy ipga chizilgay!

АБАДИЙ САВОЛ

Бу сирли ҳаётнинг моҳияти не,
Азал жавобидан саволи
 кўпроқ.
Қазо вақти етгач,
 яхши-ёмонни
Бирдек бошга балинд
 кўтарар тупроқ

Bu sirli hayotning mohiyati ne,
Azal javobidan savoli
 ko'proq.
Qazo vaqti yetgach,
 yaxshi-yomonni
Birdek boshga baland
 ko'tarar tuproq

ЕР ТАФТИ

Баҳор келиб кетди кўч-кўрон
 билан,
Айтиб кетди абадият сирини.
Чапарас гуллади илдизи
 борлар,
Ердан узилганнинг бари
 чириди...

Bahor kelib ketdi ko'ch-ko'ron
 bilan,
Aytib ketdi abadiyat sirini.
Chaparas gulladi ildizi
 borlar,
Yerdan uzilganning bari
 chiridi...

КЎЗИМ ГАВҲАРИ

Бундайи, юракдан наридасан,
Яъники, кўзимнинг
 гавхаридасан.
Ва лекин юракка қиёмат
 солган
Кўзим топганининг баридасан!

КО'ЗИМ ГАВҲАРИ

Bundayi, yurakdan naridasan,
Ya'niki, ko'zimning
 gavharidasan.
Va lekin yurakka qiyomat
 solgan
Ko'zim topganining baridasan!

ТУЮҚ

Нодон кас ҳақида очсам гап
 устин,
Ноқис мижозидан туролмас
 устин.

ТУУУҚ

Nodon kas haqida ochsam gap
 ustin,
Noqis mijozidan turolmas
 ustin.

Шаршара қўрғошин устунга
 ўхшар,
Аммо иморатга бўлмас
 устун!

Sharshara qo'rg'oshin ustunga
 o'xshar,
Ammo imoratga bo'lolmas
 ustun!

ГАРЧИ...

Гарчи овозангиз тутмиш
 самони,
Гарчи биз сувоқнинг сарик
 сомони,
Қўйманг ўзингизга
 бунчалар бино,
Мўридан иборат эмасдир
 бино!

Garchi ovozangiz tutmish
 samoni,
Garchi biz suvoqning sariq
 somonni,
Qo'ymang o'zingizga
 bunchalar bino,
Mo'ridan iborat emasdir
 bino!

ТАФАККУР

Текислаб тоғу тош, тепа-
 тубанни,
Тўшакдек ташлади тақдир
 туманни.
Тайрлар тентиди, тинди,
 толиқди,
Тафаккур топди тўғри тўрт
 томонни.

Tekislab tog'-u tosh, tepa-
 tubanni,
To'shakdek tashladi taqdir
 tumanni.
Tayrlar tentidi, tindi,
 toliqdi,
Tafakkur topdi to'g'ri to'rt
 tomonni.

ЖАННАТ

Кезсанг эшитасан, хар ёнда
 хикмат:
«Ёки у ёғидан,
 бу ёғидан ё.
Хотини яхшига бу дунё
 жаннат,
Хотини ёмонга нариги дунё».

Kezsang eshitasan, har yonda
 hikmat:
«Yoki u yog'idan,
 bu yog'idan yo.
Xotini yaxshiga bu dunyo
 jannat,
Xotini yomonga narigi dunyo».

ҚИСМАТ

Вахий — азиз зотларга қисмат,
Zero элда жўн бир пайғом
 бор:

Vahiy — aziz zotlarga qismat,
Zero elda jo'n bir payg'om
 bor:

Хар пайғамбар эмас
Мухаммад,
Хар Мухаммад эмас
пайғамбар!

Har payg'ambar emas
Muhammad,
Har Muhammad emas
payg'ambar!

ОҚШОМ ҚУЁШИ

OQSHOM QUYOSHI

Ўзингсан ўзингга муносиб
киёс,
Эй, оқшом қуёши, дилбарим
аёл.
Кундуз зулматидан тезроқ эт
халос,
Танимни музлатди жазира аёз!

O'zingsan o'zingga munosib
qiyos,
Ey, oqshom quyoshi, dilbarim
ayol.
Kunduz zulmatidan tezroq et
xalos,
Tanimni muzlatdi jazira ayoz!

ЛОЛА ЮЗИ

LOLA YUZI

Сирли самандар дунё
ажаб-ажаб, кизикдир,
Кўк сув она боласи —
лола юзи кизилдир.
Суврату сийрат илло
ўхшаш эмас доимо,
Оғзи куюк тандирнинг
бағри тўла қизил дур!

Sirli samandar dunyo
ajab-ajab, qiziqdir,
Ko'k suv ona bolasi —
lola yuzi qizildir.
Suvrat-u siyrat illo
o'xshash emas doimo,
Og'zi kuyuk tandirning
bag'ri to'la qizil dur!

ҲАР КИМНИНГ...

HAR KIMNING...

Хар нарса ўрнида азиз,
мукаррам,
Хар кимнинг ўрнида иззати
баланд.
Оёққа ўрарлар бўз пайтавани
Бичими саллага ўхшаган
билан!

Har narsa o'rnida aziz,
mukarram,
Har kimning o'rnida izzati
baland.
Oyoqqa o'rarlar bo'z paytavani
Bichimi sallaga o'xshagan
bilan!

МЕҲР

MEHR

Беҳуда сўз айтиб қилма
маломат,
Агар нури дийданг дард
чекса ҳарчанд. —

Behuda so'z aytib qilma
malomat,
Agar nuri diydang dard
cheksa harchand. —

Ота соясида соғу саломат,
 Она меҳри билан
 соғломдир фарзанд!

Ota soyasida sog'-u salomat,
 Ona mehri bilan
 sog'lomdir farzand!

ҚУВОНЧ ҚУШИ

QUVONCH QUSHI

Чечак яшнаб турса, чаман
 саломат,
 Юрак яйраб турса, бадан
 саломат.
 Қувонч қуши қўнар сокин
 қўнгилга,
 Кулгу янграб турса,
 Ватан саломат!

Chechak yashnab tursa, chaman
 salomat,
 Yurak yayrab tursa, badan
 salomat.
 Quvonch qushi qo'nar sokin
 ko'ngilga,
 Kulgu yangrab tursa,
 Vatan salomat!

МАНЗАРА

MANZARA

Шохлардан шовуллаб
 қуйилар шамол,
 Тўлқин-тўлқин оқар гул-
 майсаларда.
 Оппоқ булут янглиғ қўпчиб,
 ланг очик
 Деразадан тошиб хилпирар
 парда.

Shoxlardan shovullab
 quyilar shamol,
 To'lqin-to'lqin oqar gul-
 maysalarda.
 Oppoq bulut yanglig' ko'pchib,
 lang ochik
 Derazadan toshib hilpirar
 parda.

ИНТИҚОМ

INTIQOM

— Ул ёр интиқомига борми
 экан бир чора,
 Бул навқари сўққабoш
 на айласин, бечора?
 — Борсин дарвозасига
 от ўйнатиб, уриб бош,
 Хайдаса қайтиб кирсин,
 тизиллаб тўкканча ёш!

— Ul yor intiqomiga bormi
 ekan bir chora,
 Bul navkari so'qqabosh
 na aylasin, bechora?
 — Borsin darvozasiga
 ot o'ynatib, urib bosh,
 Haydasa qaytib kirsin,
 tizillab to'kkancha yosh!

ГУЛХАН

Гуруллайди гулхан — оташ
 ўрдаси,
Забтидан сесканар одамнинг
 эти.
Кўкка ҳамла қилар олов ўртаси,
Четидан оғох бўл, куйдирар
 чети.

ҲАВАС

Иштонсиз иштони йиртиққа
 кулар,
Йўрмалаб ўтирма
 йиртиғингни, бас.
Не тонг, аҳволи танг ўша
 кимсалар
Йиртиқ иштонингни қилсалар
 хавас.

«КЕТМОНЧИ» ДЎСТ

Билишимча, белкуракни
 кўрмайсан хуш,
Аррани ҳам. Билганингдан,
 майли, қолма.
Не бўлса ҳам, эҳтиёт бўл,
 «кетмончи» дўст,
Қизик усти, ўз оёғинг
 чошиб олма!

ЎГИТ

Чўккига чиққандайсан,
 нафасинг гув-гув шамол,
Наздингда юлдуз каби
 тафтсиз кўринар қуёш.
Ишқилиб, эсон-омон
 ўз вақтида тушиб ол,
Чўккида муқим қолар
 музли қор ва совуқ тош!

GULXAN

Gurullaydi gulxan — otash
 o'rdasi,
Zabtidan seskanar odamning
 eti.
Ko'kka hamla qilar olov o'rtasi,
Chetidan ogoh bo'l, kuydirar
 cheti.

HAVAS

Ishtonsiz ishtoni yirtiqqa
 kular,
Yo'rmalab o'tirma
 yirtig'ingni, bas.
Ne tong, ahvoli tang o'sha
 kimsalar
Yirtiq ishtoningni qilsalar
 havas.

«KETMONCHI» DO'ST

Bilishimcha, belkurakni
 ko'rmaysan xush,
Arrani ham. Bilganingdan,
 mayli, qolma.
Ne bo'lsa ham, ehtiyot bo'l,
 «ketmonchi» do'st,
Qiziq usti, o'z oyog'ing
 chopib olma!

O'GIT

Cho'qqiga chiqqandaysan,
 nafasing guv-guv shamol,
Nazdingda yulduz kabi
 taftsiz ko'rinar quyosh.
Ishqilib, eson-omon
 o'z vaqtida tushib ol,
Cho'qqida muqim qolar
 muzli qor va sovuq tosh!

ОНАИЗОР

Онаизор юзга кириб
 кўз юмди,
Кўкни тутди фарзандларин
 ноласи.
Эрта ташлаб кетдингиз,
 деб бўзларди
Оппоқ сочли саксон ёшли
 боласи!

УМР ФАСЛИ

Ёшлик бошқа экан, йигитлик
 бошқа,
Энди тор кўринар аввал кенг
 йўлак.
Яшардим ўз кайфим зайлида,
 энди
Дардим кўп ўзимнинг
 дардимдан бўлак.

ЭЛ ҲИКМАТИ

Эл кезиб топганим бу,
 элимга хос,
Бир ипга маржон каби
 тиздим, холос:
Отлик билан чопишар от
 кўрмаган,
Ёвуқ билан ёвлашар ёт
 кўрмаган.

МУЎЖИЗА

Магар эчки одам бўлибди
 десанг,
Эшитган оғзингга уради:
 «Пуч гап!».
Лекин, таассуфки, ҳаётда
 баъзан
Одамнинг эчкиси тураркан
 учраб!

ONAIZOR

Onaizor yuzga kirib
 ko'z yumdi,
Ko'kni tutdi farzandlarin
 nolasi.
Erta tashlab ketdingiz,
 deb bo'zlardi
Oppoq sochli sakson yoshli
 bolasi!

UMR FASLI

Yoshlik boshqa ekan, yigitlik
 boshqa,
Endi tor ko'rinar avval keng
 yo'lak.
Yashardim o'z kayfim zaylida,
 endi
Dardim ko'p o'zimning
 dardimdan bo'lak.

EL HIKMATI

El kezib topganim bu,
 elimga xos,
Bir ipga marjon kabi
 tizdim, xolos:
Otliq bilan chopishar ot
 ko'rmagan,
Yovuq bilan yovlashar yot
 ko'rmagan.

MO'JIZA

Magar echki odam bo'libdi
 desang,
Eshitgan og'zingga uradi:
 «Puch gap!».
Lekin, taassufki, hayotda
 ba'zan
Odamning echkisi turarkan
 uchrab!

МАШРАБ

Шодлиги офтобча, тунча
дарди чўнг
Дунё тилсимотдир, тўла
асрорга.
Мингта дордан қочган
шуародан сўнг
Машрабдек бир шоир тик
борар дорга.

ҲАЖ ИБОДАТИ

Туркийдурсан, форсийдурсан
ё ҳабаш,
Ибодатдан дилда ўзга йўқ
ҳавас.
Либосингни бир кийимдан
қилурлар,
Ҳақ каломин билурингдан
билурлар.

ЭЙ ИНСОН

Ёяр оппоқ пояндоз осмон,
Бошингга ер тутар соябон.
Сен ҳам ерни кўтар
бошингга,
Осмонингга сажда қил,
инсон!

АТИРГУЛ СОЯСИДА

Булбул сайрайди хушхон
атиргул соясида,
Чин ошиқ топар макон
атиргул соясида.
Атиргул ифорига
арзимас дунё моли,
Мени ҳам эт имтихон
атиргул соясида.

ОЯТ

Менга ўз адолатинг пеш
қилма, эй дўст,

MASHRAB

Shodligi oftobcha, tuncha
dardi cho'ng
Dunyo tilsimotdir, to'la
asrorga.
Mingta dordan qochgan
shuarodan so'ng
Mashrabdek bir shoir tik
borar dorga.

HAJ IBODATI

Turkiydursan, forsiydursan
yo habash,
Ibodatdan dilda o'zga yo'q
havas.
Libosingni bir kiyimdan
qilurlar,
Haq kalomin biluringdan
bilurlar.

EY INSON

Yoyar oppoq poyandoz osmon,
Boshingga yer tutar soyabon.
Sen ham yerni ko'tar
boshingga,
Osmoningga sajda qil,
inson!

ATIRGUL SOYASIDA

Bulbul sayraydi xushxon
atirgul soyasida,
Chin oshiq topar makon
atirgul soyasida.
Atirgul iforiga
arzimas dunyo moli,
Meni ham et imtihon
atirgul soyasida.

OYAT

Menga o'z adolating pesh
qilma, ey do'st,

Кел, юрагинг — коса,
ишқингни эт шам,
Тилингни гулхандек
гуриллатиб ёк!

МАРД АЪМОЛИ

Хавф келса майдонни мард
Хаммадан сўнг этар тарк,
Ки энг кейин тўкилар
Чинор учидаги барг!

ТУҒИЛИШ

Тоғдай қоматни ҳам
чўктирар ваҳм,
Қилични ўроқдек эгар
хавотир.
Халқим деб жон берган
кимсалар — шаҳид,
Марднинг ўлиmidан туғилар
ботир!

ОТА ВА БОЛА

Бедовнинг донғи қўноққа
етар,
Қулун доврўғи — ўтовга.
Отанинг моли ўновга етар,
Боланинг моли — икковга...

ҲАР ЎЗБЕКНИ

«Хиёнат кам, бемехрлик
кам», —
Халқимга бу сифат забаржад.
Хиёнатдан, бемехрликдан
Ҳар ўзбекни асрагай фарзанд!

ОВЧИ

Оху қочиb борар кўзи тўла
ғам,

Kel, yuraging — kosa,
ishqingni et sham,
Tilingni gulxandek
gurillatib yoq!

MARD A'MOLI

Xavf kelsa maydonni mard
Hammadan so'ng etar tark,
Ki eng keyin to'kilar
Chinor uchidagi barg!

TUG'ILISH

Tog'day qomatni ham
cho'ktirar vahm,
Qilichni o'roqdek egar
xavotir.
Xalqim deb jon bergan
kimsalar — shahid,
Mardning o'limidan tug'ilar
botir!

OTA VA BOLA

Bedovning dong'i qo'noqqa
yetar,
Qulun dovrug'i — o'tovga.
Otaning moli o'novga yetar,
Bolaning moli — ikkovga...

HAR O'ZBEKNI

«Xiyonat kam, bemehrlik
kam», —
Xalqimga bu sifat zabarjad.
Xiyonatdan, bemehrlikdan
Har o'zbekni asragay farzand!

OVCHI

Ohu qochib borar ko'zi to'la
g'am,

Овчи қувиб борар изидан
 хуррам,
Билмаски, қувгани сари
 қанча тез,
Тақдир қувиб борар унинг
 ўзин ҳам.

Ovchi quvib borar izidan
 xurram,
Bilmaski, quvgani sari
 qancha tez,
Taqdir quvib borar uning
 o'zin ham.

ОЗОДЛИК

OZODLIK

Жаноб мантиқ!
 Сизга минг қуллук, —
Озодлик бор. Ёки бор қуллик.
Қолган бари қуруқ сафсата,
Қолган бари нархи бир пуллик.

Janob mantiq!
 Sizga ming qulluq, —
Ozodlik bor. Yoki bor qullik.
Qolgan bari quruq safsata,
Qolgan bari narxi bir pullik.

ҲАҚИҚАТ

HAQIQAT

«Ҳақиқат эгилар, синмас».
 Қай замон
Қай бир зот шундай деб
 айтгани аён.
Мен дейман:
 «Синган соз эгилмай туриб,
Хар маврид эгилмоқ
 сингандан ёмон!».

«Haqiqat egilar, sinmas».
 Qay zamon
Qay bir zot shunday deb
 aytgani ayon.
Men deyman:
 «Singan soz egilmay turib,
Har mavrid egilmoq
 singandan yomon!».

МУҲАББАТ

MUHABBAT

Йўлбарснинг қўйнида
 ухлагим келар,
Кийикнинг қулоғин
 тишлагим келар.
Васлинг оташида куйиб-кул
 бўлиб,
Ҳажринг аёзида кишлагим
 келар.

Yo'lbarsning qo'ynida
 uxlagim kellar,
Kiyikning qulog'in
 tishlagim kellar.
Vasling otashida kuyib-kul
 bo'lib,
Hajring ayozida qishlagim
 kellar.

КУЙГАН КЎНГИЛ

KUYGAN KO'NGIL

Ҳажрингда кўзим тўкмаса
 бир нам
Ишқимни, эй ёр, чиқарма
 йўққа.

Hajringda ko'zim to'kmasa
 bir nam
Ishqimni, ey yor, chiqarma
 yo'qqa.

Биқирлаб тошар қайнаган
қумғон,
Куйган идишдан дуд чопар
қўкка.

Biqirlab toshar qaynagan
qumg'on,
Kuygan idishdan dud chopar
ko'kka.

ТОПИШМОҚ

Юлдузларни дондек териб,
Ой булоғин ичиб кетди —
Қора товуқ тилло тухум
Қўйди-ю, сўнг учиб кетди.

Yulduzlarni dondek terib,
Oy bulog'in ichib ketdi —
Qora tovuq tillo tuxum
Qo'ydi-yu, so'ng uchib ketdi.

РОСТ ВА ЁЛҒОН

Қайғурма ростми бу
ёлғонми дебон,
Бир йилда неча бор тусланар
осмон.
Ёлғонга айланар,
керак бўлса рост,
Керак бўлса, ростга айланар
ёлғон.

Qayg'urma rostmi bu
yolg'onmi debon,
Bir yilda necha bor tuslanar
osmon.
Yolg'onga aylanar,
kerak bo'lsa rost,
Kerak bo'lsa, rostga aylanar
yolg'on.

КЕЧАГИ КУН

Бамисли битилган бир
китобдир кечаги кун,
Варақлар — яхши, ёмон
мазмун тўла хотира.
Уни ҳар дақиқада такрор
ўқимоқ мумкин,
Аммо, афсуски, қайта битиб
бўлмайдди сира.

Bamisli bitilgan bir kitobdir
kechagi kun,
Varaqdar — yaxshi, yomon
mazmun to'la xotira.
Uni har daqiqada takror
o'qimoq mumkin,
Ammo, afsuski, qayta bitib
bo'lmaydi sira.

КЎНГИЛ ЮЗИ

Кўнгил юзин кўз ичидан
ахтаринг,
Кўклам изин кўз ичидан
ахтаринг.
Сўздан либос киймиш,
изтиробдан тож,
Саъдуллони сўз ичидан
ахтаринг.

Ko'ngil yuzin ko'z ichidan
axtaring,
Ko'klam izin kuz ichidan
axtaring.
So'zdan libos kiymish,
iztirobdan toj,
Sa'dulloni so'z ichidan
axtaring.

ШУ ГЎЗАЛ БОҒ

SHU GO'ZAL BOG'

ЯНГИ ЙИЛ

Янги йил!
Кўчқордек ўғил бер
 тирноққа зорга,
Умрини безасин гавхар донаси.
Ой каби эгилсин бешик устида
Сочлари тун каби бахмал
 онаси.

Янги йил!
Улуғ қариялар юрар йўлига
Қобил зурёдларни асо
 қилиб эк.
Кўтарса фарзанди кўтарар
 бошга,
Суянса фарзандга суянар
 ўзбек.

Янги йил!
Унутма озурда кимсаларни ҳам,
Тийра дилларини нур бўлиб
 ёрит.
Ўстир севинчини,
 айлагил карам,
Урвоқча бўлса-да ғуссасин
 арит.

Янги йил!
Йўлсизга йўл кўрсат, нур бер
 кўзига,
Адашган кимки бор, тавфик
 ато эт.
Асл ўзанларни қайтар изига,
Диёнат рамзидир қадим
 Ота юрт.

Янги йил!
Босган изларида майсалар
 гилам,

YANGI YIL

Yangi yil!
Qo'chqordek o'g'il ber
 tirnoqqa zorga,
Umrini bezasin gavhar donasi.
Oy kabi egilsin beshik ustida
Sochlari tun kabi baxmal
 onasi.

Yangi yil!
Ulug' qariyalar yurar yo'liga
Qobil zuryodlarni aso
 qilib ek.
Ko'tarsa farzandi ko'tarar
 boshga,
Suyansa farzandga suyanar
 o'zbek.

Yangi yil!
Unutma ozurda kimsalarni ham,
Tiyr dillarini nur bo'lib
 yorit.
O'stir sevinchini,
 aylagil karam,
Urvoqcha bo'lsa-da g'ussasin
 arit.

Yangi yil!
Yo'lsizga yo'l ko'rsat, nur ber
 ko'ziga,
Adashgan kimki bor, tavfiq
 ato et.
Asl o'zanlarni qaytar iziga,
Diyonat ramzidir qadim
 Ota yurt:

Yangi yil!
Bosgan izlarida maysalar
 gilam,

Чирмашсин ошиқлар пойига
гуллар.
Оқшомлар ухлатиб
юлдузларни ҳам
Ловуллаб сайрасин ўсмир
булбуллар.

Янги йил!
Хар кунинг улашсин элга
насиба,
Хар кунинг савобга бўлсин
бир сабаб.
Буюк Ўзбекистон пешонасида
Хурлик — олтин жиға
порласин абад!

ҚАЙТИШ

Чучукликни тилига суриб,
Кўнглимга қўл солган
бегона, —
Эй, қўйнимга илондай кириб,
Йўригида тутган жонона.
Энди сендан кечурман тамом,
Боғингдан гул узмасман энди.
Кўнглим тугунини ечурман
тамом,
Файри ғамзаларга
учмасман энди.
Сирли ўзбаки ишқ,
Ишқ аро сабр,
Рухим дарахтида ёзар чинни
барг.
Хонатлас энгилдан
таралган атир
Минг йиллик анбарни уфурар.

Эй, қайроқтош каби Силлик
Сўз,
Кўнглимдан кет нари,
Сипойи Сатр.
Фикр, оч
асрлик тағофилдан кўз,

Chirmashsin oshiqlar poyiga
gullar.
Oqshomlar uxlatib
yulduzlarni ham
Lovullab sayrasin o'smir
bulbullar.

Yangi yil!
Har kuning ulashsin elga
nasiba,
Har kuning savobga bo'lsin
bir sabab.
Buyuk O'zbekiston peshonasida
Hurlik — oltin jig'a
porlasin abad!

QAYTISH

Chuchuklikni tiliga surib,
Ko'nglimga qo'l solgan
begona, —
Ey, qo'ynimga ilonday kirib,
Yo'rig'ida tutgan jonona.
Endi sendan kechurman tamom,
Bog'ingdan gul uzmasman endi.
Ko'nglim tugunini yechurman
tamom,
G'ayri g'amzalarga
uchmasman endi.
Sirli o'zbaki ishq,
Ishq aro sabr,
Ruhim daraxtida yozar chinni
barg.
Xonatlas engildan
taralغان atir
Ming yillik anbarni ufurar.

Ey, qayroqtosh kabi Silliq
So'z,
Ko'nglimdan ket nari,
Sipoyi Satr.
Fikr, och
asrlik tag'ofildan ko'z,

Банкувердан келиб яқинда
Меҳмон бўлди бир ҳафта
Жеймс.

Сахар чоғи уйғотдим алқаб,
Етакладим: «Юр, палов
еймиз!».

Ў, ўзбегим тўй-томошаси,
Олам аро довруқ қозонган.
Оттиради тонгни ҳам
барвақт,
Қуёш чиқиб келар қозондан.

Эл-улус жам. Ёшлар
хизматда,
Иzzатдадир аҳли дониши.
Ҳаммасидан ёқди Жеймсга
Чорпояда хофиз хониши.

Мудрагандек ўтирди элиб,
Дедим яйраб: «Чиндан ҳам
зўр-а!
Садқа кетсин минг бир
андалиб,
Буни «Мақом» дейдилар,
жўра!

Қани, ошга! Эх, нега?
Афсус...»
Такрор таклиф қилмай неча
ман,
Иймангандек жилмаяр Жеймс:
«Мен эрталаб кофе ичаман...»

Тушунаман, дейман, гар одам
Бир одатга ўрганса қийин.
Ҳазми таом учун ичамиз,
Биз кофени... овқатдан кейин.

Эх, у билмас...
Ҳаёт қандай соз,
Яшагандан яшагинг келар.
Ёринг қилар кечалари ноз,
Тонгда палов ошагинг келар!

Vankuverdan kelib yaqinda
Mehmon bo'ldi bir hafta
Jeysms.

Sahar chog'i uyg'otdim alqab,
Yetakladim: «Yur, palov
yeymiz!».

O', o'zbekim to'y-tomoshasi,
Olam aro dovruc qozongan.
Ottiradi tongni ham
barvaqt,
Quyosh chiqib kelar qozondan.

El-ulus jam. Yoshlar
- xizmatda,
Izzatdadir ahli donishi.
Hammasidan yoqdi Jeysmsga
Chorpoyada hofiz xonishi.

Mudragandek o'tirdi elib,
Dedim yayrab: «Chindan ham
zo'r-a!
Sadqa ketsin ming bir
andalib,
Buni «Maqom» deyдилар,
jo'ra!

Qani, oshga! Eh, nega?
Afsus...»
Takror taklif qilmay necha
man,
Iymangandek jilmayar Jeysms:
«Men ertalab kofe ichaman...»

Tushunaman, deyman, gar odam
Bir odatga o'rgansa qiyin.
Hazmi taom uchun ichamiz,
Biz kofeni... ovqatdan keyin.

Eh, u bilmas...
Hayot qanday soz,
Yashagandan yashaging kelar.
Yoring qilar kechalari noz,
Tongda palov oshaging kelar!

ВАТАН

Дарддан бино бўлса ҳам асли
 Сездирмагай дардларин Ватан.
 Дардларига дармон бўлгали
 Машраб қилар мардларин
 Ватан.

Пешонасин Темури силаган,
 Камолини Бобур тилаган.
 Чўлпон қони билан тўлаган
 Чин фарзандлик ҳақларин
 Ватан.

Ҳақ таоло иноятидан,
 Ислому нури ҳидоятидан,
 Она халқим ҳимоятидан
 Тоза гулим — настарин
 Ватан.

Кундай ёруғ юзларим ила,
 Зурёд ўғил-қизларим ила,
 Ёзай босган изларим ила
 Умр баён дафтарим Ватан!

**ЯССАВИЙ ҲАЗАЛИГА
МУҲАММАС**

Ҳақ таоло ҳар дилга
 шуълаи пок қотар-о,
 Калимаи шаҳодат
 забонига битар-о,
 Кечар булоқдек тонглар,
 дарёи шом етар-о,
 Бешак билинг, бу дунё
 барча элдан ўтар-о,
 Инонмағил молинга
 бир кун қўлдан кетар-о.

Аввал Одам Отадан
 баён кетди, фикр қил,

VATAN

Darddan bino bo'lsa ham asli
 Sezdirmagay dardlarin Vatan.
 Dardlariga darmon bo'lgali
 Mashrab qilar mardlarin
 Vatan.

Peshonasin Temur silagan,
 Kamolini Bobur tilagan.
 Cho'lpon qoni bilan to'lagan
 Chin farzandlik haqlarin
 Vatan.

Haq taolo inoyatidan,
 Islom nuri hidoyatidan,
 Ona xalqim himoyatidan
 Toza gulim — nastarin
 Vatan.

Kunday yorug' yuzlarim ila,
 Zuryod o'g'il-qizlarim ila,
 Yozay bosgan izlarim ila
 Umr bayon daftarim Vatan!

**YASSAVIY G'AZALIGA
MUXAMMAS**

Haq taolo har dilga
 shu'layi pok qotar-o,
 Kalimayi shahodat
 zaboniga bitar-o,
 Kechar buloqdek tonglar,
 daryoi shom yetar-o,
 Beshak biling, bu dunyo
 barcha eldan o'tar-o,
 Inonmag'il molingga
 bir kun qo'ldan ketar-o.

Avval Odam Otadan
 bayon ketdi, fikr qil,

Аён келган очунга
 аён кетди, фикр қил,
Мард кетса ҳам мардларча
 шоён кетди, фикр қил,
Ота-она, қариндош
 қаён кетди, фикр қил,
Тўрт аёғлиғ чўбин от
 бир кун сенга етар-о,

Рохат изтиробдадир,
 фароғат қани дема,
Ўзни бугдой, ўзгани
 сарик сомони дема,
Рост боқиб сўз айтса ким
 дўст тушун, ғаним дема,
Дунё учун ғам ема,
 хақдин ўзгани дема,
Киши молини ема,
 сирот узра тутар-о.

Бу оламда азалдан
 шон талон, даврон талош,
Беимонлар дам уриб
 бир-бирин айлаюр фош,
Омадинг кетиб, илло
 теkkанда бошингга тош,
Аҳли аёл қариндош,
 ҳеч ким бўлмайди йўлдош,
Мардона бўл ғариб бош,
 умр елдек ўтар-о.

Инсон зоти ҳам асли
 борлиқдан олар тамсил,
Фалак шафоатидан
 тоза ҳар дил, ҳар кўнгил,
Саъди олло одат қил,
 покликни таҳорат бил,
Қул хожа Аҳмад тоат қил,
 умринг билмам неча йил,
Аслинг билсанг оби гил
 яна гилга кетар-о.

Ayon kelgan ochunga
 ayon ketdi, fikr qil,
Mard ketsa ham mardlarcha
 shoyon ketdi, fikr qil,
Ota-ona, qarindosh
 qayon ketdi, fikr qil,
To'rt ayog'lig' cho'bin ot
 bir kun senga yetar-o,

Rohat iztirobdadir,
 farog'at qani dema,
O'zni bug'doy, o'zgani
 sariq somoni dema,
Rost boqib so'z aytsa kim
 do'st tushun, g'anim dema,
Dunyo uchun g'am yema,
 haqdin o'zgani dema,
Kishi molini yema,
 sirot uzra tutar-o.

Bu olamda azaldan
 shon talon, davron talosh,
Beimonlar dam urib
 bir-birin aylayur fosh,
Omading ketib, illo tekkanda
 boshingga tosh,
Ahli ayol qarindosh,
 hech kim bo'lmaydir yo'ldosh,
Mardona bo'l g'arib bosh,
 umr yeldek o'tar-o.

Inson zoti ham asli
 borliqdan olar tamsil,
Falak shafomatidan
 toza har dil, har ko'ngil,
Sa'di ollo odat qil,
 poklikni tahorat bil,
Qul xoja Ahmad toat qil,
 umring bilmam necha yil,
Asling bilsang obi gil
 yana gilga ketar-o.

САРАТОН

Тирноқдай ғубор йўқ.
Осмон бир ёруғ.
Тонглар ичра отар сара тонг.
Кўк гумбази гўё улкан
сарик том,
Ловуллайди фалак токида
гулхан.
Тоблар, эритар куюшни
ёмби олтиндай,
Фалакка ўт қўяр Саратон.

Тошлар чатнар...
Тошлар сув остида балиқдай
сузар.
Тап-такир қолдириб бўз
далаларни
Сув бўйига кўчар яшил
майсалар.
Тераклар елпинар оёқда
туриб.

Кетмон соясида мудрайди
гайрат.
Шийпонда ёнбошлаб ўй
сурар дехқон,
Ҳаёти жилдираб эгатга оқар.
Саратон пиширар умидларини,
Фикрида нур чақнар.

Нихоят қип-қизил тилло ёмбини
Уфққа ботирар фалак гўлахи,
Борлиқ чуйкаб кетар...
Сачрайди фалакка
эриган куюш,
Балдоқдай товланар
ярим бўлаги.
Ўрик шохларига томар,
Нафис ётоқларга тўкилар
Қаҳрабо куюш томчилари.

...Ер қизи таратиб мушку
анбарлар

SARATON

Tirnoqday g'ubor yo'q.
Osmon bir yorug'.
Tonglar ichra otar sara tong.
Ko'k gumbazi go'yo ulkan
sariq tom,
Lovullaydi falak toqida
gulxan.
Toblar, eritar quyoshni
yombi oltinday,
Falakka o't qo'yar Saraton.

Toshlar chatnar...
Toshlar suv ostida baliqday
suzar.
Tap-taqir qoldirib bo'z
dalalarni
Suv bo'yiga ko'char yashil
maysalar.
Teraklar yelpinar oyoqda
turib.

Ketmon soyasida mudraydi
g'ayrat.
Shiyponda yonboshlab o'y
surar dehqon,
Hayoti jildirab egatga oqar.
Saraton pishirar umidlarini,
Fikrida nur chaqnar.

Nihoyat qip-qizil tillo yombini
Ufqqa botirar falak go'laxi,
Borliq chuykab ketar...
Sachraydi falakka
erigan quyosh,
Baldoqday tovlanar
yarim bo'lagi.
O'rik shoxlariga tomar,
Nafis yotoqlarga to'kilar
Qahrabo quyosh tomchilari.

...Yer qizi taratib mushk-u
anbarlar

Тоғ пойига тушар, тоғни тарк этмас.	Tog' poyiga tushar, tog'ni tark etmas.
Эт билан тирноқдек бир жону бир тан	Et bilan tirnoqdek bir jon-u bir tan
Ватандан яралган Ватандан кетмас.	Vatandan yaralgan Watandan ketmas.
Қуёшга интилган хавойи буғлар	Quyoshga intilgan havoyi bug'lar
Баланд парвозларни қилса ҳам хавас	Baland parvozlarni qilsa ham havas
Бир кун қайтиб келар ўкириб-йиғлаб,	Bir kun qaytib kelar o'kirib-yig'lab,
Ватандан яралган Ватандан кетмас.	Vatandan yaralgan Watandan ketmas.
Шашмақом — минг йиллик наво муаттар,	Shashmaqom — ming yillik navo muattar,
Очсам қўқайимни янграр қадим сас.	Ochsam ko'kayimni yangrar qadim sas.
Авлодлар туғилар, ажодлар ўтар,	Avlodlar tug'ilar, ajdodlar o'tar,
Ватандан яралган Ватандан кетмас.	Vatandan yaralgan Watandan ketmas.
Улуғлар юксалар ер остида ҳам,	Ulug'lar yuksalar yer ostida ham,
Ҳайкал бўлиб ўсар, эли унутмас.	Haykal bo'lib o'sar, eli unutmaz.
Шаҳидлар боғидан қуйлаб ўтаман:	Shahidlar bog'idan kuylab o'taman:
Ватандан яралган Ватандан кетмас.	Vatandan yaralgan Watandan ketmas.
Тошдан учган учкун ялт этиб ўчар,	Toshdan uchgan uchqun yalt etib o'char,
Ўчган чўғ қайта ўз холига келмас.	O'chgan cho'g' qayta o'z holiga kelmas.
Чопонинг силкисанг ғубори кўчар,	Choponing silkisang g'ubori ko'char,
Ватандан тўкилган Ватандан эмас!	Vatandan to'kilgan Watandan emas!

ОТАЛАР ВА БОЛАЛАР

Агар хонадонга
 кирса бир китоб
 Бир куни албатта
 варақланажак.
 Ўсмани қошида
 яйратса она,
 Қизи зулфин қилар бурама
 гажак.

Асал табассуму
 ўтли қарашлар
 Онадан ой юзли қизига ўтар.
 Минг йиллик малоҳат,
 нозу карашма
 Ҳамон юракларда тўфон
 уйғотар.

Ота ташлаб қўйса
 боғига кетмон
 Суяги қотганда боласи
 чопар.
 Ота китоб кўриб излаганини
 Охир дунё кезиб зурёди
 топар.

Ота йўл-юзга
 ташлаб қўйса тош
 Бир куни дуч келиб боласи
 бебош
 Шу тошга қоқилиб
 кетмоғи мумкин,
 Танига озорлар
 етмоғи мумкин.

Наслу насабини
 буркар шарафга
 Ота жасорати абадул-абад.
 Шердан шер туғилар,
 тулкидан тулки,
 Итолғидан бургут чиқмағай
 минбаъд.

OTALAR VA BOLALAR

Agar xonadonga
 kirsra bir kitob
 Bir kuni albatta
 varaqlanajak.
 O'smani qoshida
 yayratsa ona,
 Qizi zulfin qilar burama
 gajak.

Asal tabassumu
 o'tli qarashlar
 Onadan oy yuzli qiziga o'tar.
 Ming yillik malohat,
 noz-u karashma
 Hamon yuraklarda to'fon
 uyg'otar.

Ota tashlab qo'ysa
 bog'iga ketmon
 Suyagi qotganda bolasi
 chopar.
 Ota kitob ko'rib izlaganini
 Oxir dunyo kezib zuryodi
 topar.

Ota yo'l-yuzaga
 tashlab qo'ysa tosh
 Bir kuni duch kelib bolasi
 bebosh
 Shu toshga qoqilib
 ketmog'i mumkin,
 Taniga ozorlar
 yetmog'i mumkin.

Nasl-u nasabini
 burkar sharafga
 Ota jasorati abadul-abad.
 Sherdan sher tug'ilar,
 tulkidan tulki,
 Itolg'idan burgut chiqmagay
 minba'd.

Сув ҳам ўзанидан
айрилар тошиб,
Нур каби таралар дашту
далага.

Ажабки, хар қанча
бўлсин муносиб,
Ота йўли торлик қилар болага.

Дунё минг эврилсин,
ўргилсин, илло
Асло ўзгармагай битта
шеваси.

Ўз ўсган уйингнинг
кесаги тилло,
Ўз эккан боғингнинг
гавхар меваси.

Suv ham o'zanidan
ayrilar toshib,
Nur kabi taralar dasht-u
dalaga.

Ajabki, har qancha
bo'lsin munosib,
Ota yo'li torlik qilar bolaga.

Dunyo ming evrilsin,
o'rgilsin, illo
Aslo o'zgarmagay bitta
shevasi.

O'z o'sgan uyingning
kesagi tillo,
O'z ekkan bog'ingning
gavhar mevasi.

КЎНГЛИ ТЎҒРИ ОДАМ

Даврада бир киши
маза-бемаза
Сўз айтиб, авомни
қиларди изза.

Бирига дер эди:
«Рангингиз сарик,
Мендан кичиксизу
қолибсиз қариб».

Бировин тутал деб,
бошқасин манқа,
Хар кимга осарди
хунук бир ланқа.

Ноқис табиатин этса-да аён,
«Тўғри сўз одамман!»
дер эди чандон.

Давра бир четида
чойдан узатиб,
Мен ҳам ўтирардим
уни кузатиб.

KO'NGLI TO'G'RI ODAM

Davrada bir kishi
maza-bemaza
So'z aytib, avomni
qilardi izza.

Biriga der edi:
«Ranginiz sariq,
Mendan kichiksizu
qolibsiz qarib».

Birovin tutal deb,
boshqasin manqa,
Har kimga osardi
xunuk bir lanqa.

Noqis tabiatin etsa-da ayon,
«To'g'ri so'z odamman!»
der edi chandon.

Davra bir chetida
choydan uzatib,
Men ham o'tirardim
uni kuzatib.

Ёшлар гаши келиб
бу ғайри холга,
Қараб қўйишарди
нуроний холга.

«Болам, — дея вазмин
сўз бошлади хол, —
Гапларим кўнглингга
келмасин малол.

Тўғри сўз бу хали
донишлик эмас,
Букрини ҳеч ким сен
букрисан демас.

Ток ёнида тўғри кўринган
сада
Минг қилса, эGRIDIR
шамшод олдида.

Ўқ тўғри ва лекин
эGRIDUR камон,
Шу боис жароҳат етказур
ёмон.

Ўйламай сўз айтмоқ
нодоннинг иши,
Кўнгли тўғри одам — шу
ростгўй киши!»

ТАВАЛЛО

Ҳаётдан мурод не,
қотди бу бошим,
Билдиму, ёронлар,
билолмадим.
Кулдиму, кўзимдан тирқираб
ёшим
Осмондек хайқириб
кулолмадим.

Талпинган илохам шунчалар
узоқ,

Yoshlar g'ashi kelib
bu g'ayri holga,
Qarab qo'yishardi
nuroniy cholga.

«Bolam, — deya vazmin
so'z boshladi chol, —
Gaplarim ko'nglingga
kelmasin malol.

To'g'ri so'z bu hali
donishlik emas,
Bukrini hech kim sen
bukrisan demas.

Tok yonida to'g'ri ko'ringan
sada
Ming qilsa, eGRIDIR
shamshod oldida.

O'q to'g'ri va lekin
eGRIDUR kamon,
Shu bois jarohat yetkazur
yomon.

O'ylamay so'z aytmoq
nodonning ishi,
Ko'ngli to'g'ri odam — shu
rostgo'y kishi!»

TAVALLO

Hayotdan murod ne,
qotdi bu boshim,
Bildim-u, yoronlar,
bilolmadim.
Kuldim-u, ko'zimdan tirqirab
yoshim
Osmondek hayqirib
kulolmadim.

Talpingan iloham shunchalar
uzoq,

Бағримга беркинган
 кунчалар узок.
Сирлашсам, сир тўла
 ғунчалар узок,
Югурдим, жойимдан
 жилолмадим.

Ўсдим, соя солди бошимга
 бир гул,
Муштипар, настарин
 онажоним ул.
Сўнг хушим олдию
 сочлари сунбул,
Кетдим, гул бағрида
 қололмадим.

Орзу-хавасларнинг изидан
 чопдим,
Бирини йўқотиб, бирини
 топдим.
Шархи дилим битсам
 кўхна китобдир,
Кўнглимни бир изга
 соллмадим.

Вужуд кўза экан,
 илм — оби нур,
Ўтмишга умтилсам
 сел бўлиб ёғур.
Вах, бу не синоат,
 вах, бу қандай сир,
Чалқиб тўкилдиму
 тўлолмадим.

Ҳамон ўша-ўша
 Саъди олломан,
Манзил оша-оша
 Саъди олломан,
Дарди қўша-қўша
 Саъди олломан,
Ўзимдан ўзгача
 бўлолмадим...

Bag'rimga berkingan
 kunchalar uzoq.
Sirlashsam, sir to'la
 g'unchalar uzoq,
Yugurdim, joyimdan
 jilolmadim.

O'sdim, soya soldi boshimga
 bir gul,
Mushtipar, nastarin
 onajonim ul.
So'ng hushim oldi-yu
 sochlari sunbul,
Ketdim, gul bag'rida
 qololmadim.

Orzu-havaslarining izidan
 chopdim,
Birini yo'qotib, birini
 topdim.
Sharhi dilim bitsam
 ko'hna kitobdir,
Ko'nglimni bir izga
 sololmadim.

Vujud ko'za ekan,
 ilm — obi nur,
O'tmishga umtilsam
 sel bo'lib yog'ur.
Vah, bu ne sinoat,
 vah, bu qanday sir,
Chalqib to'kildimu
 to'lolmadim.

Hamon o'sha-o'sha
 Sa'di olloman,
Manzil osha-osh
 Sa'di olloman,
Dardi qo'sha-qo'sha
 Sa'di olloman,
O'zimidan o'zgacha
 bo'lolmadim...

КЎҲНА НАҚЛ

Бир отда, бири пиёда
Икки ҳамроҳ чиқдилар йўлга.
Йўл юргандан юриб зиёда
Дуч келдилар чатнаган
чўлга.

Тарс-тарс ёриб ёбон тошини
Қуёш кўкдан олов сел қуйди.
Офтоб урди отлиқ бошини,
Пиёданнинг оёғи қуйди...

Бир нақл бу, хотирингда тут,
Сўз сараси ақлга яроғ:
От минганнинг оёқлари бут,
Пиёданнинг эса боши соғ.

Бу қанча рост, кечирган
билар,
Аммо қолмиш шундай ифода:
Отлиқ бoshин эҳтиёт қилар,
Оёғини асрап пиёда!

ЮЛДУЗ ШУЪЛАСИ

Устоз Абдулла Ориповга

«Юраги ботирдир,
хар сўзи ёқут,
Абдулла акангнинг
этагидан тут.

Устоди кабир лутф-иноятдан
Темирни хамирдек
юмшатди Довуд.

Устоз ўғитидай
ўткир қилич йўқ,
Йўқ устоз пандидек
мустваҳкам совут.»

Раҳматли отамнинг
даъватларидан

КО'ННА НАҚЛ

Biri otda, biri piyoda
Ikki hamroh chiqdilar yo'lga.
Yo'l yurgandan yurib ziyoda
Duch keldilar chatnagan
cho'lga.

Tars-tars yorib yobon toshini
Quyosh ko'kdan olov sel quydi.
Oftob urdi otliq boshini,
Piyodaning oyog'i kuydi...

Bir naql bu, xotiringda tut,
So'z sarasi aqlga yarog':
Ot minganning oyoqlari but,
Piyodaning esa boshi sog'.

Bu qancha rost, kechirgan
bilar,
Ammo qolmish shunday ifoda:
Otliq boshin ehtiyot qilar,
Oyog'ini asrar piyoda!

YULDUZ SHU'LASI

Ustoz Abdulla Oripovga

«Yuragi botirdir,
har so'zi yoqut,
Abdulla akangning
etigidan tut.

Ustodi kabir lutf-inoyatidan
Temirni xamirdek
yumshatdi Dovud.

Ustoz o'g'itiday
o'tkir qilich yo'q,
Yo'q ustoz pandidek
mustahkam sovut.»

Rahmatli otamning
da'vatlaridan

Хамон юрагимда гуруллайди ўт.	Hamon yuragimda gurullaydi o't.
Устозим Наврўзда туғилмиш, ўзим	Ustozim Navro'zda tug'ilmish, o'zim
Ўн йил ўтгандан сўнг, кундан яна тўрт.	O'n yil o'tgandan so'ng, kundan yana to'rt.
Ўсди болалигим узумга тўйиб, Онамдек бол бериб улгайтирди тут.	O'sdi bolaligim uzumga to'yib, Onamdek bol berib ulg'aytirdi tut.
Нихоят Некўзда кўчган наърадан Уйғонди Гараша, кўз очди Накрут.	Nihoyat Neko'zda ko'chgan na'radan Uyg'ondi Garasha, ko'z ochdi Nakrut.
Йўллар етаклади Тошкент бағрига, Қуйилди кўксимга навою суруд.	Yo'llar yetakladi Toshkent bag'riga, Quyildi ko'ksimga navo-yu surud.
Не бир замон кечди шундан буёғи Макру нағмалари бўлган йўк унут.	Ne bir zamon kechdi shundan buyog'i Makr-u nag'malari bo'lgan yo'q unut.
Не бахт, ўзбекнинг ҳам келди ҳамали, Ортада қолди буткул аямажиз, хут.	Ne baxt, o'zbekning ham keldi hamali, Ortda qoldi butkul ayamajiz, hut.
Аммо «Митти юлдуз» юксакда ҳамон, Хамон юрақларга таратади қут:	Ammo «Mitti yulduz» yuksakda hamon, Hamon yuraklarga taratadi qut:
Ўзбекнинг томири ер юрагида, Хаёли етти қат осмонда масъуд.	O'zbekning tomiri yer yuragida, Xayoli yetti qat osmonda mas'ud.
Бол келса элингга туҳфалар айла,	Bol kelsa elingga tuhfalар ayla,

Фам келса қолдирма,
сўнгигача ют.

G'am kelsa qoldirma,
so'ngigacha yut.

Устоз эл ёдига
кўчибди бу ҳол,
Мен ўн йил берида
турибман бойқут.

Ustoz el yodiga
ko'chibdi bu hol,
Men o'n yil berida
turibman boyqut.

Юлдуз-ку абადий
порлаб қолажак,
Нур тушган кўнгил ҳам
бўлмагай унут!

Yulduz-ku abadiy
porlab qolajak,
Nur tushgan ko'ngil ham
bo'lmagay unut!

ЙЎҚОЛМАС

YO'QOLMAS

Йиллар этагидан
тўкилган гавҳар
Сарбон адашмаса,
карвон йўқолмас.
Ўғлон эътиқоди бут эса магар
Аллоҳ даргоҳига
нарвон йўқолмас.

Yillar etagidan
to'kilgan gavhar
Sarbon adashmasa,
karvon yo'qolmas.
O'g'lon e'tiqodi but esa magar
Alloh dargohiga
narvon yo'qolmas.

Бу дониш ҳаётнинг
умматлари кўп,
Собир султониға
химматлари кўп.
Бошинг омон бўлса,
ҳикматлари кўп,
То офтоб бор экан
найсон йўқолмас.

Bu donish hayotning
ummatlari ko'p,
Sobir sultoniga
himmatlari ko'p.
Boshing omon bo'lsa,
hikmatlari ko'p,
To oftob bor ekan
nayson yo'qolmas.

Росту ёлғон асли
руҳ мусаввири
Бирини ота бўлса, онадир бири.
Ростнинг от ўйнатиб
турганин кўриб,
Ёлғон йўқолади ёлғон,
йўқолмас.

Rost-u yolg'on asli
ruh musavviri
Biri ota bo'lsa, onadir biri.
Rostning ot o'ynatib
turganin ko'rib,
Yolg'on yo'qoladi yolg'on,
yo'qolmas.

Мардлар келаверар,
кетаверади,

Mardlar kelaverar,
ketaveradi,

Пойлаб ётар, баланддадир
макони.
Билиб олмоқ бўлар
айлаб имолар
Ошиқларинг дилидаги маънони.

Кўзинг очсанг,
қилич сермаб турар шай,
Тун қавмидан пайкон отлиғ
ботирлар.
Уйқунгда ҳам
кўзларингни кўриқлай,
Бир-бирига занжир солиб
ётурлар.

Неки гўзал, неки ёруғ,
во ажаб,
Сипоҳ тортиб кўриқлар тун
лашқари.
Ой чиққанда
сен ёдимга тушасан,
Кўзлари кун, сочлари тун,
дилбарим.

ЭЙ КЎНГИЛ

Нописанд босма хазон
япроғини,
Бошинг узра эсла соя чоғини.
Тангри ҳукмига азал бир
чора йўқ,
Бандаси билмас
келиб-кетмоғини.

Истаса бергай шифо беморига,
Дард бериб солгай синовга
соғини.

Умр ўтар дарё каби қалқиб
оқиб,
Айлагил тақдир nasib
қирғоғини.

Poylab yotar, balanddadir
makoni.
Bilib olmoq bo'lar
aylab imolar
Oshiqqlaring दिलидаги ma'noni.

Ko'zing ochsang,
qilich sermab turar shay,
Tun qavmidan paykon otlig'
botirlar.
Uyqungda ham
ko'zlaringni qo'riqlay,
Bir-biriga zanjir solib
yoturlar.

Neki go'zal, neki yorug',
vo ajab,
Sipoh tortib qo'riqlar tun
lashkari.
Oy chiqqanda
sen yodimga tushasan,
Ko'zlari kun, sochlari tun,
dilbarim.

EY KO'NGIL

Nopisand bosma xazon
yaprog'ini,
Boshing uzra esla soya chog'ini.
Tangri hukmiga azal bir
chora yo'q,
Bandasi bilmas
kelib-ketmog'ini.

Istasa bergay shifo bemoriga,
Dard berib solgay sinovga
sog'ini.

Umr o'tar daryo kabi qalqib
oqib,
Aylagil taqdir nasib
qirg'og'ini.

Раббано кодир ўзи,
 гофир ўзи,
Хар нафас тортиб турар
 қармоғини.

Rabbano qodir o'zi,
 g'ofir o'zi,
Har nafas tortib turar
 qarmog'ini.

Бок, қуёшни қон этиб
 хар рўзи шом
На учун кўз-кўз этар
 ўроғини?

Boq, quyoshni qon etib
 har ro'zi shom
Na uchun ko'z-ko'z etar
 o'rog'ini?

Билмаса меъерини офтоб ҳам
Қувратар боғи чаман
 хар ёғини.

Bilmasa me'yorini oftob ham
Quvratar bog'i chaman
 har yog'ini.

Эй кўнгил, бул ходисот ибрат
 сенга,
Эл аро фасона эт келмоғини.

Ey ko'ngil, bul hodisot ibrat
 senga,
El aro fasona et kelmog'ini.

Олмоқ эрсанг, бир ғариб
 кўнглини ол,
Айро этсанг, айро эт
 дил доғини.

Olmoq ersang, bir g'arib
 ko'nglini ol,
Ayro etsang, ayro et
 dil dog'ini.

Саъди оллога етар
 қирмочи ҳам,
Ёри жонга туҳфа қил
 қаймоғини.

Sa'di olloga yetar
 qirmochi ham,
Yori jonga tuhfa qil
 qaymog'ini.

Шон деса, йўл олди деб
 Тошканни айт,
Шаън деса, кўрсат
 Нурота тоғини!

Shon desa, yo'l oldi deb
 Toshkanni ayt,
Sha'n desa, ko'rsat
 Nurota tog'ini!

АЁЛЛАР

Етти нарса суюк этар аёлни,
Биринчиси — қора рангнинг
 хўблиги:
Қора сочу, қора қошу
 қора кўз,
Яна соз тим қора бўлса
 киприги.
Етти нарса суюк этар аёлни,

AYOLLAR

Yetti narsa suyuk etar ayolni,
Birinchisi — qora rangning
 xo'bligi:
Qora soch-u, qora qosh-u
 qora ko'z,
Yana soz tim qora bo'lsa
 kiprigi.
Yetti narsa suyuk etar ayolni,

Иккинчиси — оқ ранг уйғунроқ бўлса: Сутдек бадан, садафдек тиш, пок чехра, Яна яхши кўз оқи ҳам ок бўлса.	Ikkinchisi — oq rang uyg'unroq bo'lsa: Sutdek badan, sadafdek tish, pok chehra, Yana yaxshi ko'z oqi ham oq bo'lsa.
Етти нарса суюк этар аёлни, Учинчиси — қирмизи ранг жилоси: Лаб олича, юз атиргул, тил қирмиз, Яна қирмиз бўлса яхши либоси.	Yetti narsa suyuq etar ayolni, Uchinchisi — qirmizi rang jilosi: Lab olisha, yuz atirgul, til qirmiz, Yana qirmiz bo'lsa yaxshi libosi.
Етти нарса суюк этар аёлни, Тўртинчиси — ушбулари эн бўлсин: Пешонаси, кўзи, юзи, сийнаси, Яна феъли, табиати кенг бўлсин.	Yetti narsa suyuq etar ayolni, To'rtinchisi — ushbulari en bo'lsin: Peshonasi, ko'zi, yuzi, siynasi, Yana fe'li, tabiati keng bo'lsin.
Етти нарса суюк этар аёлни, Бешинчиси — кичкиналик қаъдаси: Оғзи, оёқ-қўли ҳамда кўкраги, Яна яхши майда бўлса қадами.	Yetti narsa suyuq etar ayolni, Beshinchisi — kichkinalik qa'dasi: Og'zi, oyoq-qo'li hamda ko'kragi, Yana yaxshi mayda bo'lsa qadami.
Етти нарса суюк этар аёлни, Олтинчиси — бўлсин тоза, покдомон Дили, қўли, яна рўзгор тутуми, Этагига ит тегмасин ҳеч қачон.	Yetti narsa suyuq etar ayolni, Oltinchisi — bo'lsin toza, pokdomon Dili, qo'li, yana ro'zg'or tutumi, Etagiga it tegmasin hech qachon.
Етти нарса суюк этар аёлни, Еттинчиси — ширин бўлсин шубҳасиз: Дудоғию тили, тортган таоми, Яна нозу ғамзасию ишваси.	Yetti narsa suyuq etar ayolni, Yettinchisi — shirin bo'lsin shubhasiz: Dudog'iyu tili, tortgan taomi, Yana nozu g'amzasiyu ishvasi.

Кўзим тинар истаб
 қора қароқчини...
Бунча сени қизғанмасам,
 менга қара,
Ёрим, сенинг кўзинг нега
 бунча қора?

Чайқалади қора уммон,
 чайқалади...

БОЛА БОТИР

Олам олам бўлиб тирик
Неча аср, неча йил
Қўрмаганди бундай тиник,
Нур ёғилган кечани.

Майин еллар қанотида
Тўлқин-тўлқин оқар нур.
Чигирткалар чилдироғи
Жаранглайди мисли дур.

Маст қилгувчи шувок иси
Димоқларни ёради.
Бола Ботир дала йўлда
От ўйнатиб боради.

Ногоҳ кўзи тушар, шундок
Йўл бўйида бир пари
Имо қилар, тақимини
Ўпиб тилло сочлари.

Каптар сийна, чумоли бел,
Кўза куймич, оқбадан.
Кўрсатса шу Лайли дея,
Мажнун кечар саҳродан.

Чўмич-чўмич
 мой симирган
Бойбиччанинг бой қизи.
Бу дунёдан эмас чиндан,
Асли ойнинг ой қизи.

Ko'zim tinar istab
 qora qaroqchini...
Buncha seni qizg'anmasam,
 menga qara,
Yorim, sening ko'zing nega
 buncha qora?

Chayqaladi qora ummon,
 chayqaladi...

BOLA BOTIR

Olam olam bo'lib tirik
Necha asr, necha yil
Ko'rmagandi bunday tiniq,
Nur yog'ilgan kechani.

Mayin yellar qanotida
To'lqin-to'lqin oqar nur.
Chigirtkalar childirog'i
Jaranglaydi misli dur.

Mast qilguvchi shuvoq isi
Dimoqlarni yoradi.
Bola Botir dala yo'lda
Ot o'ynatib boradi.

Nogoh ko'zi tushar, shundoq
Yo'l bo'yida bir pari
Imo qilar, taqimini
O'pib tillo sochlari.

Kaptar siyna, chumoli bel,
Ko'za quymich, oqbadan.
Ko'rsatlsa shu Layli deya,
Majnun kechar sahrodan.

Cho'mich-cho'mich
 moy simirgan
Boybichchanning boy qizi.
Bu dunyodan emas chindan,
Asli oyning oy qizi.

Пишқирар от юрарию,
Юрмасини билмайин.
Хайратидан хониш қилар
Ойга қараб жилмайиб.

Pishqirar ot yurari-yu,
Yurmasini bilmayin.
Hayratidan xonish qilar
Oyga qarab jilmayib.

Отдан тушар Бола Ботир
Ой нурига осилиб.
Ойпарининг сийнасига
Аста қўяр бошини.

Otdan tushar Bola Botir
Oy nuriga osilib.
Oyparining siynasiga
Asta qo'yar boshini.

Эхтиросдан ихтиёри
Кетар тамом илқидан.
Тангачалик эҳсон тилар
Нозаниннинг мулқидан.

Ehtirosdan ixtiyori
Ketar tamom ilkidan.
Tangachalik ehson tilar
Nozaninning mulkidan.

«Бўлди, энди ўзингни тий,
Қўлингни торт, шўх йигит.
Мен тулкиман, бу ишни қўй,
Унут мени, бас, унут!»

«Bo'ldi, endi o'zingni tiy,
Qo'lingni tort, sho'x yigit.
Men tulkiman, bu ishni qo'y,
Unut meni, bas, unut!»

Ойпарининг нолишлари
Қулоғига кирмайди.
Қах-қах урар Бола Ботир
Аҳдидан юз бурмайди:

Oyparining nolishlari
Qulog'iga kirmaydi.
Qah-qah urar Bola Botir
Ahdidan yuz burmaydi:

«Хийла қилиб аврама, бас,
Мендай йигит мардини.
Ишқ тимсоли бўлиб, ўзинг
Билмасмисан шартини?»

«Hiyla qilib avrama, bas,
Menday yigit mardini.
Ishq timsoli bo'lib, o'zing
Bilmasmisan shartini?»

Майли, агар тулки бўлсанг
Мен ҳам тулки бўлайин.
Гул юзингдан фақат яна
Битта муччи олайн».

Mayli, agar tulki bo'lsang
Men ham tulki bo'layin.
Gul yuzingdan faqat yana
Bitta muchchi olayin».

«Бола Ботир, ўзингдан кўр,
Ёш жонингга қасд қилдинг.
Мен тулкиман, ахир, мени
Нега бунча маст қилдинг?»

«Bola Botir, o'zingdan ko'r,
Yosh joningga qasd qilding.
Men tulkiman, axir, meni
Nega buncha mast qilding?»

Битта бўлар еру осмон,
Жону тан бир, руху қалб.
Ой булоғи тошар ногоҳ,
Шаршарадек шарқираб.

Bitta bo'lar yer-u osmon,
Jon-u tan bir, ruh-u qalb.
Oy bulog'i toshar nogoh,
Sharsharadek sharqirab.

**МАНГУ ҲИЖРОН
НАВОСИ**

Кутган фақат бир менми,
Бир менми гирён фақат.
Ҳар тонг қон бўлиб бағри
Нимани кутар шафақ?

Сарғайган кўз ёшларин
Олмалар тап-тап тўкар.
Улар кимнинг йўлига
Бунчалар зор кўз тикар.

Қоронғу кечаларда
Ой фонусин кўтариб,
Юлдуз кўзли сулувлар
Кимни юрар ахтариб.

Карвон-карвон булутлар
Нега ўкириб бўзлар?
Дунё кезган шамоллар
Увлаб нимани излар?

Кутавериб охири
Тоғ бағри бўлганми тош,
У кимни кута-кута
Дарё-дарё тўкар ёш?

Олов тусли аргумоқ
Йўртиб ўтар ҳар куни.
Ким суғориб ҳар кеча,
Қайда ўтлатар уни?

Кўриниш бермас нега
Алп қоматли чавандоз?
Кимни кутиб фасллар
Ёяр турли пойандоз?

Ер устини бирма-бир
Кезиб чиққач қадамлаб,
Ер остига нимани
Излаб кетар одамлар?

Эй, олами кубаро,
Гох вайрон, гох шод кўнгил.
Қилча меҳр нуридан
Каъбача обод кўнгил.

**MANGU HIJRON
NAVOSI**

Kutgan faqat bir menmi,
Bir menmi giryon faqat.
Har tong qon bo'lib bag'ri
Nimani kutar shafaq?

Sarg'aygan ko'z yoshlarin
Olmalar tap-tap to'kar.
Ular kimning yo'liga
Bunchalar zor ko'z tikar.

Qorong'u kechalarda
Oy fonusin ko'tarib,
Yulduz ko'zli suluvlar
Kimni yurar axtarib.

Karvon-karvon bulutlar
Nega o'kirib bo'zlar?
Dunyo kezman shamollar
Uvlab nimani izlar?

Kutaverib oxiri
Tog' bag'ri bo'lganmi tosh,
U kimni kuta-kuta
Daryo-daryo to'kar yosh?

Olov tusli arg'umoq
Yo'rtib o'tar har kuni.
Kim sug'orib har kecha,
Qayda o'tlatar uni?

Ko'rinish bermas nega
Alp qomatli chavandoz?
Kimni kutib fasllar
Yoyar turli poyandoz?

Yer ustini birma-bir
Kezib chiqqach qadamlab,
Yer ostiga nimani
Izlab ketar odamlar?

Ey, olami kubaro,
Goh vayron, goh shod ko'ngil.
Qilcha mehr nuridan
Ka'bacha obod ko'ngil.

Бағри қон шафақ — бу сен,
Бу сен — саргардон шамол.
Олов аргумоқ — бу сен,
Бу сен — ҳасби хатти-ҳол.

На ошкор — сенда ошкор,
На ниҳон — ниҳон сенда.
На рост — сенда росту бор,
Ёлғон — на ёлғон сенда!

БЎЛМАГАЙ

Кулмагай ҳеч ким гўдак
сайрон сафо кулганчалик,
Келмагай ҳеч бир замон
ёшлик замон келганчалик.

Жонга жону танга тан,
дилга дил малҳам эса,
Қилмагай ҳеч ким вафо
ёринг вафо қилганчалик.

Кимга тан маҳрам лазиздир,
кимга дил маҳрам азиз,
Бўлмагай тан маҳрами
дил маҳрами бўлганчалик.

Эй табиб, жонинг сабил, вох,
неча асру неча йил,
Билмагай дарднинг давосини
қазо билганчалик.

Қатра шодликни баҳр,
уммонча ғамни қатра бил,
Тўлмагай бахт косаси
ғам косаси тўлганчалик.

Саъди олло, ғам ўтар,
шодлик ўтар, корингни қил,
Қолмагай сандан тирик
бир янги сўз қолганчалик.

Bag'ri qon shafaq — bu sen,
Bu sen — sargardon shamol.
Olov arg'umoq — bu sen,
Bu sen — hasbi xatti-hol.

Na oshkor — senda oshkor,
Na nihon — nihon senda.
Na rost — senda rostu bor,
Yolg'on — na yolg'on senda!

BO'LMAGAY

Kulmagay hech kim go'dak
sayron safo kulganchalik,
Kelmagay hech bir zamon
yoshlik zamon kelganchalik.

Jonga jonu tanga tan,
dilga dil malham esa,
Qilmagay hech kim vafo
yoring vafo qilganchalik.

Kinga tan mahram lazizdir,
kinga dil mahram aziz,
Bo'lmagay tan mahrami
dil mahrami bo'lganchalik.

Ey tabib, joning sabil, voh,
necha asru necha yil,
Bilmagay dardning davosini
qazo bilganchalik.

Qatra shodlikni bahr,
ummoncha g'amni qatra bil,
To'lmagay baxt kosasi
g'am kosasi to'lganchalik.

Sa'di ollo, g'am o'tar,
shodlik o'tar, koringni qil,
Qolmagay sendan tirik
bir yangi so'z qolganchalik.

ШУКРОНА

Ҳақ эгам, ҳақлигингни
Билдирганингга шукур.
Ўз устимдан ўзимни
Кулдирганингга шукур.

Йўғимни ҳам бор этиб,
Ул зотга даркор этиб,
Бағримни баҳор этиб,
Бўлдирганингга шукур.

Дўст-душманни кўндириб,
Асов отга миндириб,
Юрар йўлим ундириб,
Елдирганингга шукур.

Синов солиб бошимга,
Шерик қилиб ошимга,
Ағёрни ҳам қошимга
Келдирганингга шукур.

Ҳаёт худди кўпқари,
Бахт бир бери, бир нари,
Гох ўйда шу сингари
Қолдирганингга шукур.

Ким зару ким қумлигин,
Кимнинг асл кимлигин,
Бу дунёнинг шумлигин
Билдирганингга шукур.

Ишқ ичра мансаб бўлмас,
Ошиқликнинг ўзи бас.
Хур кўнглимга пок нафас
Тўлдирганингга шукур.

Ой билан оқшом хуштор,
Кун билан кундуз дилдор,
Шеър айтиб, эски дутор
Чалдирганингга шукур!

SHUKRONA

Haq egam, haqligingni
Bildirganingga shukur.
O'z ustimdan o'zimni
Kuldirganingga shukur.

Yo'g'imni ham bor etib,
Ul zotga darkor etib,
Bag'rimni bahor etib,
Bo'ldirganingga shukur.

Do'st-dushmani ko'ndirib,
Asov otga mindirib,
Yurar yo'lim undirib,
Yeldirganingga shukur.

Sinov solib boshimga,
Sherik qilib oshimga,
Ag'yorni ham qoshimga
Keldirganingga shukur.

Hayot xuddi ko'pkari,
Baxt bir beri, bir nari,
Goh o'yda shu singari
Qoldirganingga shukur.

Kim zaru kim qumligin,
Kimning asl kimligin,
Bu dunyoning shumligin
Bildirganingga shukur.

Ishq ichra mansab bo'lmas,
Oshiqlikning o'zi bas.
Hur ko'nglimga pok nafas
To'ldirganingga shukur.

Oy bilan oqshom xushtor,
Kun bilan kunduz dildor,
She'r aytib, eski dutor
Chaldirganingga shukur!

Бу очик китобни ёпган одам
йўқ,
Минг-милён йилдирки,
сир келар хотин.

Bu ochiq kitobni yopgan odam
yo'q,
Ming-milyon yildirki,
sir kelar xotin.

2001 ЙИЛ, 31 ИЮЛ

Райхон қолур, гул қолур,
Эвоҳ, ўтар Муҳаммад,
Ошиқ кўнгил тул қолур,
Ўртаб кетар Муҳаммад.

Эрка кийикни энди
Ким суяди эркалаб,
Хайрон кўзи ғам тўла
Жайрон нетар, Муҳаммад?

Элликқалъа элида,
Хар ошиқнинг дилида
Эллик биринчи қалъа
Бўлиб ётар Муҳаммад.

Юртим дея куйганни,
Куйиб-ёниб суйганни,
Хирад тўнин кийганни
Ким унутар, Муҳаммад?

Ой порлар ўша-ўша,
Юлдузлар қўша-қўша,
Нур ёғилган тинч гўша,
Тонглар отар, Муҳаммад.

Эр улуғлар элини,
Ёлғон — шоир ўлими.
Муҳаммаднинг йўлини
Яна тутар Муҳаммад!

СЕНДИН ОРТИҚ

Сендин ортиқ менга на
даркор, керак, лозим, зарур.
На фаришта, ҳур на ва
даркор, керак, лозим, зарур.

2001-YIL, 31-IYUL

Rayhon qolur, gul qolur,
Evoh, o'tar Muhammad,
Oshiq ko'ngil tul qolur,
O'rtab ketar Muhammad.

Erka kiyikni endi
Kim suyadi erkalab,
Hayron ko'zi g'am to'la
Jayron netar, Muhammad?

Ellikqal'a elida,
Har oshiqning dilida
Ellik birinchi qal'a
Bo'lib yotar Muhammad.

Yurtim deya kuyganni,
Kuyib-yonib suyganni,
Xirad to'nin kiyganni
Kim unutar, Muhammad?

Oy porlar o'sha-o'sha,
Yulduzlar qo'sha-qo'sha,
Nur yog'ilgan tinch go'sha,
Tonglar otar, Muhammad.

Er ulug'lar elini,
Yolg'on — shoir o'limi.
Muhammadning yo'lini
Yana tutar Muhammad!

SENDIN ORTIQ

Sendin ortiq menga na
darkor, kerak, lozim, zarur.
Na farishta, hur na va
darkor, kerak, lozim, zarur.

Хижрону дардинг кўксима
тиғ урса жоним ўксимас.
Озори йўқдир ҳечгина,
даркор, керак, лозим, зарур.

Сухбат қурарга нечалар
ой ухлаган зим кечалар
Нур косасига шамгина
даркор, керак, лозим, зарур.

Аҳволу дардим сен каби
бўса билан соғлар табиб
Йўқ бу қадар билгичгина
даркор, керак, лозим, зарур.

Аҳду қароринг олибон,
шаккар висолинг болидан
Ичгим келар ичсам яна
даркор, керак, лозим, зарур.

Бир мен эмасман ишқ қули,
хар дилни бўлса булбули
Ул ўша хилолдаккина
даркор, керак, лозим, зарур.

Ишқ ичра зорлик истаган
бир бўлса-да минг-юзтадан,
Ер — кўрпача, осмон — пана,
даркор, керак, лозим, зарур!

ЎЙЛАСАМ

Ўйласам, фоний бу дунё
тарзи доим шул экан.
Йўқни бору борни йўқ
этмоққа тенг масъул экан.

«Иброҳимдан қолғон ул
эски дўкон» ўзгармамиш,
То хануз бек ҳам, гадо ҳам
бўз тўқиб машғул экан.

Hijron-u darding ko'ksima
tig' urisa jonim o'ksimas.
Ozori yo'qdir hechgina,
darkor, kerak, lozim, zarur.

Suhbat qurarga nechalar
oy uxlagan zim kechalar
Nur kosasiga shamgina
darkor, kerak, lozim, zarur.

Ahvol-u dardim sen kabi
bo'sa bilan sog'lar tabib
Yo'q bu qadar bilgichgina
darkor, kerak, lozim, zarur.

Ahd-u qaroring olibon,
shakkar visoling bolidan
Ichгим kelar ichsam yana
darkor, kerak, lozim, zarur.

Bir men emasman ishq quli,
har dilni bo'lsa bulbuli
Ul o'sha hiloldakkina
darkor, kerak, lozim, zarur.

Ishq ichra zorlik istagan
bir bo'lsa-da ming-yuztadan,
Yer — ko'rpacha, osmon — pana,
darkor, kerak, lozim, zarur!

О'ЙЛАСАМ

O'ylasam, foniyy bu dunyo
tarzi doim shul ekan.
Yo'qni boru borni yo'q
etmoqqa teng mas'ul ekan.

«Ibrohimdan qolg'on ul
eski do'kon» o'zgarmamish,
To hanuz bek ham, gado ham
bo'z to'qib mashg'ul ekan.

Илму хикмат газна­сига
молу жонинг етмагай,
Беҳаёлиғ, бешармлиғ,
қанча ол, бепул экан.

Қўйма асло шону шухрат,
кибру мансабга кўнгул,
Бир кун­и ташлаб қочодур
кўп асов дулдул экан.

Боқ, эранлар эгнига киймиш
боқийликдан либос,
Кийгани аҳли жаҳоннинг
ёқасиз камзул экан.

Бордилар кўп, келдилар кўп,
айтдилар сўнг оҳ уриб:
Каъбача вожиб зиёрат
тоза бир кўнгул экан.

КУЯРМАН ЎЗ ҲОЛИМГА МЕН

Эй, дилимнинг но­зи,
Эй, умрнинг ёзи,
Эй, атиргул ово­зи,
Эй, ошиқ дилим со­зи,
Куярман ўз хо­лимга мен.

Сен ширин бир тушга
ўхшайсан,
Илохий то­вущга ўхшайсан,
Тутқич бермас қушга
ўхшайсан,
Сановбар Ку­мушга
ўхшайсан,
Куярман ўз хо­лимга мен.

Сени ба­ҳор атарман,
Мен ёз билан кетарман,
Кузга аввал етарман,
Қорга бошим тутарман,
Куярман ўз хо­лимга мен.

Ilm-u hikmat g'aznasiga
mol-u joning yetmagay,
Behayolig', besharm­lig',
qancha ol, bepul ekan.

Qo'yima aslo shon-u shuhrat,
kibr-u mansabga ko'ngul,
Bir kuni tashlab qochodur
ko'p asov duldul ekan.

Boq, eranlar egniga kiymish
boqiylikdan libos,
Kiygani ahli jahonning
yoqasiz kamzul ekan.

Bordilar ko'p, keldilar ko'p,
aytdilar so'ng oh urib:
Ka'bacha vojib ziyorat
toza bir ko'ngul ekan.

KUYARMAN O'Z HOLIMGA MEN

Ey, dilimning nozi,
Ey, umrning yozi,
Ey, atirgul ovozi,
Ey, oshiq dilim sozi,
Kuyarman o'z holimga men.

Sen shirin bir tushga
o'xshaysan,
Ilohiy tovushga o'xshaysan,
Tutqich bermas qushga
o'xshaysan,
Sanovbar Kumushga
o'xshaysan,
Kuyarman o'z holimga men.

Seni bahor atarman,
Men yoz bilan ketarman,
Kuzga avval yetarman,
Qorga boshim tutarman,
Kuyarman o'z holimga men.

Сенга энди бол туши,
Менинг хосилим пиши.
Бундай савдо оламда
Сира тугамас ишдир,
Куйарман ўз холимга мен.

Гард тегмасин, илохим,
Дард тегмасин, илохим,
Номард тегмасин илохим,
Ой каби тўлган мохим,
Куйарман ўз холимга мен.

СЕН ЎЗИНГ

Шеър ёзмадим номингни атаб,
Кошки, исминг ягона бўлса?
Истайманки, бор мақтовларим
Бошқаларга бегона бўлса!

Сурайёдек номинг эъозлаб
Таърифингда очар бўлсам сўз,
Боқий савр кахкашонидан
Хумор боқар неча тўп юлдуз.

Юрагимга исминг аслида
Худди нишон каби қадалган.
Аталмаган шеърларим бари
Фақат ёлғиз сенга аталган.

МАЪРИФАТ

*«Маърифат» газетаси
кунлари
муносабати билан*

Маърифат, мен сени кўрганда
илк бор
Гул исли сочларинг жамалак
эди.

Оёғинг остида поёндоз
бахор,
Бошингда тиллақош —
камалак эди.

Senga endi bol tushdi,
Mening hosilim pishdi.
Bunday savdo olamda
Sira tugamas ishdir,
Kuyarman o'z holimga men.

Gard tegmasin, ilohim,
Dard tegmasin, ilohim,
Nomard tegmasin ilohim,
Oy kabi to'lgan mohim,
Kuyarman o'z holimga men.

SEN O'ZING

She'r yozmadim nomingni atab,
Koshki, isming yagona bo'lsa?
Istaymanki, bor maqtovlarim
Boshqalarga begona bo'lsa!

Surayyodek noming e'zozlab
Ta'rifingda ochar bo'lsam so'z,
Boqiy savr kakhkashonidan
Xumor boqar necha to'p yulduz.

Yuraginga isming aslida
Xuddi nishon kabi qadalgan.
Atalmagan she'rlarim bari
Faqat yolg'iz senga atalgan.

MA'RIFAT

*«Ma'rifat» gazetasi
kunlari
munosabati bilan*

Ma'rifat, men seni ko'rganda
ilk bor
Gul isli sochlaring jamalak
edi.

Oyog'ing ostida poyondoz
bahor,
Boshingda tillaqosh —
kamalak edi.

Меҳрим боғланди-ю, сенга	Mehrim bog'landiyu senga
ўшанда,	o'shanda,
Кўзимдан кўтардинг ҳарир	Ko'zimdan ko'tarding harir
пардани.	pardani.
Ҳатто тун-кечалар мўл эди	Hatto tun-kechalar mo'l edi
ёғду,	yog'du,
Бирдек севар эдим	Birdek sevar edim
барча-барчани.	barcha-barchani.

Сўнг Ибн Хаттобдек	So'ng Ibn Hattobdek
кўрғазиб сеҳр,	ko'rgazib sehr,
Эртақлар бағрига кетдинг	Ertaklar bag'riga ketding
етақлаб.	yetaklab.
Ботирлар изидан	Botirlar izidan
югурдим-елиб,	yugurdim-yelib,
Ҳикмат маъноларин тердим	Hikmat ma'nolarin terdim
этақлаб.	etaklab.

Гоҳида мунажжим Улуғбек	Gohida munajjim Ulug'bek
бўлиб	bo'lib
Бошимдан ҳовучлаб	Boshimdan hovuchlab
сочдинг марварид.	sochding marvarid.
Кўнглимга аждодлар меҳрини	Ko'nglimga ajdodlar mehrini
солиб,	solib,
Тарих мактабида этдинг	Tarix maktabida etding
парвариш.	parvarish.

Бир замон жаҳолат —	Bir zamon jaholat —
шайтони лаъин,	shaytoni la'in,
Сенинг тимсолингда бўлди	Sening timsolingda bo'ldi
намоён.	namoyon.
Мен қилич солганда	Men qilich solganda
билиб-билмайин,	bilib-bilmayin,
Нодир китоблардан	Nodir kitoblardan
сирқиради қон.	sirqiradi qon.

Сени дўст тутганга тиладим	Seni do'st tutganga tiladim
ўлим,	o'lim,
Сенга эргашганинг тўқдим	Senga ergashganning to'kdim
ёшини.	yoshini.
Мен Ўзбек Бобога кўтардим	Men O'zbek Boboga ko'tardim
қўлим,	qo'lim,
Эғмоққа қасд қилдим мағрур	Egmoqqa qasd qildim mag'rur
бошини...	boshini...

Ҳамон гоҳ панд берар ғайри
рахнамо
Дарсида адашиб ўқиганларим.
Оёғим чалкашиб тойғанар
хамон,
Шўро ёшинг — бу мен
тўқиганларим.

Қанча бўлди сени
таниганимга,
Гавҳар «Авесто»га тенг асли
ёшинг.
Асрий малҳам қўяр жону
танимга,
Ислом хидояти, Хурлик
қуёшинг.

«Маърифат» муаллим қўлида
бўлса,
Муаллим маърифат йўлида
мудом.
Муаллим маърифат йўлида
бўлса,
Маърифат муаллим элида
мудом.

...Маърифат, мен сени
қўрганда илк бор
Гул исли сочларинг жамалак
эди.
Оёғинг остида поёндоз
бахор,
Бошингда тиллақош —
камалак эди.

Бугун сочларингда
жилоланар нур,
Озодлик дарсида ўзинг ягона.
Ҳар ўзбек маърифат толиби
эрур,
Бутун Ўзбекистон —
маърифатхона.

Бунда асрларга тенгдир ҳар
фурсат,

Hamon goh pand berar g'ayri
rahnamo
Darsida adashib o'qiganlarim.
Oyog'im chalkashib toyg'anar
hamon,
Sho'ro yoshing — bu men
to'qiganlarim.

Qancha bo'ldi seni
taniganimga,
Gavhar «Avesto»ga teng asli
yoshing.
Asriy malham qo'yar jon-u
tanimga,
Islom hidoyati, Hurlik
quyoshing.

«Ma'rifat» muallim qo'lida
bo'lsa,
Muallim ma'rifat yo'lida
mudom.
Muallim ma'rifat yo'lida
bo'lsa,
Ma'rifat muallim elida
mudom.

...Ma'rifat, men seni
ko'rganda ilk bor
Gul isli sochlaring jamalak
edi.
Oyog'ing ostida poyonдоз
bahor,
Boshingda tillaqosh —
kamalak edi.

Bugun sochlaringda
jilolanar nur,
Ozodlik darsida o'zing yagona.
Har o'zbek ma'rifat tolibi
erur,
Butun O'zbekiston —
ma'rifatxona.

Bunda asrlarga tengdir har
fursat,

Замона ҳикмати,
фикр гавҳари:
«Асл эгасига мулк ила ер бер.
Ўзи тўқу обод
бўлгани сари
Юртини ҳам обод айлагай
фермер».

Zamona hikmati,
fikr gavhari:
«Asl egasiga mulk ila yer ber.
O'zi to'qu obod
bo'lgani sari
Yurtini ham obod aylagay
fermer».

О, бу қадим тупрок.
Бағрида яшар
Фарход тешасининг
ярқироқ изи.
Асрлар қаърига
туташиб кетар
Қайроқи буғдойнинг попуқ
илдизи.

O, bu qadim tuproq.
Bag'rida yashar
Farhod teshasining
yarqiroq izi.
Asrlar qa'riga
tutashib ketar
Qayroqi bug'doyning popuk
ildizi.

...Сигмас соҳилига
суман Саратон,
Ердан кўкка қадар
буюк бир хаёл.
Тандирга камондай
эгилиб, ҳар тонг
Қуёшдек қирмизи
нон узар Аёл!

...Sig'mas sohiliga
suman Saraton,
Yerdan ko'kka qadar
buyuk bir xayol.
Tandirga kamonday
egilib, har tong
Quyoshdek qirmizi
non uzar Ayol!

КУНЛАРИМ

Ёдимдадир узумзор боғлар,
Кумуш тусли шувуқзор
дала.
Қирдан-қирга қулундек
сакраб,
Ёмғирларда чўмилган бола.

Yodimdadir uzumzor bog'lar,
Kumush tusli shuvoqzor
dala.
Qirdan qirga qulundek
sakrab,
Yomg'irlarda cho'milgan bola.

Ёдимдадир тенгқур қизалоқ
Ташлаганда кийғоч кўз
қирин,
Пойида қад тиклагандек тоғ
Юлдузга бош урган ўспирин.

Yodimdadir tengqur qizaloq
Tashlaganda qiyg'och ko'z
qirin,
Poyida qad tiklagandek tog'
Yulduzga bosh urgan o'spirin.

Ёдимдадир мухташам
пойтахт

Yodimdadir muhtasham
poytaxt

Шукухидан бўлиб роса маст,
Арпапоя каби кўчани
Орзу қилган бўз хаёлпараст.

Shukuhidan bo'lib rosa mast,
Arpapoya kabi ko'chani
Orzu qilgan bo'z xayolparast.

Бир тўп шеърни қилиб
жарида
Давраларга кирдим қисиниб:
«Билиб қўйинг,
коммунизмнинг
Гарашалик қурувчисини».

Bir to'p she'rni qilib
jarida
Davralarga kirdim qisinish:
«Bilib qo'ying,
kommunizmning
Garashalik quruvchisini».

Дедиларки: «Хали ёшсан, гўр,
Мушагинг бўш, тобламоқ
керак.
Қурсанг, аввал «Вузгородок»
қур,
Мана, ўртоқ, сенга белкурак.

Dedilarki: «Hali yoshsan, g'o'r,
Mushaging bo'sh, toblamoq
kerak.
Qursang, avval «Vuzgorodok»
qur,
Mana, o'rtoq, senga belkurak.

Чин қурувчи бўлмоқ
истасанг
Шеърга шошма, ишла ва ўқи.
Зарбдор ёшлар хаётидан
сўнг
Истаганча шеърингни тўқи».

Chin quruvchi bo'lmoq
istasang
She'rga shoshma, ishla va o'qi.
Zarbdor yoshlar hayotidan
so'ng
Istagancha she'ringni to'qi».

Ҳам ишчи, ҳам шоир.
На шараф.
Икки йўлда оввора, ҳалак.
Кўнгил мудроқ, тасаввур
караҳт,
Иш ҳам чала, ашъор ҳам чала.

Ham ishchi, ham shoir.
Na sharaf.
Ikki yo'lda ovvora, halak.
Ko'ngil mudroq, tasavvur
karaxt,
Ish ham chala, ash'or ham chala.

Бир кун... менинг ётоғимда
ҳам

Bir kun... mening yotog'imda
ham

Бир кечага тунади пинҳон,
Огоҳ этиб миллат ҳолидан
Эътиқодим синади Чўлпон.

Bir kechaga tunadi pinhon,
Ogoh etib millat holidan
E'tiqodim sinadi Cho'lpon.

Минг кечадек бўлди бир кеча,
Юрагимга оқди ҳар сўзи.
Кеча, кеча, адоқсиз кеча,
Кечанинг йўқ эди Кундузи.

Ming kechadek bo'ldi bir kecha,
Yuragimga oqdi har so'zi.
Kecha, kecha, adoqsiz kecha,
Kechaning yo'q edi Kunduzi.

«Митти юлдуз» ўша
кундузнинг

«Mitti yulduz» o'sha
kunduzning

Жамолидан эди бир нишон.
«Ўзбегим»ни қилиб қироат
Тозарарди томирларда қон.

Мен ҳам айтар гапим
пардалаб
Ёздим дилим ўксиган чоғи:
«Кўкда булут вазмин
судралар
Кўринмайди йўлнинг
адоғи»...

Юракларда «Кеча ва Кундуз»
Яшар эди шу тахлит ниҳон.
Эрк қуёши балқди, ниҳоят
Ўшал кундуз бўлди
намоён.

Ўзи азиз кўрса раббано
Бешак солар расул қавлига.
Чикса мингдан чиқар бир
доно,
Милёндан бир чиқар авлиё.

Ватан озод. Жисму тан озод,
Миллат озод.
Исму шаън озод.
Эриди муз — тойғоқ
тафаккур,
Баҳор посбонига ташаккур.

Не саодат, мени ҳам қизғин
Давраларга қўшдилар сийлаб.
Улуғласам дейман юртимни,
Айтсам дейман сўзимни
сайлаб.

Вале севинч завқидан кўра
Изтиробли дамларим кўпроқ.
Сўз айтганда аҳли шуаро
Осон эмас сўз демак
хўброқ.

Фақат бир ўй кўнглимга
таскин,

Jamolidan edi bir nishon.
«O'zbekim»ni qilib qiroat
Tozarardi tomirlarda qon.

Men ham aytar gapim
pardalab
Yozdim dilim o'ksigan chog'i:
«Ko'kda bulut vazmin
sudralar
Ko'rinmaydi yo'lning
adog'i»...

Yuraklarda «Kecha va Kunduz»
Yashar edi shu taxlit nihon.
Erk quyoshi balqdi, nihoyat
O'shal kunduz bo'ldi
namoyon.

O'zi aziz ko'rsa rabbano
Beshak solar rasul qavliga.
Chiqsa mingdan chiqar bir
dono,
Milyondan bir chiqar avliyo.

Vatan ozod. Jism-u tan ozod,
Millat ozod.
Ism-u sha'n ozod.
Eridi muz — toyg'oq
tafakkur,
Bahor posboniga tashakkur.

Ne saodat, meni ham qizg'in
Davralarga qo'shdilar siylab.
Ulug'lasam deyman yurtimni,
Aytсам deyman so'zimni
saylab.

Vale sevinch zavqidan ko'ra
Iztirobli damlarim ko'proq.
So'z aytganda ahli shuaro
Oson emas so'z demak
xo'broq.

Faqat bir o'y ko'nglimga
taskin,

Хижолатдан айлайди халос.
Хар юмушни қилдим бадастир,
Севдим севсам самимий
ва рост.

Xijolatdan aylaydi xalos.
Har yumushni qildim badastir,
Sevdim sevsam samimiy
va rost.

Шу туйғудан тўқисдир
бағрим,
Қувват берар ҳурлик шонлари.
Рози кетинг, ўтган
кунларим —
Хаётимнинг азиз онлари!

Shu tuyg'udan to'kisdir
bag'rim,
Quvvat berar hurlik shonlari.
Rozi keting, o'tgan
kunlarim —
Hayotimning aziz onlari!

КЕЛИНЧАК

Келинчакнинг атрофида
Ноз талашар атирлар.
Келинчакнинг таърифиди
Сўз талашар сатрлар.

Kelinchakning atrofida
Noz talashar atirlar.
Kelinchakning ta'rifida
So'z talashar satrlar.

Келинчакка қилиб ҳавас,
Куйиб, икки бўлиниб,
Чимилдиққа кирар хилол
Кўз устиди кош бўлиб.

Kelinchakka qilib havas,
Kuyib, ikki bo'linib,
Chimildiqqa kirar hilol
Ko'z ustida qosh bo'lib.

Майда босиб қўйса қадам
Гулшан аро келинчак,
Қўш исирға қулоғида
Яйраб учар ҳалинчак.

Mayda bosib qo'ysa qadam
Gulshan aro kelinchak,
Qo'sh isirg'a qulog'ida
Yayrab uchar halinchak.

Келинчакнинг сандиғида
Тоza либос, матолар
Қоматиға бўлиб шайдо
Йиллаб кута ётарлар.

Kelinchakning sandig'ida
Toza libos, matolar
Qomatiga bo'lib shaydo
Yillab kuta yotarlar.

Чимилдиқни кўримоқни
Хуш кўради момолар.
Чимилдиққа кирганини
Туш кўради момолар:

Chimildiqni qo'rimoqni
Xush ko'radi momolar.
Chimildiqqa kirganini
Tush ko'radi momolar:

«Яркирайди олмос қилич,
Нури тушар қалқонга.
Чимилдиқ ҳам тор келди-ку
Алпомишдай алпонга.

«Yarqiraydi olmos qilich,
Nuri tushar qalqonga.
Chimildiq ham tor keldi-ku
Alpomishday alponga.

Парвозга шай кабутардай
Қанот қоқиб, талпиниб,
Кўксига бош қўяр Барчин
Сайлагани — алпининг».

Parvozga shay kabutarday
Qanot qoqib, talpinib,
Ko'ksiga bosh qo'yar Barchin
Saylagani — alpining».

Дунё сирли. Дунё гўзал.
Туш тугамас. Тун ўтар.
Эх, момолар... фарк уйкуда
Икки ёшни унутар.

Dunyo sirli. Dunyo go'zal.
Tush tugamas. Tun o'tar.
Eh, momolar... g'arq uyquda
Ikki yoshni unutar.

...Келинчакнинг гул юзидан
Муччи узиб, виқор-ла
Тонгла чиқиб кетар куёв,
Дунё тўлар ифорга!

...Kelinchakning gul yuzidan
Muchchi uzib, viqor-la
Tongla chiqib ketar kuyov,
Dunyo to'lar iforga!

* * *

* * *

Сўзга сўз берар жило
хикмат мақоли билан,
Хар ким пишиб тўқилсин
жуфти ҳалоли билан.

So'zga so'z berar jilo
hikmat maqoli bilan,
Har kim pishib to'kilsin
jufti haloli bilan.

Тарк этолмас уясин
жуфтидан жудо кумри,
Қайга борар есир чол
бир қўра моли билан.

Tark etolmas uyasin
juftidan judo qumri,
Qayga borar yesir chol
bir qo'ra moli bilan.

Ёрини еру кўкка
ёри ишонмас зинхор,
Ёрини боқса ёри
марварид боли билан.

Yorini yer-u ko'kka
yori ishonmas zinhor,
Yorini boqsa yori
marvarid boli bilan.

Қозонда гуруч пошшо
ғайри эса-да курмак,
Чалғига азиз бошин
тенг тутар шоли билан.

Qozonda guruch poshsho
g'ayri esa-da kurmak,
Chalg'iga aziz boshini
teng tutar sholi bilan.

Умрини Саъди оллоҳ
тоблади синовларда,
Айро тушмади аммо
бахту Иқболи билан!

Umrini Sa'di olloh
tobladi sinovlarda,
Ayro tushmadi ammo
baxtu Iqboli bilan!

Мен ҳам сўз даласига хикмат
уруғин сочиб,
Мўл ҳосил олсам дейман,
тугамас йиғим-терим.

Бағри ҳам даласидек юз бор
шудгор қилинган,
Эй сен, захматкаш дўстим –
болалигим ҳамроҳи.
Асл тилло минг ғубор
босганда ҳам билингай,
Умидларни енголмас ўтган
йиллар армони!

ҲАР СЎЗИМ МОНАНД ТУЗАЙ

Кўнгил узгандан манам
кўнгил узай,
Меҳр кўрғазганга чандон
кўргузай.

Ўтди ёлғон ичра умрим
қанчаси,
Ҳар қадамни ҳақ йўлида
юргузай.

Шеърү борим эғнига зарбоф
чопон,
Ҳам яланг бошига қалпоқ
кийгузай.

Юрт собит. Дўст беқарор.
Ёр минг наво,
Фикратим ҳар қайсига
монанд тузай.

Патқалам – офтоб нури,
Чорвоқ – давот,
Хур Ватан васфини гул
бирла ёзай.

Бош қўйиб тупроғини айлай
тавоф

Men ham so'z dalasiga hikmat
urug'in sochib,
Mo'l hosil olsam deyman,
tugamas yig'im-terim.

Bag'ri ham dalasidek yuz bor
shudgor qilingan,
Ey sen, zahmatkash do'stim –
bolaligim hamrohi.
Asl tillo ming g'ubor
bosganda ham bilingay,
Umidlarni yengolmas o'tgan
yillar armoni!

HAR SO'ZIM MONAND TUZAY

Ko'ngil uzgandan manam
ko'ngil uzay,
Mehr ko'rgazganga chandon
ko'rguzay.

O'tdi yolg'on ichra umrim
qanchasi,
Har qadamni haq yo'lida
yurguzay.

She'ru borim egniga zarbof
chopon,
Ham yalang boshiga qalpoq
kiyguzay.

Yurt sobit. Do'st beqaror.
Yor ming navo,
Fikratim har qaysiga
monand tuzay.

Patqalam – oftob nuri,
Chorvoq – davot,
Hur Vatan vasfini gul
birla yozay.

Bosh qo'yib tuprog'ini aylay
tavof

Беш махал, руҳимга қувват
киргузай.

Жоиз ўлса, номусим айлаб
камон,
Ҳар сўзим пайкон каби шай
тургузай!

ЭР ЙИГИТ

Эр йигитнинг кўнглида
эгарланган от ётар,
Қадам қўйса зулматга
изларида тонг отар.
Бутун миллат юкига
елка тутар эр йигит,
Эр йигитнинг номуси
миллатини уйғотар.

Эр йигитнинг қўллари
меҳнатга мойил бўлар,
Ёр сочин силаганда ипакдек
майин бўлар.
Аммо она Ватани чорласа
суянчим деб,
Гурзи каби залворли,
зарангдек чайир бўлар.

Бургут каби шиддатли,
садаф тиш каби бир саф,
Истиқлол томондасиз,
сиз она халқим тараф.
Қодирдир юртнинг сиздек
фидойи ўғлонлари
Этмоққа ҳар қандайин балою
казони даф.

Нокасу нодон яшар
бир кунлик ҳаёт билан,
Мангу жасоратга эш
жўмардлик тарбияси.
Темурий шижоату покиза
ният билан
Эл тинчлигин қўриқлар
Ўзбегим Армияси.

Besh mahal, ruhimga quvvat
kirguzay.

Joiz o'lsa, nomusim aylab
kamon,
Har so'zim paykon kabi shay
turguzay!

ER YIGIT

Er yigitning ko'nglida
egarlangan ot yotar,
Qadam qo'ysa zulmatga
izlarida tong otar.
Butun millat yukiga
yelka tutar er yigit,
Er yigitning nomusi
millatini uyg'otar.

Er yigitning qo'llari
mehnatga moyil bo'lar,
Yor sochin silaganda ipakdek
mayin bo'lar.
Ammo ona Vatani chorlasa
suyanchim deb,
Gurzi kabi zalvorli,
zarangdek chayir bo'lar.

Burgut kabi shiddatli,
sadaf tish kabi bir saf,
Istiqlol tomondasiz,
siz ona xalqim taraf.
Qodirdir yurtning sizdek
fidoyi o'g'lonlari
Etmoqqa har qandayin balo-yu
qazoni daf.

Nokas-u nodon yashar
bir kunlik hayot bilan,
Mangu jasoratga esh
jo'mardlik tarbiyasi.
Temuriy shijoatu pokiza
niyat bilan
El tinchligin qo'riqlar
O'zbekim Armiyasi.

ОҚ ВА ҚОРА

Улуғвор қабоқ ичра
Қуёш гавхар қорачиқ.
Бир кўз юмиб очгандай
Кун ила тун ораси.

Хаётнинг бир юзи оқ,
Бир юзи экан қора.
Ойбахтли зотларни ҳам
Кўрдим юраги пора.

Оломон деганлари
Минг битта қуроқ экан.
Ош деса ботир бари,
Иш деса кўрқоқ экан.

Алқасанг маддоқ дерлар,
Узиб олсанг — ғамбода.
Алпомиш каби эрлар
Йўқ экан бу дунёда.

Тўқларга айт латифа,
Тўқларга шеъринг ёкмас.
Авлиё ошиқ ойга,
Тиллонгга ўша боқмас...

Нафсу хурофот, тайин
То абад битмас яра.
Машраб туғилса тагин,
Дорга тортилар яна...

Биров бор, дока монанд
Сўлингни тортиб олар.
Биров бор, юкин номард
Елкангга ортиб олар.

Биров бор, жилға мисол
Охиста оқиб кетар,
Минг бир қиёққа ял-ял
Гул-ғунча тақиб кетар.

Биров ёруғ кунларинг
Бир лаҳза кетмай нари,

ОҚ ВА ҚОРА

Ulug'vor qabog' ichra
Quyosh gavhar qorachiq.
Bir ko'z yumib ochganday
Kun ila tun orasi.

Hayotning bir yuzi oq,
Bir yuzi ekan qora.
Oybaxtli zotlarni ham
Ko'rdim yuragi pora.

Olomon deganlari
Ming bitta quroq ekan.
Osh desa botir bari,
Ish desa qo'rqqoq ekan.

Alqasang maddoq derlar,
Uzib olsang — g'amboda.
Alpomish kabi erlar
Yo'q ekan bu dunyoda.

To'qlarga ayt latifa,
To'qlarga she'ring yoqmas.
Avliyo oshiq oyga,
Tillongga o'sha boqmas...

Nafsu xurofot, tayin
To abad bitmas yara.
Mashrab tug'ilsa tag'in,
Dorga tortilar yana...

Birov bor, doka monand
So'lingni tortib olar.
Birov bor, yukin nomard
Yelkangga ortib olar.

Birov bor, jilg'a misol
Ohista oqib ketar,
Ming bir qiyoqqa yal-yal
Gul-g'uncha taqib ketar.

Birov yorug' kunlaring
Bir lahza ketmay nari,

Кўз тегди. Йикилди отим.
Ё олло,
Дўстим билмагандек
бу холни гўё
Бошқа бир отлиққа
мингашди-кетди,
Мен сари қайрилиб боқмади
киё, —
Озурда дилимнинг нидолари
бор.

Бир-бирига монанд,
бир-бирига мос,
Балки пиёдага пиёда ҳамроз,
Отлиқ бўлсанг дўст ҳам от
мингани соз.
Мингашгувчи дўстга
этмасин дучор,
Кўзингдан панада нағма
қилур боз, —
Ҳаётнинг бу турфа савдолари
бор.

Чора йўқ оллодан келган
тадбирга,
Азиз онажоним қўйдим
қабрга.
Юрагим қон бўлди,
тўлди жабрга,
Кўрдим ғамга чўмган
не ёронларни,
Ул дўст кўринмади.
Кўндим сабрга. —
Сабрнинг тагида тиллолари
бор.

Дерлар: «Дўст душмани
қилмагай вафо,
Дўстнинг дўстларини дўст
тутмоқ раво.
Икки тоифа бор, ишонма асло
Душман дўстларию дўст
душманига».

Ko'z tegdi. Yiqildi otim.
Yo ollo,
Do'stim bilmagandek
bu holni go'yo
Boshqa bir otliqqa
mingashdi-ketdi,
Men sari qayrilib boqmadi
qiyo, —
Ozurda dilimning nidolari
bor.

Bir-biriga monand,
bir-biriga mos,
Balki piyodaga piyoda hamroz,
Otlıq bo'lsang do'st ham ot
mingani soz.
Mingashguvchi do'stga
etmasin duchor,
Ko'zingdan panada nag'ma
qilur boz, —
Hayotning bu turfa savdolari
bor.

Chora yo'q ollodan kelgan
tadbirga,
Aziz onajonim qo'ydim
qabrga.
Yuragim qon bo'ldi,
to'ldi jabrga,
Ko'rdim g'amga cho'mgan
ne yoronlarni,
Ul do'st ko'rinmadi.
Ko'ndim sabrga. —
Sabrning tagida tillolari
bor.

Derlar: «Do'st dushmani
qilmagay vafu,
Do'stning do'stlarini do'st
tutmoq ravo.
Ikki toifa bor, ishonma aslo
Dushman do'stlariyu do'st
dushmaniga».

Чинни пиёланинг дарзида
хатто
Бутунлик хикматин садолари
бор.

Chinni piyolaning darzida
hatto
Butunlik hikmatin sadolari
bor.

БОЙБИЧЧА

Бойбичча киз ўтади
«Матиз»ини чоптириб.
Йўл ёқасин тутади
Ўткир фаранг атири.

Бойбичча киз... Жон берай
Десам-да қайрилмас ҳеч.
Манов содда парирўй
Бир лаҳза айрилмас ҳеч.

Қоп-қора сочларидан
Таралар шувоқ иси.
Шарқироқ булоқ сувин
Эсга солар кулгуси.

Гоҳ кулиб турар майин
Оқ дурра танғиб бошга.
Гоҳ сакраб оҳудайин
Қочади тоғу тошга.

Гоҳ елкасида кетмон
Кетиб борар далада.
Фариштадек покиза,
Гўё оппоқ аланга.

Кўз очсам... тушдек рўё,
Кўз юсам... бўлар пайдо.
Бир узаман умидим,
Бир... эс йўқотиб шайдо.

Қайдан топаман бундай
Содда ва ҳаёлини,
Дейману... бойбичча қиз
Ўғирлар ҳаёлимни.

BOYBICHCHA

Boybichcha qiz o'tadi
«Matiz»ini choptirib.
Yo'l yoqasin tutadi
O'tkir farang atiri.

Boybichcha qiz... Jon beray
Desam-da qayrilmas hech.
Manov sodda pariroy
Bir lahza ayrilmas hech.

Qop-qora sochlaridan
Taralar shuvoq isi.
Sharqiroq buloq suvin
Esga solar kulgusi.

Goh kulib turar mayin
Oq durra tang'ib boshga.
Goh sakrab ohudayin
Qochadi tog'-u toshga.

Goh yelkasida ketmon
Ketib borar dalada.
Farishtadek pokiza,
Go'yo oppoq alanga.

Ko'z ochsam... tushdek ro'yo,
Ko'z yumsam... bo'lar paydo.
Bir uzaman umidim,
Bir... es yo'qotib shaydo.

Qaydan topaman bunday
Sodda va hayolini,
Deymanu... boybichcha qiz
O'g'irlar xayolimni.

АДОЛАТ

Мажоли қолмаса ҳамки
турмоққа
Бемор шовқин солар ранги
бир ҳолат:
«Ҳой, ким бор, чақиринг,
кетди қаёққа,
Тезроқ кела қолсин, айтинг,
Адолат».

Ўйлайсизки, бемор руҳий
касалманд,
Бир қур йўқотганин то ҳануз
қистар.
Хаяли не ажиб ўйлар билан
банд,
Ҳаммага нон каби адолат
истар.

Асли у шундай деб эрранар
зор-зор
Оғриқ жон-жонидан ўтган
заҳоти.
Асли ҳамширани чақирар
бемор,
Адолат — бу ўша ҳамшира
оти.

У кириб келару оғриқ
пасанда,
Бемор шовқини-да хонани
тутмас.
Ажаб, беморлар ҳам
шифохонада
Адолат бўлмаса соғайиб
кетмас!

* * *

Мен дўст ҳақда ўйладим хўб,
Ўйларимнинг сабоғи бор.
Дўстда душман қулоғи
Душманда дўст сиёғи бор.

ADOLAT

Majoli qolmasa hamki
turmoqqa
Bemor shovqin solar rangi
bir holat:
«Hoy, kim bor, chaqiring,
ketdi qayoqqa,
Tezroq kela qolsin, ayting,
Adolat».

O'ylaysizki, bemor ruhiy
kasalmand,
Bir qur yo'qotganin to hanuz
qistar.
Xayoli ne ajib o'ylar bilan
band,
Hammaga non kabi adolat
istar.

Asli u shunday deb emranar
zor-zor
Og'riq jon-jonidan o'tgan
zahoti.
Asli hamshirani chaqirar
bemor,
Adolat — bu o'sha hamshira
oti.

U kirib kelaru og'riq
pasanda,
Bemor shovqini-da xonani
tutmas.
Ajab, bemorlar ham
shifoxonada
Adolat bo'lmasa sog'ayib
ketmas!

* * *

Men do'st haqda o'yladim xo'b,
O'ylarimning sabog'i bor.
Do'stda dushman qulog'i-yu
Dushmanda do'st siyog'i bor.

Аммо дўстсиз кўнгил сахро,
Дўст меҳридан гуллар битар.
Саъдуллодек дўстпарварга
Саъдуллодек бир дўст етар.

* * *

Бу қандай рўй берди,
Қай лаҳза,
У нима сўз эди
бир оғиз?
Юрагимда чакнади
ларза,
Тойиб кетди оёғимдан из.
Термуламан,
кўзларим ўтмас,
Сен ёнимда эдинг-ку
хозир.

Тишларимни ёрар
хайқирик,
Эшитилмас нечун овозим?
Сезим ожиз, сенми бу ёки
Қуйилган тун —
кўксимдаги бош.
Ерда замин,
кўкда осмон йўқ,
Қуёш — совиб қолган
қора тош.
Тўхта!
Қайрил, қўлларингни бер,
Бағримга кир
нурдай тўлғаниб.
Қайтиб келар оёғимга ер,
Сен «Севаман!»
десаңг бўлгани!

ШАРҚОНА

Тутдек пишиб тўкилган чол
Рози ризолик айтиб,
Бандаликни айлар бажо
Фира-шира тонг пайти.

Ammo do'stsiz ko'ngil saхро,
Do'st mehridan gullar bitar.
Sa'dullodek do'stparvarga
Sa'dullodek bir do'st yetar.

* * *

Bu qanday ro'y berdi,
Qay lahza,
U nima so'z edi
bir og'iz?
Yuragimda chaqnadi
larza,
Toyib ketdi oyog'imdan iz.
Termulaman,
ko'zlarim o'tmas,
Sen yonimda eding-ku
hozir.

Tishlarimni yorar
hayqiriq,
Eshitilmas nechun ovozim?
Sezim ojiz, senmi bu yoki
Quyilgan tun —
ko'ksimdagi bosh.
Yerda zamin,
ko'kda osmon yo'q,
Quyosh — sovib qolgan
qora tosh.
To'xta!
Qayril, qo'llaringni ber,
Bag'rimga kir
nurday to'lg'anib.
Qaytib kelar oyog'imga yer,
Sen «Sevaman!»
desang bo'lgani!

SHARQONA

Tutdek pishib to'kilgan chol
Rozi rizolik aytib,
Bandalikni aylar bajo
G'ira-shira tong payti.

Уввос солар хотин-халаж,
Сўзга келмас тиллари.
Соҳиби уй қотиб турар
Осилганча қўллари.

Uvvos solar хотин-xalaj,
So'zga kelmas tillari.
Sohibi uy qotib turar
Osilganча qo'llari.

Занжир бўйи сакраб нохос
Ит устма-уст акиллар.
Ой нурида дарвозанинг
Халқалари шақиллар.

Zanjir bo'yi sakrab noxos
It ustma-ust akillar.
Oy nurida darvozaning
Halqalari shaqillar.

Меҳмон қўнар. Дастёр йигит
Тутар унинг қўлигин.
Ертўлага жойлаб қўяр
Мезбон... ота ўлигин.

Mehmon qo'nar. Dastyor yigit
Tutar uning ko'ligin.
Yerto'laga joylab qo'yar
Mezbon... ota o'ligin.

Бикир-бикир қайнар қозон,
Гангир-гунгир суҳбат ҳам.
Тўлиб-тошиб сўзлар меҳмон
Фоний дунё тарзидан.

Biqir-biqir qaynar qozon,
Gangir-gungir suhbat ham.
To'lib-toshib so'zlar mehmon
Foniy dunyo tarzidan.

Гуссасини сабот билан
Беркитиб қалб тўрига,
Суҳбатга эш бўлар мезбон
Чидар ҳасрат зўрига.

G'ussasini sabot bilan
Berkitib qalb to'riga,
Suhbatga esh bo'lar mezbon
Chidar hasrat zo'riga.

Меҳмон кетар оқ тонг билан,
Ёришади гўшалар.
Уй-кўча, бог-далаларга
Олтин гилам тўшалар.

Mehmon ketar oq tong bilan,
Yorishadi go'shalar.
Uy-ko'cha, bog'-dalalarga
Oltin gilam to'shalar.

Уввос солар хотин-халаж,
Сўзга келмас тиллари.
Соҳиби уй қотиб турар
Осилганча қўллари.

Uvvos solar хотин-xalaj,
So'zga kelmas tillari.
Sohibi uy qotib turar
Osilganча qo'llari.

...Болаликда эшитганим
Бу ривоят қаримас.
Эшикли уй, остонадан
Азиз меҳмон аримас.

...Bolalikda eshitganim
Bu rivoyat qarimas.
Eshikli uy, ostonadan
Aziz mehmon arimas.

Занжир бўйи сакраб нохос
Ит устма-уст акиллар.
Ой нурида дарвозанинг
Халқалари шақиллар.

Zanjir bo'yi sakrab noxos
It ustma-ust akillar.
Oy nurida darvozaning
Halqalari shaqillar.

Эй умрим хамдами,
хабибам Иқбол,
Мен бир сўз айтийин,
кел, сен қулоқ сол.

Ey umrim hamdami,
habibam Iqbol,
Men bir so'z aytayin,
kel, sen quloq sol.

Бугун бошимизда
улуғлик ранги —
Мен учун қалпоғу
сен учун рўмол.

Bugun boshimizda
ulug'lik rangi —
Men uchun qalpog'u
sen uchun ro'mol.

Эҳ-хе, ўттиз беш йил
бўлибди, мана,
Таққанига никоҳ
узугин висол.

Eh-he, o'ttiz besh yil
bo'libdi, mana,
Taqqaniga nikoh
uzugin visol.

У пайтлар мен ўзни
бургут чоғлардим,
Сен хуркиб қочардинг
бамисли физол.

U paytlar men o'zni
burgut chog'lardim,
Sen hurkib qocharding
bamisli g'izol.

Кечди ёшлигимиз
тоғу тош қирда,
Бир сойдан сув ичдик,
бир булутдан бол.

Kechdi yoshligimiz
tog'-u tosh qirda,
Bir soydan suv ichdik,
bir bulutdan bol.

Кейин бирга кетдик
тақдир йўлидан,
Тошкент умримизда
кўрсатди жамол.

Keyin birga ketdik
taqdir yo'lidan,
Toshkent umrimizda
ko'rsatdi jamol.

Отадан мардлигу
онадан шафқат,
Кўнгилда бир олам
орзу ва хаёл.

Otadan mardligu
onadan shafqat,
Ko'ngilda bir olam
orzu va xayol.

На бошда бошпана,
на ҳамёнда қўр,
Бир жомадон китоб
ва бир сандиқ мол.

Na boshda boshpana,
na hamyonda qo'r,
Bir jomadon kitob
va bir sandiq mol.

Гоҳ қолдик жалада, гоҳи бўронда, Гоҳо ялаб ўтди изғирин шамол.	Goh qoldik jalada, gohi bo'ronda, Goho yalab o'tdi izg'irin shamol.
Баъзан таомимиз бўлди бор-йўғи Нонуштага газал, тушликка мақол.	Ba'zan taomimiz bo'ldi bor-yo'g'i Nonushtaga g'azal, tushlikka maqol.
Тунлари тузардик шеърият базмин, Сен бир маликаю мен гўё кирол.	Tunlari tuzardik she'riyat bazmin, Sen bir malikayu men go'yo qiroL.
Китоблардан чиқиб келарди не-не Акобир сиймолар авлиё мисол.	Kitoblardan chiqib kelardi ne-ne Akobir siymolar avliyo misol.
Сўздан ўтин қалаб исинар эдик, Сўз миниб дунёни кезар эдик лол.	So'zdan o'tin qalab isinar edik, So'z minib dunyoni kezar edik lol.
Кийсак китоб бўлди энг тоза либос, Ёпинсак кўрпаю ёнбошласак — шол.	Kiysak kitob bo'ldi eng toza libos, Yopinsak ko'rpayu yonboshlasak — shol.
Кулганлар қанчаю кесатган қанча, Тортган қанча бўлди ўртага девол.	Kulganlar qanchayu kesatgan qancha, Tortgan qancha bo'ldi o'rtaga devol.
Бу хол ўртар эди иккимизни ҳам, Тўғриси, баъзида келарди малол.	Bu hol o'rtar edi ikkimizni ham, To'g'risi, ba'zida kelardi malol.
Чакмоқ чақар эди кутилмаганда, Ёмғир ҳам шифалаб қоларди бир хол.	Chaqmoq chaqar edi kutilmaganda, Yomg'ir ham shig'alab qolardi bir hol.

Аммо шеър асради, асради китоб, Яссавий, Навоий асради алҳол.	Ammo she'r asradi, asradi kitob, Yassaviy, Navoiy asradi alhol.
Неча кечиб ўтдик лойқа сувларни Фақат сақлай билдик кўнгилни зилол.	Necha kechib o'tdik loyqa suvlarni Faqat saqlay bildik ko'ngilni zilol.
Балки бу аллохнинг синови эди, Охир ўзи мадад бўлди Зулжалол.	Balki bu allohning sinovi edi, Oxir o'zi madad bo'ldi Zuljalol.
Сирилди миллатнинг кўзидан парда, Бизга ҳам қучоғин очди истиқлол.	Sirildi millatning ko'zidan parda, Bizga ham quchog'in ochdi istiqloq.
Мос келди меҳнату умид, мартаба, Рост келди: «Хар эзгу ниятга камол».	Mos keldi mehnatu umid, martaba, Rost keldi: «Har ezgu niyatga kamol».
Улғайиб ҳосилга кирди, минг шукр, Иккимиз қадаган беш нафар ниҳол.	Ulg'ayib hosilga kirdi, ming shukr, Ikkimiz qadagan besh nafar nihol.
Хавас қилган қанча, алқаган қанча, Тўрт муччамиз соғу ризкимиз ҳалол.	Havas qilgan qancha, alqagan qancha, To'rt muchchamiz sog'u rizqimiz halol.
Борини сўзладим. Демагил фақат Андишани билмас бу навқирон чол.	Borini so'zladim. Demagil faqat Andishani bilmas bu navqiron chol.
Ростини айтмоқдан муддао шуки,	Rostini aytmoqdan muddao shuki,

Барибир оила
устуни — аёл.

Baribir oila
ustuni — ayol.

Шўрни мандан кўпроқ,
болни кам тотдинг,
Мендан кейин келдинг,
мендан кейин қол!

Sho'rni mendan ko'proq,
bolni kam totding,
Mendan keyin kelding,
mendani keyin qol!

ТАЖНИС

TAJNIS

1

1

Қанча сўз ёқди дилим
бир сўз учун,
Менми бағри минг тилим
бир, сўз учун.
Ким сени сўзга кўнгил
қўйгил деди,
Хўб жазо бу сен каби
бир сўз учун.

Qancha so'z yoqdi dilim
bir so'z uchun,
Menmi bag'ri ming tilim
bir, so'z uchun.
Kim seni so'zga ko'ngil
qo'ygil dedi,
Xo'b jazo bu sen kabi
bir so'z uchun.

Ки зуғум қилган билан
ё минг талаб,
Чин ошиқ сўзин демас
муз мингта лаб.
Бир асл тиллони
топмоқлик учун
Тошу қумни ўтказулар
мингталаб.

Ki zug'um qilgan bilan
yo ming talab,
Chin oshiq so'zin demas
muz mingta lab.
Bir asl tilloni
topmoqlik uchun
Tosh-u qumni o'tkazurlar
mingtalab.

2

2

Бокса гар субҳи қуёшдек
боқади,
Қалб қушин ёғду сутида
боқади.
Ям-яшил майса-гиёҳ
бўстонида
Лахча гулхан лоладек
зебо қади.

Boqsa gar subhi quyoshdek
boqadi,
Qalb qushin yog'du sutida
boqadi.
Yam-yashil maysa-giyoh
bo'stonida
Laxcha gulxan loladek
zebo qadi.

Энди ошиб ётар
 захматим бошдан.
Бошдан заҳмат тожин
 киярдим бошга,
Бошлай олсам эдим
 умримни бошдан...

Endi oshib yotar
 zahmatim boshdan.
Boshdan zahmat tojin
 kiyardim boshga,
Boshlay olsam edim
 umrimni boshdan...

РАҲНАМО

RAHNAME

Хар гиёҳ гул очса
 гулзор раҳнамо,
Хар кўнгил бахт топса
 атвор раҳнамо.

Har giyoh gul ochsa
 gulzor rahnamo,
Har ko'ngil baxt topsa
 atvor rahnamo.

Тоза гул япроғига
 тушгай ғубор,
Эр йигитга бўлмаса
 ор раҳнамо.

Toza gul yaprog'iga
 tushgay g'ubor,
Er yigitga bo'lmasa
 or rahnamo.

Омадинг кетса топилмас
 меҳрибон,
Аммо бахтинг чопса
 бисёр раҳнамо.
Қайда ман-ман раҳнамо
 эл хокисор,
Эл фаромушдир магар
 хор раҳнамо.

Omading ketsa topilmas
 mehrison,
Ammo baxting chopsa
 bisyor rahnamo.
Qayda man-man rahnamo
 el xokisor,
El faromushdir magar
 xor rahnamo.

Раҳнамолик кимсаи
 ғофилга ман,
Кимсаи ғофилга
 ағёр раҳнамо.

Rahnamolik kimsayi
 g'ofilga man,
Kimsayi g'ofilga
 ag'yor rahnamo.

Раҳнамодир бул нечук
 ўз забти йўқ,
Раҳнамога гар ўзи
 зор раҳнамо.

Rahnamodir bul nechuk
 o'z zabti yo'q,
Rahnamoga gar o'zi
 zor rahnamo.

Эй она халқим, мудом
 қўқсим баланд,
Мен учун сендек азиз
 бор раҳнамо!

Ey ona xalqim, mudom
 ko'ksim baland,
Men uchun sendek aziz
 bor rahnamo!

Кимдан йиллаб
йиккани

Зар ё иморат қолар.
Умр ўткинчи дея
Оддий ишорат қолар.

Аммо йиллар тўзони
Барини этар барбод.
Ушалаверар орзу,
Улғаяверар армон.

Фақат ўчмас, тўзимас
Хотирада қолгани.
Эзгу иш тushар ёдга,
Унутилар ёлғони.

Авлодлар хотирида
Энг муқаддас эҳтиром. —
Яхши номдан яхшироқ
Яхши номдир яхши ном!

ОЙБЕК

Шеърга шайдо чоғимдан
Ойбекка кўнгил бердим.
Ҳар сўзни гул боғидан
Ёқут гилосдек тердим.

Ёдимда ёниб қолди
Қуёшдек порлаган кўз. —
Сўзга айланган олтин,
Олтинга айланган сўз!

БУ БОҒ

Бу боғ абадийдир,
хар яшил япроқ
Илоҳий чашмадан сафолар
ичар.

Kimdan yillab
yiqqani

Zar yo imorat qolar.
Umr o'tkinchi deya
Oddiy ishorat qolar.

Ammo yillar to'zoni
Barini etar barbod.
Ushalaverar orzu,
Ulg'ayaverar armon.

Faqat o'chmas, to'zimas
Xotirada qolgani.
Ezgu ish tushar yodga,
Unutilar yolg'oni.

Avlodlar xotirida
Eng muqaddas ehtiom. —
Yaxshi nomdan yaxshiroq
Yaxshi nomdir yaxshi nom!

ОУБЕК

She'rga shaydo chog'imdan
Oybekka ko'ngil berdim.
Har so'zni gul bog'idan
Yoqut gilosdek terdim.

Yodimda yonib qoldi
Quyoshdek porlagan ko'z. —
So'zga aylangan oltin,
Oltinga aylangan so'z!

БУ БОҒ'

Bu bog' abadiydir,
har yashil yaproq
Ilohiy chashmadan safolar
ichar.

ОНАЖОН

ОНАЖОН

* * *

***Онам Салоят Шукур
қизи хотирасига***

Кузги алвон боғлар каби
бағрим қон,
Яна сизни йўқлаб келдим,
онажон.

Нетай, ўксик қўнглим яна
бузилди,
Юрагимдан иссиқ ёшлар
узилди.

Энди билдим, сизсиз бағрим
яримдир,
Онасиэлар бу оламда
ғарибдир.

Сиз-ку саксон беш баҳорга
етдингиз,
Фарзандларнинг бахтин
кўриб кетдингиз.

Шунча бўлиб менинг дардим
зиёда,
Ёш етимлар нетар экан
дунёда?

Қодир оллох! Оналарга
тўзим бер,
Бахтин бутун, ёшнинг
тўқсон, юзин бер.

Соғ-саломат кимнинг бошда
онаси,
Онасиэнинг холин сезмас
танаси.

Онаси бор билмас асло,
хар ишда

* * *

***Onam Saloyat Shukur
qizi xotirasiga***

Kuzgi alvon bog'lar kabi
bag'rim qon,
Yana sizni yo'qlab keldim,
onajon.

Netay, o'ksik ko'nglim yana
buzildi,
Yuragimdan issiq yoshlar
uzildi.

Endi bildim, sizsiz bag'rim
yarimdir,
Onasizlar bu olamda
g'aribdir.

Siz-ku sakson besh bahorga
yetdingiz,
Farzandlarning baxtin
ko'rib ketdingiz.

Shuncha bo'lib mening dardim
ziyoda,
Yosh yetimlar netar ekan
dunyoda?

Qodir olloh! Onalarga
to'zim ber,
Baxtin butun, yoshning
to'qson, yuzin ber.

Sog'-salomat kimning boshda
onasi,
Onasizning holin sezmas
tanasi.

Onasi bor bilmas aslo,
har ishda

Дуо қилиб турар бир пок
фаришта.

Оналининг бир гули минг
товланар,
Онасизнинг боғига қуш
ёвланар.

Оналининг дўппи тушмас
бошидан,
Онасизнинг тошлар чиқар
ошидан.

Хонадоннинг шамчироғи
онадир,
Онасиз уй зулмат қучган
хонадир.

* * *

Гавҳар бериб онам каби
боққан тут,
Ёнингдман. Ёдингдами
хар мавруд.

Иккигиз тенг йўлим пойлар
эдингиз,
Қучоқ очиб кутиб олар
эдингиз.

То эр етиб қуйилгунча
босилиб,
Шохларингда ўйнар эдим
осилиб.

Миниб олиб баланд айри
шохингга,
«Алпомиш»ни ўқир эдим
гоҳида.

Оппоқ меванг, онам ёпган
ширмой нон
Лаззатини унутмасман
ҳеч қачон.

Бугун сени ёлғиз кўриб,
она тут,
Қайрилди ўк еган қушдек
қанотим.

Duo qilib turar bir pok
farishta.

Onalining bir guli ming
tovlanar,
Onasizning bog'iga qush
yovlanar.

Onalining do'ppi tushmas
boshidan,
Onasizning toshlar chiqar
oshidan.

Xonadonning shamchirog'i
onadir,
Onasiz uy zulmat quchgan
xonadir.

* * *

Gavhar berib onam kabi
boqqan tut,
Yoningdaman. Yodingdami
har mavrud.

Ikkingiz teng yo'lim poylar
edingiz,
Quchoq ochib kutib olar
edingiz.

To er yetib quyilguncha
bosilib,
Shoxlaringda o'ynar edim
osilib.

Minib olib baland ayri
shoxingga,
«Alpomish»ni o'qir edim
gohida.

Oppoq mevang, onam yopgan
shirmoy non
Lazzatini unutmaman
hech qachon.

Bugun seni yolg'iz ko'rib,
ona tut,
Qayrildi o'q yegan qushdek
qanotim.

Сарғайтибди сочларингни
ғам юки,
Ажин босган юзларингда
нам юки.

Бош устимдан күз ёшларинг
түкма, бас,
Кел, бағримга босай сени
бир нафас.

Остонангдан узилмасин
қадамим,
Онам бўлиб чорлаб тургил
қадалиб.

* * *

Не қиларим била олмай
энтикиб,
Гарашанинг тош йўлида
тентидим.

Йўл дедики: «Юрган етар
тилакка,
Энди күнгил қўйма мендан
бўлакка.

Боқ, бағримда онажонинг
изи бор.
Хар изнинг ўз тарихи,
ўз сўзи бор.

Сут кўтариб ўтганлари
ёдимда,
Сув кўтариб ўтганлари
ёдимда.

Бир гал мушфиқ юрагини
ховучлаб,
Шошиб ўтди сени маҳкам
опичлаб.

Хароратинг куйдирарди
танини,
Бу сен ўша гўдак эдинг,
танидим.

Ўтди бари, дея фақат
Ғам ютма,

Sarg'aytibdi sochlaringni
g'am yuki,
Ajin bosgan yuzlaringda
nam yuqi.

Bosh ustimdan ko'z yoshlaring
to'kma, bas,
Kel, bag'rimga bosay seni
bir nafas.

Ostonangdan uzilmasin
qadamim,
Onam bo'lib chorlab turgil
qadalib.

* * *

Ne qilarim bila olmay
entikib,
Garashaning tosh yo'lida
tentidim.

Yo'l dediki: «Yurgan yetar
tilakka,
Endi ko'ngil qo'yuma mendan
bo'lakka.

Boq, bag'rimda onajoning
izi bor.
Har izning o'z tarixi,
o'z so'zi bor.

Sut ko'tarib o'tganlari
yodimda,
Suv ko'tarib o'tganlari
yodimda.

Bir gal mushfiq yuragini
hovuchlab,
Shoshib o'tdi seni mahkam
opichlab.

Harorating kuydirardi
tanini,
Bu sen o'sha go'dak eding,
tanidim.

O'tdi bari, deya faqat
G'am yutma,

Ҳар гардимда онанг ёди,
Унутма!».

* * *

Шовуллаган Гарашасой
бўйида,
Ўтирардим буюк армон
ўйида.

Сувдан садо келди: «Мени
тўйиб ич,
Ёшликдаги каби бошинг
кўйиб ич.

Кўлларини ўпиб-ўпиб
оққанман,
Онанг билан бирга сени
боққанман.

Олис кетсанг, юрак-бағри
сўкилиб,
Ўтирарди менга ўйчан
тикилиб.

Бағримга бок, очиб кўнгил
кўзини,
Кўражаксан онажонинг
ўзини.

Гарашасой, Гарашасой,
сой онам,
Сени энди танидим-а,
вой, онам...

* * *

Кузги алвон боғлар каби
бағрим қон,
Яна сизни йўқлаб келдим,
онажон.

Нетай, ўксик кўнглим яна
бузилди,
Юрагимдан иссиқ ёшлар
узилди.

Этагимдан тортди шамол:
«Йиғлама,
Йиғлаб яра бағрим яна
тиғлама.

Har gardimda onang yodi,
Unutma!».

* * *

Shovullagan Garashasoy
bo'yida,
O'tirardim buyuk armon
o'yida.

Suvdan sado keldi: «Meni
to'yib ich,
Yoshlikdagi kabi boshing
qo'yib ich.

Qo'llarini o'pib-o'pib
oqqanman,
Onang bilan birga seni
boqqanman.

Olis ketsang, yurak-bag'ri
so'kilib,
O'tirardi menga o'ychan
tikilib.

Bag'rimga boq, ochib ko'ngil
ko'zini,
Ko'rajaksan onajoning
o'zini.

Garashasoy, Garashasoy,
soy onam,
Seni endi tanidim-a,
voy, onam...

* * *

Kuzgi alvon bog'lar kabi
bag'rim qon,
Yana sizni yo'qlab keldim,
onajon.

Netay, o'ksik ko'nglim yana
buzildi,
Yuragimdan issiq yoshlar
uzildi.

Etagimdan tortdi shamol:
«Yig'lama,
Yig'lab yara bag'rim yana
tig'lama.

Фарзанд учун азал қисмат
шу ўзи,
Она ўлмай, очилмайди
қалб кўзи.

Самоларда саслар кезар
илохий,
Она ўлмай, кардир фарзанд
қулоғи.

Тингла мени рухинг бедор
палласи
Эшитилар онажонинг
алласи:

«— Тош уйқуда ётур онанг,
йўқлама,
Сен ухлама, алла болам,
ухлама.

Рухин гафлат босса одам
чалажон,
Сен ухлама, алла болам,
болажон!».

* * *

Она дедим, тоғлар садо
бердилар,
Она дедим, боғлар садо
бердилар.

Райхон деди: «Ғам-ғуссани
қўй нари,
Менда қолди онангнинг хуш
бўйлари».

Қуёш деди чўзиб илиқ
кафтини:
«Менга берди онанг юрак
тафтини».

Тупроқ айтди: «Ҳар қадаминг
ўйлаб бос,
Онанг менинг бағримдадир
умрбод!».

2002 йил, 15 август.

Farzand uchun azal qismat
shu o'zi,
Ona o'lmay, ochilmaydi
qalb ko'zi.

Samolarda saslar kezar
ilohiy,
Ona o'lmay, kardir farzand
qulog'i.

Tingla meni ruhing bedor
pallasi
Eshitilar onajoning
allasi:

«— Tosh uyquda yotur onang,
yo'qlama,
Sen uxlama, alla bolam,
uxlama.

Ruhin g'aflat bossa odam
chalajon,
Sen uxlama, alla bolam,
bolajon!».

* * *

Ona dedim, tog'lar sado
berdilar,
Ona dedim, bog'lar sado
berdilar.

Rayhon dedi: «G'am-g'ussani
qo'y nari,
Menda qoldi onangning xush
bo'yolari».

Quyosh dedi cho'zib iliq
kaftini:
«Menga berdi onang yurak
taftini».

Tuproq aytdi: «Har qadaming
o'ylab bos,
Onang mening bag'rimdadir
umrbod!».

2002-yil, 15-avgust.

Она билан ҳар бир хонадон азиз.	Ona bilan har bir xonadon aziz.
Қатра қондан бино дилбандин	Qatra qondan bino dilbandin
Боши узра бўлиб парвона, Фарзандининг ороми учун Оромини йўқотар она.	Boshi uzra bo'lib parvona, Farzandining oromi uchun Oromini yo'qotar ona.
Борми бу дунёда онадан азиз,	Bormi bu dunyoda onadan aziz,
Она билан ҳар бир хонадон азиз.	Ona bilan har bir xonadon aziz.
Фарзандининг оёқларига Тасодифан кирса бир тикан, Энг аввал у мушфиқ онанинг Юрагига санчилар экан.	Farzandining oyoqlariga Tasodifan kirsra bir tikan, Eng avval u mushfiq onaning Yuragiga sanchilar ekan.
Борми бу дунёда онадан азиз,	Bormi bu dunyoda onadan aziz,
Она билан ҳар бир хонадон азиз.	Ona bilan har bir xonadon aziz.

МЕНДАН НИМА БОЛАМГА ҚОЛАР

MENDAN NIMA BOLAMGA QOLAR

Баҳор ўтар, баҳоржон ўтар, Берган гулин киш қайтиб олар.	Bahor o'tar, bahorjon o'tar, Bergan gulin qish qaytib olar.
Шамолларнинг ноласи ўртар, Айтарини, ўх-ҳ, айтиб олар. Дейдиларки, бергани тожми, Бергинг келмаган пайти олар. Оларини олса, минг қуллуқ, — Мендан нима боламга қолар? Чаман боғнинг хуш райхонини	Shamollarning nolasi o'rtar, Aytarini, o'h-h, aytib olar. Deydilarki, bergani tojmi, Berging kelmagan payti olar. Olarini olsa, ming qulluq, — Mendan nima bolamga qolar? Chaman bog'ning xush rayhonini
Хидлаб-хидлаб суйиб қолганим, Фазнасидан беш дона дурни	Hidlab-hidlab suyib qolganim, G'aznasidan besh dona durni

Дидлаб-дидлаб танлаб

олганим

Бу-ку ишқимиздан хузурлиғ,
Бу-ку иккимиздан зухурлиғ.
Табийидур бу таманнолар, —
Мендан нима боламга қолар?

Айтмадимми ёлғонни,

айтдим,

Эл айтганда бир айтмас қани?

Қайтмадимми сўзимдан,

кайтдим,

Минглар қайтса бир қайтмас
қани?

Ана шулар ўйлатар мени,
Ана шулар сўйлатар мени,
Кўкрагимни ўртар нидолар, —
Мендан нима боламга қолар?

Мен боламни ўйламай

ҳарчанд

Отажоним ёдимга тушар.
Дуоларим эшитмас гарчанд
Дуолари ёдимга тушар:
«Эл корида бўл мисоли қанд,
Ўзи эриб чойга тот қўшар».
Дуоларим ўшал дуолар, —
Мендан нима боламга қолар?

Ўйлабманки, шеър она

бўлур,

Тарк этиб туққан маконимни
Яшаб олис шаҳарда, ойлаб
Йўқламабман онажонимни.
Энди мени қувонч унутмиш,
Юрагимга санчилар йўллар.
Соғинчлари кўксимни

тутмиш,

Соғинчлари кўзимга келар. —
Мендан нима боламга қолар?

Didlab-didlab tanlab

olganim

Bu-ku ishqimizdan huzurlig',
Bu-ku ikkimizdan zuhurlig'.
Tabiiydur bu tamannolar, —
Mendan nima bolamga qolar?

Aytmadimmi yolg'onni,

aytdim,

El aytganda bir aytmas qani?

Qaytmadimmi so'zimdand,

qaytdim,

Minglar qaytsa bir qaytmas

qani?

Ana shular o'ylatar meni,
Ana shular so'ylatar meni,
Ko'kragimni o'rtar nidolar, —
Mendan nima bolamga qolar?

Men bolamni o'ylamay

harchand

Otajonim yodimga tushar.
Duolarim eshitmas garchand
Duolari yodimga tushar:
«El korida bo'l misoli qand,
O'zi erib choyga tot qo'shar».
Duolarim o'shal duolar, —
Mendan nima bolamga qolar?

O'ylabmanki, she'r ona

bo'lur,

Tark etib tuqqan makonimni
Yashab olis shaharda, oylab
Yo'qlamabman onajonimni.
Endi meni quvonch unutmish,
Yuragimga sanchilar yo'llar.
Sog'inchlari ko'ksimni

tutmish,

Sog'inchlari ko'zimga kelar. —
Mendan nima bolamga qolar?

Бахтми? Қушдай учиб
кетгайдир,
Фамми? Қордай эриб
битгайдир.
Бу илтифот, бу иддаолар
Дилга фақат изтироб солар.
Қувонч — фоний, бахт —
фоний токи
Изтироб — бахт, изтироб —
бокий.
Изтироб уйғотган садолар —
Мендан нима боламга қолар!

ДУО

Эй азиз набирам,
Зилола қизим,
Шавқу шарораси
шалола қизим.
Улуғ онажон деб
шеърлар тўқиган,
Кўнглимнинг нуридан
бир тола қизим.

Ота меҳри ила
тилак тиларман,
Улуғ онанг каби
дуо қиларман:
«Учларинг узайсин,
яйрасин ёнинг,
Боғинг берк, қўриқли
бўлсин қўрғонинг!».

Baxtmi? Qushday uchib
ketgaydir,
G'ammi? Qorday erib
bitgaydir.
Bu iltifot, bu iddaolar
Dilga faqat iztirob solar.
Quvonch — foniy, baxt —
foniy toki
Iztirob — baxt, iztirob —
boqiy.
Iztirob uyg'otgan sadolar —
Mendan nima bolamga qolar!

DUO

Ey aziz nabiram,
Zilola qizim,
Shavqu sharorasi
shalola qizim.
Ulug' onajon deb
she'rlar to'qigan,
Ko'nglimning nuridan
bir tola qizim.

Ota mehri ila
tilak tilarman,
Ulug' onang kabi
duo qilarman:
«Uchlaring uzaysin,
yayrasin yoning,
Bog'ing berk, qo'riqli
bo'lsin qo'rg'oning!».

ЭСКИ ДАФТАРДАН

ESKI DAFTARDAN

* * *

Бир боқди хоним, ўртади,
Ўт ёқди, жоним ўртади.

Кўксимда гулхан очди гул,
Куйди забоним ўртади.

Бир бор уммиди васлида
Қатнаб товоним ўртади.

Бет келса чехрам олланиб,
Бақамти — ёним ўртади.

Хуршиди ишки тафтідан
Ой, осмоним ўртади.

Воҳ, кўргазиб нодўст карам,
Чин дўст дегоним ўртади.

Гул очдимۇ оғоч кибиди,
Чуйкаб хазоним ўртади.

Ёндирди сўз бирла дилим,
Охир имоним ўртади.

* * *

Жамолинг тимсоли нурларда,
ёп-а,
Тишларинг тимсоли дурларда,
ёп-а.

Тонгда товонингга оро
берай деб,
Фалак инжулари қирларда,
ёп-а.

Шайдолик мингларга марғуб
қисматдир,
Ошиқлик минглардан
бирларда, ёп-а.

Висолинг айламиш зўрларга
насиб,

* * *

Bir boqdi xonim, o'rtadi,
O't yoqdi, jonim o'rtadi.

Ko'ksimda gulxan ochdi gul,
Kuydi zabonim o'rtadi.

Bir bor ummidi vaslida
Qatnab tovonim o'rtadi.

Bet kelsa chehram ollanib,
Baqamti — yonim o'rtadi.

Xurshidi ishqı taftidan
Oy, osmonim o'rtadi.

Voh, ko'rgazib nodo'st karam,
Chin do'st degonim o'rtadi.

Gul ochdim-u og'och kibi,
Chuykab xazonim o'rtadi.

Yondirdi so'z birla dilim,
Oxir imonim o'rtadi.

* * *

Jamoling timsoli nurlarda,
yor-a,
Tishlaring timsoli durlarda,
yor-a.

Tongda tovoningga oro
beray deb,
Falak injulari qirlarda,
yor-a.

Shaydolik minglarga marg'ub
qismatdir,
Oshiqlik minglardan
birlarda, yor-a.

Visoling aylamish zo'rlarga
nasib,

Фирокинг куйламоқ хорларда, ёр-а.	Firoqing kuylamoq xorlarda, yor-a.
Билмоқ учун ёлғиз кўнгил сиррингни Бу бошим минг турли сирларда, ёр-а.	Bilmoq uchun yolg'iz ko'ngil sirringni Bu boshim ming turli sirlarda, yor-a.
Жунуним боиси шулки, нигохим Саргардон на дуркун ерларда, ёр-а.	Jununim boisi shulki, nigohim Sargardon na durkun yerlarda, yor-a.
Нетай, қисматимда шул экан бори, Қалбим ёна-ёна шеърларда, ёр-а.	Netay, qismatimda shul ekan bori, Qalbim yona-yona she'rlarda, yor-a.

КУЗ ФАЛСАФАСИ

KUZ FALSAFASI

Ер остидаги тупрок
Бош устида тож бўлар.
Шох учидаги япроқ
Оёқ остида сўлар.

Yer ostidagi tuproq
Bosh ustida toj bo'lar.
Shox uchidagi yaproq
Oyoq ostida so'lar.

Уйғон, эй ер остида
Ухлаб ётган дур ботир.
Нур талашган япроқлар
Бир-бир тўкилаётир.

Uyg'on, ey yer ostida
Uxlab yotgan dur botir.
Nur talashgan yaproqlar
Bir-bir to'kilayotir.

ФАРЗАНД

FARZAND

Ота-она пушти камари,
Ишку ҳаёт, меҳр самари,
Инсоннинг ўқ илдизи фарзанд,
Умр фаслин кундузи фарзанд.

Ota-ona pushti kamari,
Ishq-u hayot, mehr samari,
Insonning o'q ildizi farzand,
Umr faslin kunduzi farzand.

Фарзанд борки, ўчмас
хаётдан

Farzand borki, o'chmas
hayotdan

Ота-она табаррук номи.

Ota-ona tabarruk nomi.

Фарзанд борки, жаранглаб
турар

Farzand borki, jaranglab
turar

Тирикликнинг ўтли каломи.

Tiriklikning o'tli kalomi.

Нигорим, ўртадинг бағримни
зимдан.
Гулим, кўрмай ёниб шеърлар
битарман,
Агар васлинг насиб этса
нетарман?

Nigorim, o'rtading bag'rimni
zimdan.
Gulim, ko'rmay yonib she'rlar
bitarman,
Agar vasling nasib etsa
netarman?

СИЗНИ ЭСЛАСАМ

Дил соғинчга тўлади
Сизни эсласам.
Боғул иси келади
Сизни эсласам.

Қора шохда гул битар,
Тақир тошга тил битар,
Тунлар ёришиб кетар
Сизни эсласам.

SIZNI ESLASAM

Dil sog'inchga to'ladi
Sizni eslasam.
Bog'gul isi keladi
Sizni eslasam.

Qora shoxda gul bitar,
Taqir toshga til bitar,
Tunlar yorishib ketar
Sizni eslasam.

СОДИҚ ИТ РИВОЯТИ

Барвақт жудо айладилар
онамдан мени,
Ҳаёт завқин ато этган
хонамдан мени.

Намозшомда олисларга
олиб кетдилар
Ва барваста бир кишига
ҳадя этдилар.

Ҳўжайиним кўринишдан
амалдор эди,
Данғиллама уйи, сулув ёри
бор эди.

Атрофимда бўлишдилар
гирдипарвона,
Ясашдилар менинг учун
кичик бир хона.

Ит зотиға бераҳмдир
азалдан тақдир,

SODIQT RIVOYATI

Barvaqt judo ayladilar
onamdan meni,
Hayot zavqin ato etgan
xonamdan meni.

Namozshomda olislarga
olib ketdilar
Va barvasta bir kishiga
hadya etdilar.

Ho'jayinim ko'rinishdan
amaldor edi,
Dang'illama uyi, suluv yori
bor edi.

Atrofimda bo'lishdilar
girdiparvona,
Yasashdilar mening uchun
kichik bir xona.

It zotiga berahmdir
azaldan taqdir,

Ёш бўйнимга осишдилар
залворли занжир.

Аччиқ хижрон ёшларини
ичимга ютдим,
Онажоним ўғитларин
ёдимда тутдим.

Сергак эдим, ҳар шарпани
этардим таъкиб,
Хўжайиним шубхалардан
бўлсин деб воқиф.

Кўз ўнгимда сўнар эди
кўк юлдузлари,
Ором олар эдим фақат
тинч кундузлари.

Хўжайиним юмушидан
қайтиб келгунча
Ош-сувимдан огоҳ эди
сулув келинчак.

Силаб-сийпаб, эркалаган
бўлиб хўжайин
Ғашимга ҳам тегар эди
гоҳо атайин.

Бундан хафа бўлмас эдим
сира ҳам аммо,
Ўйлар эдим ёқтиради
ўйинни ҳамма.

Бу кун барча билганимнинг
бул турур шархи:
Ўйинларнинг ўйинлардан
кўп экан фарқи.

* * *

Хўжайиним ясан-тусан
чиқди бир сахар,
Чоғи уни кутар эди
олис бир сафар.

Момииқина суюклиси
тўлғониб сочи,

Yosh bo'ynimga osishdilar
zalvorli zanjir.

Achchiq hijron yoshlarini
ichimga yutdim,
Onajonim o'gitlarin
yodimda tutdim.

Sergak edim, har sharpani
etardim ta'qib,
Xo'jayinim shubhalardan
bo'lsin deb voqif.

Ko'z o'ngimda so'nar edi
ko'k yulduzlari,
Orom olar edim faqat
tinch kunduzlari.

Xo'jayinim yumushidan
qaytib kelguncha
Osh-suvimdan ogoh edi
suluv kelinchak.

Silab-siypab, erkalagan
bo'lib xo'jayin
G'ashimga ham tegar edi
goho atayin.

Bundan xafa bo'lmas edim
sira ham ammo,
O'ylar edim yoqtiradi
o'yinni hamma.

Bu kun barcha bilganimning
bul turur sharhi:
O'yinlarning o'yinlardan
ko'p ekan farqi.

* * *

Xo'jayinim yasan-tusan
chiqdi bir sahar,
Chog'i uni kutar edi
olis bir safar.

Momiiqina suyuklisi
to'lg'onib sochi,

Хўжайинни қучиб олди
ёзиб қулочин.

Вужудимга ларза солди
оташ ҳаяжон,
Оҳ, нечоғли бир-бирига
меҳрибон инсон!

Шундай меҳр оташида
бир бор куйсайдим,
Ўз зотимни мен ҳам шундай
қучиб-суйсайдим...

Киприklarим намландилар
орзуларимдан,
Термуларкан мен уларга
орзиқиб зимдан

Дарвозада ажралишди
ниҳоят улар,
Хўжайиним мен томонга
боқару қулар.

Силкитганча қўлини сўнг
бурилиб кетар,
Ёлғиз гўзал бир-бир босиб
айвонга етар.

* * *

Асли сени — бераҳмни
эслаб нетайин,
Аммо ёдим унутмайди
сени, хўжайин.

Гарчи калтак азоблари
ёдимда ҳамон,
Лекин сени ўйлаганда
ўртанади жон.

Чорламаса эди сени
саёҳат сайли,
Балки мен ҳам кўча-кўйда
кезмасдим дайди.

Хо'jayinni quchib oldi
yozib qulochin.

Vujudimga larza soldi
otash hayajon,
Oh, nechog'li bir-biriga
mehrison inson!

Shunday mehr otashida
bir bor kuysaydim,
O'z zotimni men ham shunday
quchib-suysaydim...

Kipriklarim namlandilar
orzularimdan,
Termularkan men ularga
orziqib zimdan

Darvozada ajralishdi
nihoyat ular,
Ho'jayinim men tomonga
boqar-u kular.

Silkitgancha qo'lini so'ng
burilib ketar,
Yolg'iz go'zal bir-bir bosib
ayvonga yetar.

* * *

Asli seni — berahmni
eslab netayin,
Ammo yodim unutmaydi
seni, xo'jayin.

Garchi kaltak azoblari
yodimda hamon,
Lekin seni o'ylaganda
o'rtanadi jon.

Choramasa edi seni
sayohat sayli,
Balki men ham ko'cha-ko'yda
kezmasdim daydi.

* * *

О, у машъум қора кеча —
бахтсиз ва ифлос!
Дарвозани қоқди кимдир
кетма-кет, бехос.

Дарвозага етди гўзал
не учундир шод
Ва ўзга ёр лабларига
лаб босди, хайхот!

Бу аҳволга лоқайд боқиб
тура олмадим,
Занжиримни юлқиб, сапчиб
хура бoshладим.

Аммо, айтинг, биров билан
кимнинг иши бор,
Ҳар кимнинг ўз хаёллари,
ўй-ташвиши бор.

Тонгга қадар рақс тушди
чироқ шуъласи,
Оқшом агар шундай эса
осмон қуласин.

Юрагимни пора кўрдим,
бўзладим хун-хун,
Ой юзиди қора кўрдим —
сачраб кетди тун!

* * *

Қўллариди совға-салом,
жилмайиб мамнун,
Сафаридан қайтиб келди
хўжайин бир кун.

Момикқина суюклиси
тўлғониб сочи,
Хўжайинни қучиб олди
ёзиб қулочин.

Соҳибига хиёнатни
билмас ит зоти,
Бу удумни четлаб ўтмоқ
бизларга ётдир.

* * *

O, u mash'um qora kecha —
baxtsiz va iflos!
Darvozani qoqdi kimdir
ketma-ket, bexos.

Darvozaga yetdi go'zal
ne uchundir shod
Va o'zga yor lablariga
lab bosdi, hayhot!

Bu ahvolga loqayd boqib tura
olmadim,
Zanjirimni yulqib, sapchib
hura boshladim.

Ammo, ayting, biron bilan
kimning ishi bor,
Har kimning o'z xayollari,
o'y-tashvishi bor.

Tongga qadar raqs tushdi
chiroq shu'lasi,
Oqshom agar shunday esa
osmon qulasin.

Yuragimni pora ko'rdim,
bo'zladim xun-xun,
Oy yuzida qora ko'rdim —
sachrab ketdi tun!

* * *

Qo'llarida sovg'a-salom,
jilmayib mamnun,
Safaridan qaytib keldi
xo'jayin bir kun.

Momiqqina suyuqlisi
to'lg'onib sochi,
Xo'jayinni quchib oldi
yozib qulochin.

Sohibiga xiyonatni
bilmas it zoti,
Bu udumni chetlab o'tmoq
bizlarga yotdir.

Ҳақиқатдан кўз юммоққа
етмади бардош,
Хўжайиним оёғига қўйдим
йиғлаб бош.

Кўндир сўзлай билмасликнинг
жонга касири,
Жиноятлар қолар бисёр
очилмай сири.

Билар девдим, билмади у,
пайқамади у,
Нопок дилдор сийнасига бош
қўйди, ёху!

Аламимга бардош бера
олмади занжир,
Келинчакка отдим ўзни
вахший ва абжир.

Аммо ногоҳ кучли зарбдан
қўзларим тинди...
Туманларда... хўжайиним
титраб кўринди.

* * *

Балки бунинг барига сабаб
Телба кўнгиш шавқ-шарораси.
Кўзларимга кўринмас, ажаб,
Ўн тўққиз йил умр ораси.

Бунга сира ишонмас одам,
Ишонса ҳам тушунмас, тайин.
Ёшлиқ сари ўн тўққиз қадам,
Мисоли бир қадамдек ҳар
йил.

Ортга қараб илгари юриш...
Бунга фақат муҳаббат қодир.
Эҳтимолки, ҳар минг қисматда
Битта шундай бўлажак содир.

Улғайиш — бу табиий бир
хол,
Лек табиий ёшариш қийин. —

Haqiqatdan ko'z yummoqqa
yetmadi bardosh,
Xo'jayinim oyog'iga qo'ydim
yig'lab bosh.

Ko'pdir so'zlay bilmaslikning
jonga kasiri,
Jinoyatlar qolar bisyor
ochilmay siri.

Bilar devdim, bilmadi u,
payqamadi u,
Nopok dildor siynasiga bosh
qo'ydi, yohu!

Alamimga bardosh bera olmadi
zanjir,
Kelinchakka otdim o'zni
vahshiy va abjir.

Ammo nogoh kuchli zarbdan
ko'zlarim tindi...
Tumanlarda... xo'jayinim
titrab ko'rindi.

* * *

Balki buning bariga sabab
Telba ko'ngil shavq-sharorasi.
Ko'zlarimga ko'rinmas, ajab,
O'n to'qqiz yil umr orasi.

Bunga sira ishonmas odam,
Ishonsa ham tushunmas, tayin.
Yoshlik sari o'n to'qqiz qadam,
Misoli bir qadamdek har
yil.

Ortga qarab ilgari yurish...
Bunga faqat muhabbat qodir.
Ehtimolki, har ming qismatda
Bitta shunday bo'lajak sodir.

Ulg'ayish — bu tabiiy bir
hol,
Lek tabiiy yosharish qiyin. —

Яшасин изтироб!
Изтироб — бокий,
Бахт — бу учиб ўтган
қушнинг сояси.

Келган-кетганини биров
билмагай,
Кўнгилга ўткинчи ҳаловат
солар.
У жазман мисоли вафо
қилмагай,
Ёнингда махраминг изтироб
қолар.

ДЎСТ БОЗОРИ

Дўст бизни сотибди.
Шод этди бу ҳол,
Дилдан кўтарилди
гард-ғуборимиз.
Бозорда ўтмайин ётар
қанча мол,
Минг шукр, бор экан
харидоримиз.

• • •

Устоз Ҳамид Олимжонга
Қани,
Мен ҳам
Бир дарахт бўлсам...
Кўксимдаги оташ гулхандан
Сон минг
Пушти чироқлар ёқиб,
Матонатли ўриқлар каби
Баҳор йўлларини ёритсам...

• • •

Аҳли эҳтиёж мудом
Эр ҳимматидан шариф.
Тўғрилиги учун ҳам
Игнага эргашар ип.

Зеро ҳақиқат абад
Ҳаракатда билинур.
Бағри қора... шу сабаб
Булутдан қочар ёмғир!

Yashasin iztirob!
Iztirob — boqiy,
Baxt — bu uchib o'tgan
qushning soyasi.

Kelgan-ketganini birov
bilmagay,
Ko'ngilga o'tkinchi halovat
solar.
U jazman misoli vafo
qilmagay,
Yoningda mahraming iztirob
qolar.

DO'ST BOZORI

Do'st bizni sotibdi.
Shod etdi bu hol,
Dildan ko'tarildi
gard-g'uborimiz.
Bozorda o'tmayin yotar
qancha mol,
Ming shukr, bor ekan
xaridorimiz.

• • •

Ustoz Hamid Olimjonga
Qani,
Men ham
Bir daraxt bo'lsam...
Ko'ksimdagi o'tash gulxandan
Son ming
Pushti chiroqlar yoqib,
Matonatli o'riklar kabi
Bahor yo'llarini yoritsam...

• • •

Ahli ehtiyoj mudom
Er himmatidan sharif.
To'g'riligi uchun ham
Ignaga ergashar ip.

Zero haqiqat abad
Harakatda bilinur.
Bag'ri qora... shu sabab
Bulutdan qochar yomg'ir!

Битта бўлса қулоғинг агар,
Ярим умринг ўтар бехабар.

Икки қўлинг бўлса уқувлик,
Шамолга ҳам кийдирар
сувлик.

Битса агар иккита оёқ,
Балки дунё кезар эди тоғ.

Нечун тотли жонон дудоғи?
Жуфт талпинар илтифот чоғи.

Бўлса агар тарқоқ ва бешош,
Юксақдан жой олармиди
қош?

Аммо нечун танҳодир юрак?
У ўз жуфтин топмоғи керак.

Дили дилин эта олса жалб,
Икки вужуд бўлажак бир
қалб!

МУҲАББАТ

Муҳаббат — бу кўнгил
таоми,
Йўқдир татиб кўрмаган
одам.

Олам олам бўлиб то хануз
Ҳеч бир киши тўйдим
демаган.

Муҳаббат — бу кўнгил
шароби,
Ози ташна қилар,
чанқатар кўпи.
Шу боис маст ўтар ошиқлар
Қайта-қайта ишқ жомин
ўпиб...

Bitta bo'lsa qulog'ing agar,
Yarim umring o'tar bexabar.

Ikki qo'ling bo'lsa uquvlik,
Shamolga ham kiydirar
suvliq.

Bitsa agar ikkita oyoq,
Balki dunyo kezar edi tog'.

Nechun totli jonon dudog'i?
Juft talpinar iltifot chog'i.

Bo'lsa agar tarqoq va bebosh,
Yuksakdan joy olarmidi
qosh?

Ammo nechun tanhodir yurak?
U o'z juftin topmog'i kerak.

Dili dilin eta olsa jalb,
Ikki vujud bo'lajak bir
qalb!

MUHABBAT

Muhabbat — bu ko'ngil
taomi,
Yo'qdir tatib ko'rmagan
odam.

Olam olam bo'lib to hanuz
Hech bir kishi to'ydim
demagan.

Muhabbat — bu ko'ngil
sharobi,
Ozi tashna qilar,
chanqatar ko'pi.
Shu bois mast o'tar oshiqlar
Qayta-qayta ishq jomin
o'pib...

МЕҲР

Доналаб сочсанг ҳам
тугайди хирмон,
Ховучлаб сепсанг ҳам кўл
суви тугар.
Фақат инсон меҳри, инсон
қувончи
Улашганинг сари кўпаяр
тугал.

Шу боис одамзод қувончин
доим
Дўсту ёрлар ила кўражак
бахам.
Қуёш зиёсидан — олам
чиройи,
Кўнгил чароғондир кўнгил
меҳридан.

MEHR

Donalab sochsang ham
tugaydi xirmon,
Hovuchlab sepsang ham ko'l
suvi tugar.
Faqat inson mehri, inson
quvonchi
Ulashganing sari ko'payar
tugal.

Shu bois odamzod quvonchin
doim
Do'st-u yorlar ila ko'rajak
baham.
Quyosh ziyosidan — olam
chiroyi,
Ko'ngil charog'ondir ko'ngil
mehridan.

ЭРКАКЛАР ВА АЁЛЛАР

Ҳазил

Шукру салом минг бир ҳазор,
Минг бир ҳазор ҳамду сано.
Одам зотин парвардигор
Обу гилдан этмиш бино.

Сувга ўхшар эркак зоти,
Юз феъли хўб, бири ёмон.
Қия жойга дуч келса, бас,
Оқиб кетар ўша томон.

Аёл зоти ўхшар гилга,
Юз феъли хўб, бири қизик.
Қанча қорсанг зуваласин
Шунча яна бўлар пишиқ.

Шукру салом минг бир ҳазор,
Минг бир ҳазор ҳамду сано.
Одам зотин парвардигор
Обу гилдан этмиш бино.

ERKAKLAR VA AYOLLAR

Hazil

Shukr-u salom ming bir hazor,
Ming bir hazor hamd-u sano.
Odam zotin parvardigor
Obu gildan etmish bino.

Suvga o'xshar erkak zoti,
Yuz fe'li xo'b, biri yomon.
Qiya joyga duch kelsa, bas,
Oqib ketar o'sha tomon.

Ayol zoti o'xshar gilga,
Yuz fe'li xo'b, biri qiziq.
Qancha qorsang zuvalasin
Shuncha yana bo'lar pishiq.

Shukr-u salom ming bir hazor,
Ming bir hazor hamd-u sano.
Odam zotin parvardigor
Obu gildan etmish bino.

ЮРТ ИШҚИДА

YURT ISHQIDA

ОТ ҲУРМАТИ

Неча кунки, кишлок ичра
кезади бир гап,
Кўпкарининг доврўғига тенг
шерик бўлиб:
«Сари полвон қамчи тортди
Норнинг отига,
Мард йигитнинг бундай ишга
бормайди кўли».

Бир пиёла чой устида
оқсоқоллар боз
Ҳайрат билан бири кўйиб,
бири сўз олар:
«От юзига қамчи тортмас асл
чавандоз,
Чавандоздан бу дунёда
тантилик қолар!».

...Сари чиқар тулпорини
етаклаб бу дам,
Элчи йигит узангига тирайди
оёқ.
Йўл уйғонар туёқларнинг
таронасидан,
Енгилгина рақсга тушар
салобатли тоғ.

Мана, ўйнар кўк дарвоза
қошида тулпор,
Элчи йигит Нор полвонга
узатади хат:
«От ҳурмати, айбларимга
бўламан иқрор,
Бунга элчи ва ўз отим
берар кафолат».

Дастурхонга яраш оши
тортилар шу кеч,
Кекса чўпон дуторини кўлига
олар:
«Номардлардан мерос ўтар
адоват, ўкинч,
Чавандоздан бу дунёда
тантилик қолар!».

ОТ HURMATI

Necha kunki, qishloq ichra
kezadi bir gap,
Ko'pkarining dovrug'iga teng
sherik bo'lib:
«Sari polvon qamchi tortdi
Norning otiga,
Mard yigitning bunday ishga
bormaydi qo'li».

Bir piyola choy ustida
oqsoqollar boz
Hayrat bilan biri qo'yib,
biri so'z olar:
«Ot yuziga qamchi tortmas asl
chavandoz,
Chavandozdan bu dunyoda
tantilik qolar!».

...Sari chiqar tulporini
yetaklab bu dam,
Elchi yigit uzangiga tiraydi
oyoq.
Yo'l uyg'onar tuyoqlarning
taronasidan,
Yengilgina raqsga tushar
salobatli tog'.

Mana, o'ynar ko'k darvoza
qoshida tulpor,
Elchi yigit Nor polvonga
uzatadi xat:
«Ot hurmati, ayblaringma
bo'laman iqror,
Bunga elchi va o'z otim
berar kafolat».

Dasturxonga yarash oshi
tortilar shu kech,
Keksa cho'pon dutorini qo'liga
olar:
«Nomardlardan meros o'tar
adovat, o'kinch,
Chavandozdan bu dunyoda
tantilik qolar!».

ҲАМДАРДЛИК

Бугун булут босса мовий кўк
саҳнини
Эртасига она қуёш балқар
аён.
Хазонрезги боғлар аро куз
салқини:
Тоғ бағрида азалиқдир бир
хонадон.
Кўй бўғзига қадалганда
кескир пичоқ
Фурсат кутиб омон қолар
омонат жон.
Тўйхонада ўти сўниб ётар
ўчок:
Тоғ бағрида азалиқдир бир
хонадон.
Гарашалик отланса ҳам
сафар сари
От жиловин уйга бурар ўшал
замон.
Бир сўз демай дарвозан
очар ёри:
Тоғ бағрида азалиқдир бир
хонадон.
Ким эди у, атиргулми,
райхон эди.
Балки доно эди ўтган,
балки нодон.
Ким бўлмасин шу тоғларга
мехмон эди:
Тоғ бағрида азалиқдир бир
хонадон.
Кўнгиш сўраб йиғилади
кексаю ёш,
Йўловчи ҳам бир фурсатга
ўтар кириб.
Шундай, ногоҳ қулагудек
бўлса бир тош,
Бева каби бўзлар бутун тоғ
ўкириб!

HAMDARDLIK

Bugun bulut bossa moviy ko'k
sahnini
Ertasiga ona quyosh balqar
ayon.
Xazonrezgi bog'lar aro kuz
salqini:
Tog' bag'rida azalikdir bir
xonadon.
Qo'y bo'g'ziga qadalganda
keskir pichoq
Fursat kutib omon qolar
omonat jon.
To'yxonada o'ti so'nib yotar
o'choq:
Tog' bag'rida azalikdir bir
xonadon.
Garashalik otlansa ham
safari sari
Ot jilovin uyga burar o'shal
zamon.
Bir so'z demay darvozani
ochar yori:
Tog' bag'rida azalikdir bir
xonadon.
Kim edi u, atirgulmi,
rayhon edi.
Balki dono edi o'tgan,
balki nodon.
Kim bo'lmasin shu tog'larga
mehmon edi:
Tog' bag'rida azalikdir bir
xonadon.
Ko'ngil so'rab yig'iladi
keksa-yu yosh,
Yo'lovchi ham bir fursatga
o'tar kirib.
Shunday, nogoh qulagudek
bo'lsa bir tosh,
Beva kabi bo'zlar butun tog'
o'kirib!

Ўзга боққа кўз тикканни
чакмоқ урсин.

Баҳор келди, қани сенинг
турналаринг,
Самовотга осудалик
тилаганинг?
Гар йўқ эса маъқул бунда
турмаганинг,
Дўппи талаб бoшгинангни
чакмоқ урсин!

O'zga boqqa ko'z tikkanni
chaqmoq ursin.

Bahor keldi, qani sening
turnalaring,
Samovotga osudalik
tilaganing?
Gar yo'q esa ma'qul bunda
turmaganing,
Do'ppi talab boshginangni
chaqmoq ursin!

БАҲОР ҲАВОСИ

Тун.
Ёмғир шовулла,
Шамол тентира,
Тарақлаб очилар эшик
ногахон,
Хонага ёприлар ёмғир
салқини.
Қордек оқ кўйлакли бўлик
бир жувон
Остонада ўйчан термулиб
турар.

Сирли оҳанглардан энтикар
қалби
Шамол сочларини тортқилаб
қочар
Шаффоф томчиларни юзига
соچار,
Ҳилпирар кўйлаги оқ гулхан
каби,
Жунжикиб охиста кирар
ётоққа.

Кўксини тўлдириб ёмғир
навоси
Кўз очару жонбахш
сезгидан эри —
Сингиб кетар муздек бағрига
эриб,

BAHOR HAVOSI

Tun.
Yomg'ir shovullar,
Shamol tentirar,
Taraqlab ochilar eshik
nogahon,
Xonaga yoprilar yomg'ir
salqini.
Qordek oq ko'ylakli bo'liq
bir juvon
Ostonada o'ychan termulib
turar.

Sirli ohanglardan entikar
qalbi
Shamol sochlarini tortqilab
qochar
Shaffof tomchilarni yuziga
sochar,
Hilpirar ko'ylagi oq gulxan
kabi,
Junjikib ohista kirar
yotoqqa.

Ko'ksini to'ldirib yomg'ir
navosi
Ko'z ocharu jonbaxsh
sezgidan eri —
Singib ketar muzdek bag'riga
erib,

...Бир киз мақдамидан
ёшарди ёш боғ,
Ёш боғ ифорларга кўмди
хавони.
Киз туйди, керакдир сир
очар ўртоқ,
Сезди сийнасида сархуш
уйғониш.

БЕДОР ТОШЛАР

Тоғу тош этаги,
қуйилишларда,
Гох ўтга кўмилиб,
гоҳ пушиб жарда,

Субҳи саҳардан то алвон
кунботар
Бу юртни йўллари қўриқлаб
ётар.

Таниш ё нотаниш қўйса гар
кадам,
Хар зарра тупроғи уйғонар
шу дам.

Фаввора мисоли фалакка
оқиб,
Меҳмон ташрифидан айлагай
воқиф.

Тунлари мизғиса ой,
қуёшлари,
Пойлоқчилик қилар бедор
тошлари.

Бегона оёғи тегса бир тошга,
Тош сайраб қишлоқни
кўтарар бошга.

Оқшомлар уйқуга ётса
ойжамол,
Дарахт шохларига чўзилиб
шамол

...Bir qiz maqdamidan
yoshardi yosh bog',
Yosh bog' iforlarga ko'mdi
havoni.
Qiz tuydi, kerakdir sir ochar
o'rtoq,
Sezdi siynasida sarxush
uyg'onish.

BEDOR TOSHLAR

Tog'-u tosh etagi,
quyilishlarda,
Goh o'tga ko'milib,
goh pusib jarda,

Subhi sahardan to alvon
kunbotar
Bu yurtni yo'llari qo'riqlab
yotar.

Tanish yo notanish qo'ysa gar
qadam,
Har zarra tuprog'i uyg'onar
shu dam.

Favvora misoli falakka
oqib,
Mehmon tashrifidan aylagay
voqif.

Tunlari mizg'isa oy,
quyoshlari,
Poyloqchilik qilar bedor
toشلari.

Begona oyog'i tegsa bir toshga,
Tosh sayrab qishloqni
ko'tarar boshga.

Oqshomlar uyquga yotsa
oyjamol,
Daraxt shoxlariga cho'zilib
shamol

Номаълум шарпани сезган
чоғлари,
Сарсон ишқ боғ ичра кезган
чоғлари

Noma'lum sharpani sezgan
chog'lari,
Sarson ishq bog' ichra kezgan
chog'lari

Чирик олмаларни узиблар
отар,
Чорпойда ётган чолни
уйғотар...

Chirik olmalarni uziblar
otar,
Chorпойada yotgan cholni
uyg'otar...

АЛПОМИШ ЁДИ

ALPOMISH YODI

Олтин куз фаслига чорлайди
яна
Маъсум болаликнинг серзавқ
дамлари.

Oltin kuz fasliga chorlaydi
yana
Ma'sum bolalikning serzavq
damlari.

Ёзги чорбоғдан.
Ёнғоқзор дара,
Тош уй этагида жилдирар
арик.

Yozgi chorbog'daman.
Yong'oqzor dara,
Tosh uy etagida jildirar
ariq.

Қорайган уфқдан қуйилар
салқин,
Шамол хазонларни сочиб
югурар.

Qoraygan ufqdan quyilar
salqin,
Shamol xazonlarni sochib
yugurar.

Яқинда кўмилган токзорда
санқиб
Қўй-қўзи ризқини ахтариб
юрар.

Yaqinda ko'milgan tokzorda
sanqib
Qo'y-qo'zi rizqini axtarib
yurar.

Тонгданоқ куйманиб
уй эгалари
Қишки ховлиларга кетдилар
кўчиб.

Tongdanoq kuymanib
uy egalari
Qishki hovlilarga ketdilar
ko'chib.

Сукунат қўйнида хувуллаб
бағри
Тош ўчоқ ётибди олови
ўчиб.

Sukunat qo'ynida huvullab
bag'ri
Tosh o'choq yotibdi olovi
o'chib.

Суқланиб боқаман бўм-бўш
уйга жим,
Бағрида улғайган умримдан
рози.

Suqlanib boqaman bo'm-bo'sh
uyga jim,
Bag'rida ulg'aygan umrimdan
rozi.

Ўтли хотиралар ёригар
руҳим

O'tli xotiralar yoritar
ruhim

Раупбойни хар ҳолда улар
Фарход сиёқ ўйласа керак.

Raupboyni har holda ular
Farhod siyoq o'ylasa kerak.

Турнақатор майизфурушлар
Кузатишар бир четда ўсал:
«Турмасмидик бундай

Turnaqator mayizfuruslar
Kuzatishar bir chetda o'sal:
«Turmasmidik bunday

туришда
Бизларнинг ҳам Раупбой
бўлса?».

turishda
Bizlarning ham Raupboy
bo'lsa?».

Терак бўйи тик келмай офтоб
Путга босиб майизтўрвани,
Йўлга чиқиш олдидан Саттор
Хўр-хўр хўплар қайноқ
шўрвани.

Terak bo'yi tik kelmay oftob
Putga bosib mayizto'rvani,
Yo'lga chiqish oldidan Sattor
Xo'r-xo'r ho'plar qaynoq
sho'rvani.

...Ана, кетиб боряпти Саттор
Ўз хаёли билан ўзи банд.
Хуржунида Раупбой учун
Хар галгидай — бир жуфт
хўрозқанд!

...Ana, ketib boryapti Sattor
O'z xayoli bilan o'zi band.
Xurjunida Raupboy uchun
Har galgiday — bir juft
xo'rozqand!

РАЖАББОЙНИНГ БЕЛГИСИ

RAJABBOYNING BELGISI

Меҳмон чақирибди бир кун
Ражаб:
«Форишдан тоғ томон
борасиз ўрлаб,
Саврик довонидан кунботар
ёқда —
Қияда уч сигир юрибди
ўтлаб.
Тарновдек қуйилиб кетар йўл
ўзи,
Чалғимай юз буринг ўша
томонга».

Mehmon chaqiribdi bir kuni
Rajab:
«Forishdan tog' tomon
borasiz o'rlab,
Savrik dovonidan kunbotar
yoqda —
Qiyada uch sigir yuribdi
o'tlab.
Tarnovdek quyilib ketar yo'l
o'zi,
Chalg'imay yuz burining o'sha
tomonga».

Шом пайти форишлик
беш-олти меҳмон
Ўрлаб келибдилар юксак
довонга.
Сўнг бир қур қўлларин қилиб
соябон

Shom payti forishlik
besh-olti mehmon
O'rlab kelibdilar yuksak
dovonga.
So'ng bir qur qo'llarin qilib
soyabon

Гараша қайда,
 деб кўрмишлар чўтлаб.
 Сигир қайда, дейсиз,
 кунчиқар ёқда
 Уч йилқи ялтиллаб
 юрганмиш ўтлаб.
 «Ўша кунни балки озгина
 «отган»,
 Сал адашган бўлса,
 кайфчилик сабаб.
 Ражаб, сигир дея йилқини
 айтган,
 Кетдик, — дебди бири, —
 шу ёққа қараб!»
 Тонгдан енг шимариб
 бизнинг Ражаббой
 Бўрдоқи қўй сўйиб қозон
 осибди.
 Хизмат қилайик деб,
 ташигани чой
 Ховлисини бир уй одам
 босибди.
 Гоҳ кўчага чиқиб,
 гоҳ кириб уйга
 Ражаббой меҳмондан
 топмасмиш дарак.
 Бикир-бикир шўрва қайнар
 бир ёқда,
 Бир ёқда терилиб турибди
 барак.
 Ҳаммамиз ҳам меҳмон бу
 дунёга, деб
 Қўшнилари Ражабни
 шиширибдилар.
 Истаганча турли
 мевалардан еб,
 Бор таомни паққос
 туширибдилар.
 Меҳмонлар тун кечиб,
 алқисса тонгда
 Келибдилар равон бир йўлга
 етиб.
 Бундоқ қарасалар йўл
 белгисига:
 «Фориш. Гарашага қирқ
 километр!»

Garasha qayda,
 deb ko'rmishlar cho'tlab.
 Sigir qayda, deysiz,
 kunchiqar yoqda
 Uch yilqi yaltillab
 yurganmish o'tlab.
 «O'sha kuni balki ozgina
 «otgan»,
 Sal adashgan bo'lsa,
 kayfchilik sabab.
 Rajab, sigir deya yilqini
 aytgan,
 Ketdik, — debdi biri, —
 shu yoqqa qarab!»
 Tongdan yeng shimarib
 bizning Rajabboy
 Bo'rdoqi qo'y so'yib qozon
 osibdi.
 Xizmat qilayik deb,
 tashigani choy
 Hovlisini bir uy odam
 bosibdi.
 Goh ko'chaga chiqib,
 goh kirib uyga
 Rajabboy mehmondan
 topmasmish darak.
 Biqir-biqir sho'rva qaynar
 bir yoqda,
 Bir yoqda terilib turibdi
 barak.
 Hammamiz ham mehmon bu
 dunyoga, deb
 Qo'shnilar Rajabni
 shishiribdilar.
 Istagancha turli
 mevalardan yeb,
 Bor taomni paqqos
 tushiribdilar.
 Mehmonlar tun kechib,
 alqissa tongda
 Kelibdilar ravon bir yo'lga
 yetib.
 Bundoq qarasalar yo'l
 belgisiga:
 «Forish. Garashaga qirq
 kilometr!»

КИМНИНГ УЗУМИ ШИРИН

Ҳақим завхоз ва Саидхон полвон ҳалолӣ бир, ҳароми бошқа-бошқа, ораларидан қил ўтмас қадрдон эдилар. Асаднинг аввалида Саидхон полвон дўстини узумхўрликка чақирди. Меҳмоннинг олдига Саллибой қассоб, Холхўжа раис ҳам келди.

Полвон меҳнатни ёлчишиб қилар, узуми Гарашанинг олди бўларди. Лекин Ҳақим завхоз матал айтиб, шу ҳам узум бўлдим, деб мазах қилди: «Меникени еб кўрмабсан, оламга келмабсан». Полвон оғир олди: «Агар сеники меникидан яхши бўлса, асалидан уйинга икки сават обориб ташлаганим бўлсин!».

Қурдошлар Ҳақим завхоз-никига узумхўрликка асаднинг охирида боришга келишдилар. Белгиланган кун завхоз ҳаяллаб дастурхон ёзди. Икки чинни товоқни тўлдириб узум қўйди. Полвон қараса, узумнинг ҳар донаси асалдай. Сир бой бермади. Удумини қилиб айтарини айтди:

Асл узум ҳар донаси
Қанду асалнинг онаси.
Бир бош узум еган тўйиб,
Ёр сочин ислар тун бўйи.

- Воҳ, қани узум?
- Оҳ, мана, узум.
- Қўша-қўша олинг,
Жуфт-жуфт солинг.

KIMNING UZUMI SHIRIN

Hakim zavhoz va Saidxon polvon haloli bir, haromi boshqa-boshqa, oralaridan qil o'tmas qadrdon edilar. Asadning avvalida Saidxon polvon do'stini uzumxo'rlikka chaqirdi. Mehmonning oldiga Salliboy qassob, Xolxo'ja rais ham keldi.

Polvon mehnatni yolchitib qilar, uzumi Garashaning oldi bo'lardi. Lekin Hakim zavhoz matal aytib, shu ham uzum bo'ldimi, deb mazax qildi: «Menikini yeb ko'rmabsan, olamga kelmabsan». Polvon og'ir oldi: «Agar seniki menikidan yaxshi bo'lsa, asilidan uyingga ikki savat oborib tashlaganim bo'lsin!».

Qurdoшlar Hakim zavhoz-nikiga uzumxo'rlikka asadning oxirida borishga kelishdilar. Belgilangan kuni zavhoz hayallab dasturxon yozdi. Ikki chinni tovoqni to'ldirib uzum qo'ydi. Polvon qarasa, uzumning har donasi asalday. Sir boy bermadi. Udumini qilib aytarini aytdi:

Asl uzum har donasi
Qand-u asalning onasi.
Bir bosh uzum yegan to'yib,
Yor sochin islar tun bo'yi.

- Voh, qani uzum?
- Oh, mana, uzum.
- Qo'sha-qo'sha oling,
Juft-juft soling.

Чилги гўё қахрабо зар,
Ток зангини нурдай безар.
Тенгига топсам сўзгина,
Эрта етилган қизгина.

- Воҳ, қани узум?
- Оҳ, мана, узум.
- Қўша-қўша олинг,
Жуфт-жуфт солинг.

Хусайни хуснини кўриб,
Чумолилар чиқар ўриб.
Қушлар келар гала-гала
Бир муччига жон бергали.

- Воҳ, қани узум?
- Оҳ, мана, узум.
- Қўша-қўша олинг,
Жуфт-жуфт солинг.

Шивирғони қуралай кўз,
Барг остидан мўралайди.
Териб есам бирин-бирин
Ёр лабидек ширин-ширин.

- Воҳ, қани узум?
- Оҳ, мана, узум.
- Қўша-қўша олинг,
Жуфт-жуфт солинг.

Шифтга тизиб осган эдим,
Тоифини қишда едим.
Қишимни ёз қилди қишин,
Ёргинам ноз қилди қишин.

- Воҳ, қани узум?
- Оҳ, мана, узум.
- Қўша-қўша олинг,
Жуфт-жуфт солинг.

Полвон айтим айтар экан, қурдошлар «ҳа-ҳа-ҳа, ҳа-ҳа-ҳа», деб қарсак чалиб, унга жўр бўлиб туришди. Беш қарсак адоғида полвон, энди бу ёғини айтайин, деб сўзига сўз улади:

Энди бу ёғин айтайин,
Дўстимга ботса қайтайин,
Шу ҳам узум бўлди ми?

Chilgi go'yo qahrabo zar,
Tok zangini nurday bezar.
Tengiga topsam so'zgina,
Erta yetilgan qizgina.

- Voh, qani uzum?
- Oh, mana, uzum.
- Qo'sha-qo'sha oling,
Juft-juft soling.

Husayni husnini ko'rib,
Chumolilar chiqar o'rib.
Qushlar kelar gala-gala
Bir muchchiga jon bergali.

- Voh, qani uzum?
- Oh, mana, uzum.
- Qo'sha-qo'sha oling,
Juft-juft soling.

Shivirg'oni quralay ko'z,
Barg ostidan mo'ralaydi.
Terib yesam birin-birin
Yor labidek shirin-shirin.

- Voh, qani uzum?
- Oh, mana, uzum.
- Qo'sha-qo'sha oling,
Juft-juft soling.

Shiftga tizib osgan edim,
Toifini qishda yedim.
Qishimni yoz qildi qishin,
Yorginam noz qildi qishin.

- Voh, qani uzum?
- Oh, mana, uzum.
- Qo'sha-qo'sha oling,
Juft-juft soling.

Polvon aytim aytar ekan, qurdoshlar «ha-ha-ha, ha-ha-ha», deb qarsak chalib, unga jo'r bo'lib turishdi. Besh qar-sak adog'ida polvon, endi bu yog'ini aytayin, deb so'ziga so'z uladi:

Endi bu yog'in aytayin,
Do'stinga botsa qaytayin,
Shu ham uzum bo'ldimi?

Хусайниси хилвираган,
Тоифиси илвираган
Шу ҳам узум бўлдими?

Чилгисини қушлар емас,
Кузлар емас, қишлар емас,
Шу ҳам узум бўлдими?

Энди қурдошлар ҳар айтим охирида «Ҳай, аттанг!», дея бош чайқаб тебранишди. Сухбат сўнгиди бир тўхтамга келдилар: «Завхознинг узуми ширинроқ экан». Полвон кўнгли тўғри одам, тан олди. Меҳмонлар хайр-хўшлашиб чиқишганида, завхоз полвоннинг эшагига тандирдай-тандирдай икки саватни тарози қилиб ортди: «Икки сават узумга тушадиган бўлдинг. Жўжабирдай жонсан, сenga ҳам жабр бўлмасин. Шу икки сават мendan совга».

Полвон уйига оғзи қулоғида етиб келса, хотини Богдагул тандирга ўт қалай деб турган экан. Полвоннинг бор қувончи бурнидан чиқди: «Сизлар меҳмондорчиликка кетгач, бир тушилик вақт ўтар-ўтмас эшагимизни миниб завхознинг ўғли келиб қолди. Икки сават узум бериб юборар экансиз, деди. Қарасам, эшак ўзимизники. Арслоним уятга қолмасин, деб саралаб-саралаб икки сават узум бериб юборувдим».

Полвон эшакдан қандай тушиб, сабзи уватга чўкка тушганини сезмай қолди. Бундан чиқди, ўз пешона тери билан етиштирган узумини ёмонлаб, ўз саватини совга қилиб олиб келибди-да. Сабил қолгур, деб эшагига хезланди:

Husaynisi hilviragan,
Toifisi ilviragan
Shu ham uzum bo'ldimi?

Chilgisini qushlar yemas,
Kuzlar yemas, qishlar yemas,
Shu ham uzum bo'ldimi?

Endi qurdoshlar har aytim oxirida «Hay, attang!», deya bosh chayqab tebranishdi. Suhbat so'ngida bir to'xtamga keldilar: «Zavxozning uzumi shirinroq ekan». Polvon ko'ngli to'g'ri odam, tan oldi. Mehtonlar xayr-xo'shlab chiqishganida, zavxoz polvonning eshagiga tandirday-tandirday ikki savatni tarozi qilib ortdi: «Ikki savat uzumga tushadigan bo'lding. Jo'jabirday jonsan, senga ham jabr bo'lmasin. Shu ikki savat mendan sovg'a».

Polvon uyiga og'zi qulog'ida yetib kelsa, xotini Bogdagul tandirga o't qalay deb turgan ekan. Polvonning bor quvonchi burnidan chiqdi: «Sizlar mehmondorchilikka ketgach, bir tushlik vaqt o'tar-o'tmas eshagimizni minib zavxozning o'g'li kelib qoldi. Ikki savat uzum berib yuborar ekansiz, dedi. Qarasam, eshak o'zimizniki. Arslonim uyatga qolmasin, deb saralab-saralab ikki savat uzum berib yuboruvdim».

Polvon eshakdan qanday tushib, sabzi uvatga cho'kka tushganini sezmay qoldi. Bundan chiqdi, o'z peshona teri bilan yetishtirgan uzumini yomonlab, o'z savatini sovg'a qilib olib kelibdi-da. Sabil qolgur, deb eshagiga xezlandi:

Устига ким минса кетаверади,
Тун минса, Кун минса
кетаверади,
Рахмонми жин минса
кетаверади, —
Эшакнинг аҳмоғи шундай
бўлади.

Не бир эшаклар бор сувлик
чайнайди,
Томирида тулпор қони
кайнайди.
Бу тўқиш оёқ, вох,
мени қийнайди, —
Эшакнинг аҳмоғи шундай
бўлади.

Ўз охурин бузиб,
ризқини қияр,
Миниб кўча чиксанг уятга
кўяр:
Ўзи сув ичган сой сувига
сияр, —
Эшакнинг аҳмоғи шундай
бўлади.

Бир қулоч шу қулоқ менда
бўлса гар
Тинглаб ётар эдим Ташкани,
дагар.
Бу овсар овсари худо
бехабар, —
Эшакнинг аҳмоғи шундай
бўлади.

Бўлмаса, хой бола, кимнинг
узумин
Ташиб кетаяпсан куппа
кундузи
Деб бир динки ташлаб қочади
ўзи...
Эшакнинг аҳмоғи шундай
бўлади.

*Эрининг жаҳл устида ай-
таётган гаплари Богдагул-
нинг кулгисини қистади:*

Ustiga kim minsa ketaveradi,
Tun minsa, Kun minsa
ketaveradi,
Rahmonmi jin minsa
ketaveradi, —
Eshakning ahmog'i shunday
bo'ladi.

Ne bir eshaklar bor suvliq
chaynaydi,
Tomirida tulpor qoni
qaynaydi.
Bu to'qish oyoq, voh,
meni qiynaydi, —
Eshakning ahmog'i shunday
bo'ladi.

O'z oxurin buzib,
rizqini qiyar,
Minib ko'cha chiqsang uyatga
qo'yar:
O'zi suv ichgan soy suviga
siyar, —
Eshakning ahmog'i shunday
bo'ladi.

Bir quloch shu quloq menda
bo'lsa gar
Tinglab yotar edim Toshkanni,
dagar.
Bu ovsar ovsari xudo
bexabar, —
Eshakning ahmog'i shunday
bo'ladi.

Bo'lmasa, hoy bola, kimning
uzumin
Tashib ketayapsan kuppa
kunduzi
Deb bir dinki tashlab qochadi
o'zi...
Eshakning ahmog'i shunday
bo'ladi.

*Erining jahl ustida ayta-
yotgan gaplari Bog'dagulning
kulgisini qistadi: «Hech za-*

Богдагул, арслонинг аҳмоққа йўйма,	Bog'dagul, arsloning ahmoqqa yo'yuma,
Не кори хайр этсам улус билади.	Ne kori xayr etsam ulus biladi.
Сен яхшилаб эшит, мен айтиб берай,	Sen yaxshilab eshit, men aytib beray,
Одамнинг аҳмоғи қандай бўлади.	Odamning ahmog'i qanday bo'ladi.
Бу бир ривоятдир эскидан мерос,	Bu bir rivoyatdir eskidan meros,
То абад тириклик равишига хос.	To abad tiriklik ravishiga xos.
Яшаб ўтган экан қурумсоқ Фиёс,	Yashab o'tgan ekan qurumsuq G'iyos,
Одамнинг аҳмоғи шундай бўлади.	Odamning ahmog'i shunday bo'ladi.
Ғуж-ғуж ғўра тугса боғида ўрик	G'uj-g'uj g'o'ra tugs bog'ida o'rik
Фиёс ваҳимага тушибди кўриб.	G'iyos vahimaga tushibdi ko'rib.
Хаёлида хил-хил пишибди ўрик, —	Xayolida hil-hil pishibdi o'rik, —
Одамнинг аҳмоғи шундай бўлади.	Odamning ahmog'i shunday bo'ladi.
Сўнг боғида чодир тикибди шамол,	So'ng bog'ida chodir tikibdi shamol,
Ўрик шохларини букибди шамол.	O'rik shoxlarini bukidbi shamol.
Мевасин ер сепин тўкибди шамол, —	Mevasin yer sepin to'kibdi shamol, —
Одамнинг аҳмоғи шундай бўлади.	Odamning ahmog'i shunday bo'ladi.
Ҳар пишган ўрикка биттадан чумчук	Har pishgan o'rikka bittadan chumchuk
Гох учиб, гох қўниб урармиш тумшук.	Goh uchib, goh qo'nib urarmish tumshuq.
Фиёс қўзларига қуйилибди суқ, —	G'iyos ko'zlariga quyilibdi suq, —
Одамнинг аҳмоғи шундай бўлади.	Odamning ahmog'i shunday bo'ladi.
Бас, дебди, дарахтга чиқиб олибди,	Bas, debdi, daraxtga chiqib olibdi,

Дув-дуv доvуччага таёқ
солибди.
Баногоҳ бир отлиқ келиб
колибди, —
Одамнинг аҳмоғи шундай
бўлади.

Тинглаб туриб дебди:
«Экансан бало,
Лекин ишинг андак бўлибди
чала.

Яхшиси тубидан арралаб
ташла, —
Одамнинг аҳмоғи шундай
бўлади. —

Дарахти йўқ жойда шамол
яйрамас,
Дарахти йўқ жойда қушлар
сайрамас.

Гўра бўлса бўлсин,
тўрва тўлса, бас!», —
Одамнинг аҳмоғи шундай
бўлади.

«Ха-я, — дебди Фиёс. —
Бормисан, жўра!
Тадбирли экансан фақирдан
кўра.
Шу фикр эсимга келмабди
сира», —
Одамнинг аҳмоғи шундай
бўлади!

*Богдагул сездики, эри бир
оз ҳовуридан тушди. «Жўра-
жон, — деди дилини юмшата-
диган қилиб, — узумларингиз-
га қарасангиз бўлармиди?
Етти иқлимда қанча парран-
да бўлса, богингизни эгириб
турибди».*

*Полвон аввалига эшитма-
ганга олди. Кейин елкасидан
шайтон тушди, шекилли, хоҳ-
ланқирамай узумзорга юрди.*

Duv-duv dovuchchaga tayoq
solibdi.
Banogoh bir otliq kelib
qolibdi, —
Odamning ahmog'i shunday
bo'ladi.

Tinglab turib debdi:
«Ekansan balo,
Lekin ishing andak bo'libdi
chala.

Yaxshisi tubidan arralab
tashla, —
Odamning ahmog'i shunday
bo'ladi. —

Daraxti yo'q joyda shamol
yayramas,
Daraxti yo'q joyda qushlar
sayramas.

G'o'ra bo'lsa bo'lsin,
to'rva to'lsa, bas!», —
Odamning ahmog'i shunday
bo'ladi.

«Ha-ya, — debdi G'iyos. —
Bormisan, jo'ra!
Tadbirli ekansan faqirdan
ko'ra.
Shu fikr esimga kelmabdi
sira», —
Odamning ahmog'i shunday
bo'ladi!

*Bog'dagul sezdi, eri bir-
oz hovuridan tushdi. «Jo'ra-
jon, — dedi dilini yumshatadi-
gan qilib, — uzumlaringizga
qarasangiz bo'larmidi? Yetti
iqlimda qancha parranda
bo'lsa, bog'ingizni egirib tu-
ribdi».*

*Polvon avvaliga eshitma-
ganga oldi. Keyin yelkasidan
shayton tushdi, shekilli, xoh-
lanqiramay uzumzorga yurdi.*

*Беихтиёр эгилиб бир дона
хусайини узиб огзига солди.
Оҳ-оҳ... узум дегани бунақа
бўпти-да! Энгашиб кесак
олиб, қушларни қўрқитди:*

Юзи ҳилола келсин,
Сочи шалола келсин,
Бешикка бола келсин,
Зоғларга бало келсин,
Ҳай, гала-гала, хо-о-о!
Келган йўлга қайтинглар,
Ким сизни бўлса тинглар
Полвоннинг узумлари
Хом экан, деб айтинглар,
Ҳай, гала-гала, хо-о-о!

Қишда келинг, қаҳратон
Суюқдан ўтса ёмон.
Қорга сочиб жавдар дон
Қилайин азиз меҳмон,
Ҳой, гала-гала, хо-о-о!

*Шу қулф урган оламга
оддийгина келиб, оддийгина
яшаб ўтган ўша азиз инсон-
лар руҳи то абад шод бўлсин!*

ЖИЙДА ПИШИҒИ

Тупроқ нур сочиб ётар,
Товланар сой тошлари.
Жийдалар бурқсиб тутар
Ер қизиган чоғлари.

Тунд осмон елмой сепар,
Гугурт чақар сарсари.
Жийдалар тутаб ётар
Гуллар ёнган чоғлари.

Юлдузлар — тутантириқ,
Куз Ойни ёққан чоғлар,
Порлаб кетар шамолда
Қип-қизил чўғли шохлар!

*Beixtiyor egilib bir dona hu-
sayinini uzib og'ziga soldi. Oh-
oh... uzum degani bunaqa bo'pti-da! Engashib kesak olib, qushlarni qo'rqitdi:*

Yuzi hilola kelsin,
Sochi shalola kelsin,
Beshikka bola kelsin,
Zog'larga balo kelsin,
Hay, gala-gala, ho-o-o!
Kelgan yo'lga qaytinglar,
Kim sizni bo'lsa tinglar
Polvonning uzumlari
Xom ekan, deb aytinglar,
Hay, gala-gala, ho-o-o!

Qishda keling, qahraton
Suyakdan o'tsa yomon.
Qorga sochib javdar don
Qilayin aziz mehmon,
Hoy, gala-gala, ho-o-o!

*Shu qulf urgan olatga
oddiygina kelib, oddiygina
yashab o'tgan o'sha aziz inson-
lar ruhi to abad shod bo'lsin!*

JIYDA PISHIG'I

Tuproq nur sochib yotar,
Tovlanar soy toshlari.
Jiydalar burqsib tutar
Yer qizigan chog'lari.

Tund osmon yelmoy separ,
Gugurt chaqar sarsari.
Jiydalar tutab yotar
Gullar yongan chog'lari.

Yulduzlar — tutantiriq,
Kuz Oyni yoqqan chog'lar,
Porlab ketar shamolda
Qip-qizil cho'g'li shoxlar!

Давом этди бутун тун бўйи
қамал.

Davom etdi butun tun bo'yi
qamal.

Тонгда бог, кўчада минг
куёш ёнди,
Қушлар гул бўғзида наво
уйғонди,
Уфқлар ортида совуди
шамол.

Tongda bog', ko'chada ming
quyosh yondi,
Qushlar gul bo'g'zida navo
uyg'ondi,
Ufq'lar ortida sovudi
shamol.

Шудрингдан исирға тақди
тонгда гул,
Чўғдай қўлларини узатиб
масъул
Чарақлаб ойнадан жилмайди
Хамал!

Shudringdan isirg'a taqdi
tongda gul,
Cho'g'day qo'llarini uzatib
mas'ul
Charaqlab oynadan jilmaydi
Hamal!

ОҚИБ ЎТДИ ЮЛДУЗ ТЎЛА ТУН

OQIB O'TDI YULDUZ TO'LA TUN

Дарахтларнинг гул
қадахларин
Тоза, тиник дурга тўлатиб,
Хушбўй еллар эсганда сарин
Оқиб ўтди юлдуз тўла тун.

Daraxtlarning gul
qadahlarin
Toza, tiniq durga to'latib,
Xushbo'y yellar esganda sarin
Oqib o'tdi yulduz to'la tun.

Табиатда бор тирик зотни
Яхши-ёмон демай,
бус-бутун
Она каби бағрига босиб
Оқиб ўтди юлдуз тўла тун.

Tabiatda bor tirik zotni
Yaxshi-yomon demay,
bus-butun
Ona kabi bag'riga bosib
Oqib o'tdi yulduz to'la tun.

Энди қайтиб келмас у асло,
Айтмассан, ёр, бир айтган
сўзинг.
Оқшом ўзга, юлдузлар ўзга,
Ўхшамассан ўзингга ўзинг.

Endi qaytib kelmas u aslo,
Aytmassan, yor, bir aytgan
so'zing.
Oqshom o'zga, yulduzlar o'zga,
O'xshamassan o'zingga o'zing.

Кетдимикан у мendan ризо,
У — бир одам.
Ранжиши мумкин.
Ёдга солиб мархум отамни
Оқиб ўтди юлдуз тўла тун.

Ketdimikan u mendan rizo,
U — bir odam.
Ranjishi mumkin.
Yodga solib marhum otamni
Oqib o'tdi yulduz to'la tun.

Ёш боладек кўнглим бузилди,
Кимга бу хол гина кўзимда?

Yosh boladek ko'nglim buzildi,
Kimga bu hol gina ko'zimda?

Бир парча тун...
нажотми истаб
Кун узоги кезар изимда.
Оқиб ўтди юлдуз тўла тун...

Bir parcha tun...
najotmi istab
Kun uzog'i kezar izimda.
Oqib o'tdi yulduz to'la tun...

БОЛАЛИК ЁДИ

Ёз фасли. Пешин чоғи.
Хуш ифор. Ҳаво новвот.
Пахса девор ёқалаб
Етаклаб бораман от.

Баланд-баландда тўрғай,
Қуёш тўрқовок гўё.
Тўрғайнинг тумшугидан
Таралар жаранг наво.

Тор кўчани тўлдириб
Оқади олма иси.
Олмазордан кўчага
Тўкилар қиз кулгиси.

Тирмашаман деворга,
От қўяр елкасини.
Олмасини ислайман
Богбоннинг эркасини.

Ногоҳ сергак богбон чол
Бог тинчини бузади.
Қарсиллатиб шийпонда
Оғзидан ўқ узади.

Сакрайман девор оша,
Елкасин тутар йўрға.
Қуёш ичимда ёнар,
Кўксимда сайрар тўрғай.

...Қамчи босаман отга,
Қайтаман завққа тўлиб:
Юрагим бўлиб икки,
Оёғим олти бўлиб.

BOLALIK YODI

Yoz fasli. Peshin chog'i.
Xush ifor. Havo novvot.
Paxsa devor yoqalab
Yetaklab boraman ot.

Baland-balandda to'rg'ay,
Quyosh to'rqovoq go'yo.
To'rg'ayning tumshug'idan
Taralar jarang navo.

Tor ko'chani to'ldirib
Oqadi olma isi.
Olmazordan ko'chaga
To'kilar qiz kulgisi.

Tirmashaman devorga,
Ot qo'yar yelkasini.
Olmasini islayman
Bog'bonning erkasini.

Nogoh sergak bog'bon chol
Bog' tinchini buzadi.
Qarsillatib shiyponda
Og'zidan o'q uzadi.

Sakrayman devor osha,
Yelkasin tutar yo'rg'a.
Quyosh ichimda yonar,
Ko'ksimda sayrar to'rg'ay.

...Qamchi bosaman otga,
Qaytaman zavqqa to'lib:
Yuragim bo'lib ikki,
Oyog'im olti bo'lib.

ҚОРА ТОШ

Кимнинг баланд тоғларга
Бир қур келмас чиққиси.
Гараша тепасида
Бобомўла чўққиси.

Бошида булут тўзир,
Ажиб виқор. Ҳашамат.
Ёшлик ғайрати қўзиб,
Чўққига тирмашаман.

Сайхонда Гарашасой
Оқиб ётар буралиб.
Икки чети узумзор,
Тош иморат, қўрали.

Ногоҳ тойиб, оёғим
Остидан кўчар бир тош.
Фарёд солиб, боёқиш,
Жарликка учар бир тош.

Эй қора тош, қора тош,
Тилинг борми сенинг ҳам?
Оғритдимми дилингни,
Мен бебош ғофил одам?

Қўшилиб нола қилган
Тошлар дўстинг эдимми?
Наъматак чўзиб қўлин
Ушлаб қолай дедими?

Сакраб нақ осмон бўйи
Ўнгирдан ошди оху.
Кимни оғоҳ этгали
Бунчалар шошди оху?

Эй қадрдон тоғимнинг
Миттигина бўлаги,
Тош бўлиб шунча бўлсанг,
Мен ҳам бир тош бўлайин.

Ўраниб қор кўрпага,
Қиш уйқусига қонай.
Қўнғироқ чалса ёмғир
Гул кўтариб уйғонай!

QORA TOSH

Kimning baland tog'larga
Bir qur kelmas chiqqisi.
Garasha tepasida
Bobomo'la cho'qqisi.

Boshida bulut to'zir,
Ajib viqor. Hashamat.
Yoshlik g'ayrati qo'zib,
Cho'qqiga tirmashaman.

Sayxonda Garashasoy
Oqib yotar buralib.
Ikki cheti uzumzor,
Tosh imorat, qo'rali.

Nogoh toyib, oyog'im
Ostidan ko'char bir tosh.
Faryod solib, boyoqish,
Jarlikka uchar bir tosh.

Ey qora tosh, qora tosh,
Tiling bormi sening ham?
Og'ritdimmi dilingni,
Men bebosh g'ofil odam?

Qo'shilib nola qilgan
Toshlar do'sting edimi?
Na'matak cho'zib qo'lin
Ushlab qolay dedimi?

Sakrab naq osmon bo'yi
O'ngirdan oshdi ohu.
Kimni ogoh etgali
Bunchalar shoshdi ohu?

Ey qadrdon tog'imning
Mittigina bo'lagi,
Tosh bo'lib shuncha bo'lsang,
Men ham bir tosh bo'layin.

O'ranib qor ko'rpaga,
Qish uyqusiga qonay.
Qo'ng'iroq chalsa yomg'ir
Gul ko'tarib uyg'onay!

**СҮЮКЛИГИМ,
СУЯНЧИМ**

Сен ҳақда ўйласам фикрим
очилар,
Сен ҳақда сўйласам асло
толмайман.
Шоирларинг кўпдир —
машҳур очунда,
Улардан ошириб айта
олмайман.
Тириклигим, таянчим Ватан,
Суюклигим, суянчим Ватан.

Ойбек наъматакка битди
мадҳия,
Олимжон назмида гул очди
ўрик.
Ям-яшил майсалар
наволарида
Хайридин Салоҳнинг баёти
тирик.
Тириклигим, таянчим Ватан,
Суюклигим, суянчим Ватан.

Бир фаслинг — кун қисқа,
тунларинг узун, —
Ой тезроқ балқай деб Кунни
шоширар.
Бир фаслинг — тун қисқа,
кунларинг узун, —
Қуёш боғларингда ёғду
шопирар.
Тириклигим, таянчим Ватан,
Суюклигим, суянчим Ватан.

Икки бош узумни бағрига
босиб,
Аёл чиқиб келса
узумзорингдан,
Шамоллар осилиб этакларига,
Бергил, дер, бир дона ўша
дорингдан.
Тириклигим, таянчим Ватан,
Суюклигим, суянчим Ватан.

**SUYUKLIGIM,
SUYANCHIM**

Sen haqda o'ylasam fikrim
ochilar,
Sen haqda so'ylasam aslo
tolmayman.
Shoirlaring ko'pdir —
mashhur ochunda,
Ulardan oshirib ayta
olmayman.
Tirikligim, tayanchim Vatan,
Suyukligim, suyanchim Vatan.

Oybek na'matakka bitdi
madhiya,
Olimjon nazmida gul ochdi
o'rik.
Yam-yashil maysalar
navolarida
Xayridin Salohning bayoti
tirik.
Tirikligim, tayanchim Vatan,
Suyukligim, suyanchim Vatan.

Bir fasling — kun qisqa,
tunlaring uzun, —
Oy tezroq balqay deb Kunni
shoshirar.
Bir fasling — tun qisqa,
kunlaring uzun, —
Quyosh bog'laringda yog'du
shopirar.
Tirikligim, tayanchim Vatan,
Suyukligim, suyanchim Vatan.

Ikki bosh uzumni bag'riga
bosib,
Ayol chiqib kelsa
uzumzoringdan,
Shamollar osilib etaklariga,
Bergil, der, bir dona o'sha
doringdan.
Tirikligim, tayanchim Vatan,
Suyukligim, suyanchim Vatan.

ОТА БОҒ ҲАҚИДА ҚИССА

Бу боғ ўрни бир замонлар
кир эди яланг,
Шамол янтоқ юмалатиб,
ўйнар эди чанг,

Отам деди: «Боғ қиламиз,
бел боғланг маҳкам,
Боғи борнинг ризқи бутун,
насибаси ҳам.

Элда шундай бир ҳикмат бор:
«Қўшнинг экса гар
Девор оша бир шохидан
меvasи тегар.

Аймоғинг бир кўчат экса,
ниҳол чоғидан
Мева тотмоқ nasib etar
ҳамма шохидан».

Аввалига ўр қазидик, сўнг
қилдик шудгор,
Ёмғир ювиб тозартирди,
малҳам бўлди қор.

Отам бoшу онам ёнбош,
бутун оила
Ток қададик, кўчат едик
пок ният ила.
Кейин тақдир Тошкент сари
бoшлади мени,
Ота боғдан олисларга
ташлади мени.

Қай бир йили Иқбол билан ёз
чоғи бирга
Автобусдан туша келдик
тўғри шу ерга.

Қуврай чайла,
хушбўй полиз.
Чатнаган иссиқ,
Шаббодани миниб кезар
ҳандалак иси.

ОТА БОҒ' HAQIDA QISSA

Bu bog' o'rni bir zamonlar
qir edi yalang,
Shamol yantoq yumalatib,
o'unar edi chang,

Otam dedi: «Bog' qilamiz,
bel bog'lang mahkam,
Bog'i borning rizqi butun,
nasibasi ham.

Elda shunday bir hikmat bor:
«Qo'shning eksa gar
Devor osha bir shoxidan
mevasi tegar.

Aymog'ing bir ko'chat eksa,
nihol chog'idan
Meva totmoq nasib etar
hamma shoxidan».

Avvaliga o'r qazidik, so'ng
qildik shudgor,
Yomg'ir yuvib tozartirdi,
malham bo'ldi qor.

Otam bosh-u onam yonbosh,
butun oila
Tok qadadik, ko'chat eedik
pok niyat ila.
Keyin taqdir Toshkent sari
boshladi meni,
Ota bog'dan olislarga
tashladi meni.

Qay bir yili Iqbol bilan yoz
chog'i birga
Autobusdan tusha keldik
to'g'ri shu yerga.

Quvray chayla,
xushbo'y poliz.
Chatnagan issiq,
Shabbodani minib kezar
handalak isi.

Ойбек унда уч ойлик ё тўрт ойлик эди,	Oybek unda uch oylik yo to'rt oylik edi,
Отам «Қани, набирамни менга бер!» деди.	Otam «Qani, nabiramni menga ber!» dedi.
Сўнг қўш қўллаб боши узра қўтарди баланд,	So'ng qo'sh qo'llab boshi uzra ko'tardi baland,
«Ой болам!» деб эркалади чин меҳр билан.	«Oy bolam!» deb erkaladi chin mehr bilan.
Назаримда, сирғангандек бўлди қўллари,	Nazarimda, sirg'angandek bo'ldi qo'llari,
Мен «Эҳ-х» дея интилдим-ку Ойбекжон сари.	Men «Eh-h» deya intildim-ku Oybekjon sari.
«Хотиржам бўл, болам, — деди хахолаб отам, — Билки, шундай шириндирсан мен учун сен ҳам».	«Xotirjam bo'l, bolam, — dedi xaxolab otam, — Bilki, shunday shirindirsan men uchun sen ham».
Ушбу сўзлар хаёлимдан кетмайди сира,	Ushbu so'zlar xayolimdan ketmaydi sira,
Фарзанд ширин, фарзанддан хам ширин набира.	Farzand shirin, farzanddan ham shirin nabira.
Бир гал келдим қиш палласи. Қайтар маҳалда Қўлларимга майиз тутди онам бир халта:	Bir gal keldim qish pallasi. Qaytar mahalda Qo'llaringa mayiz tutdi onam bir xalta:
«Отанг эккан боғдан совға, асалдай ширин, Оз бўлса-да татиб кўрсин набираларим».	«Otang ekkан bog'dan sovg'a, asalday shirin, Oz bo'lsa-da tatib ko'rsin nabiralарim».
Бугун, каранг, шовуллайди гўзал боғ, ажаб, Тошбулоқдан сув оқизиб қўйибди Ражаб.	Bugun, qarang, shovullaydi go'zal bog', ajab, Toshbuloqdan suv oqizib qo'yibdi Rajab.
Ота боғи, Она боғи. Нақадар кўркам, «Бир чеккаси бизники» деб севинар акам.	Ota bog'i, Ona bog'i. Naqadar ko'rkam, «Bir chekkasi bizniki» deb sevinar akam.
Дейдиларки, боғ яратган — соҳиб каромат,	Deydilarki, bog' yaratgan — sohib karomat,

Дов дарахтнинг хар япроғи
айтар саловат.

Dov daraxtning har yaprog'i
aytar salovat.

Фарзандлар ҳам дарахтлардек
улғайиб дуркун,
Юкимизни олишмоқда
бирма-бир бу кун.

Farzandlar ham daraxtlardek
ulg'ayib durkun,
Yukimizni olishmoqda
birma-bir bu kun.

Истагим шу — яшнаб турсин
мерос ота боғ,
Боғбонига саловатлар айтсин
хар япроқ!

Istagim shu — yashnab tursin
meros ota bog',
Bog'boniga salovatlar aytsin
har yaproq!

ОНА ЮРТИМ

ONA YURTIM

Хар замона айлангиз
назоралар,
На гўзал Боғишамол,
фавворалар.

Har zamona aylangiz
nazzoralar,
Na go'zal Bog'ishamol,
favvoralar.

Не иморатлар — оҳорли,
ойнаванд,
Ярқирар пойида мрамар
хоралар.

Ne imoratlar — ohorli,
oynavand,
Yarqirar poyida marmar
xoralar.

Галлаорол Форишу Бахмал,
Зомин,
Ким кадам қўйса гулу боғ
оралар.

G'allaorol Forish-u Baxmal,
Zomin,
Kim qadam qo'ysa gul-u bog'
oralar.

Она юртим Жиззахим
сиймоси бу,
Тунлари тўймас боқиб
ситоралар.

Ona yurtim Jizzaxim
siymosi bu,
Tunlari to'ymas boqib
sitoralar.

Бори ўғлонида бургут
шиддати,
Қизлари ойдек сулув
рухсоралар.

Bori o'g'lonida burgut
shiddati,
Qizlari oydek suluv
ruxsoralar.

Яхшилик бирла эли бергай
жавоб,
Гар ёмонлик қилса ҳам
дилқоралар.

Yaxshilik birla eli bergay
javob,
Gar yomonlik qilsa ham
dilqoralar.

Бошидан тушмас шараф тожи
хануз,
Шавкатига етмагай иборалар.

Boshidan tushmas sharaf toji
hanuz,
Shavkatiga yetmagay iboralar.

Васфида Ҳамид Олимжон
хушнаво,
Саъди оллою неча Сайёралар.

Vasfida Hamid Olimjon
xushnavo,
Sa'di ollo-yu necha Sayyoralar.

**БОЛАЛИК.
АЁЛ, ҚИЗАЛОҚ**

**BOLALIK.
AYOL, QIZALOQ**

Меҳмон кутаётган уй
бекасидай
Чопқиллаб йўллари
супураш шамол,
супураш шамол.
Тошдевор ёқалаб болалардай
саф
Қўл силкиб қутлайди
терақлар хушҳол,
терақлар хушҳол.

Mehmon kutayotgan uy
bekasiday
Chopqillab yo'llarni
supurar shamol,
supurar shamol.
Toshdevor yoqalab bolalarday
saf
Qo'l silkib qutlaydi
teraklar xushhol,
teraklar xushhol.

Олмалар лабларин қирмизга
бўяб,

Olmalar lablarin qirmizga
bo'yab,

Япроқ дуррасидан
мўралаб боқар,
мўралаб боқар.

Yaproq durrasidan
mo'ralab boqar,
mo'ralab boqar.

Ювиниб-таранган
Гарашасойдан

Yuginib-tarangan
Garashasoydan

Борлиққа ялпиз хуш
ифори оқар,
ифори оқар.

Borliqqa yalpiz xush
ifori oqar,
ifori oqar.

Бошига оппоқ қор ярашиқ
салла

Boshiga oppoq qor yarashiq
salla

Бобомўла гўё мўйсафид ота,
мўйсафид ота.

Bobomo'la go'yo mo'ysafid ota,
mo'ysafid ota.

Оқил ўғлонлардек
паст-баланд қирлар

Oqil o'g'lonlardek
past-baland qirlar

Чўк тушиб пойига
бош уриб ётар,
бош уриб ётар.

Cho'k tushib poyiga
bosh urib yotar,
bosh urib yotar.

Шу қирларда кечди болалик
чоғим,

Shu qirlarda kechdi bolalik
chog'im,

Ўсмир қалби билан
ёниб суйганман,
ёниб суйганман.

O'smir qalbi bilan
yonib suyganman,
yonib suyganman.

Булутини — қалпоқ, қорини — чопон, Ёмғирини қўйлақ қилиб кийганман, суюб кийганман.	Bulutini — qalpoq, qorini — chopon, Yomg'irini ko'yulak qilib kiyganman, suyub kiyganman.
...Хув, ана тандирдан нон узар аёл, Иссиқ нон юзида ялтирайди нам, ялтирайди нам.	...Huv, ana tandirdan non uzar ayol, Issiq non yuzida yaltiraydi nam, yaltiraydi nam.
Юзларим ловуллаб ширмой нон мисол Баногоҳ лабимда sezaman шўр таъм, sezaman шўр таъм.	Yuzlarim lovullab shirmoy non misol Banogoh labimda sezaman sho'r ta'm, sezaman sho'r ta'm.
Четан дарвозалик бу уй олдида Болалик бир лаҳза тўхтатар шу чок, тўхтатар шу чок Оху каби хуркак назари билан Бир жуфт нон кўтариб чиқар қизалок, чиқар қизалок.	Chetan darvozalik bu uy oldida Bolalik bir lahza to'xtatar shu choq, to'xtatar shu choq Ohu kabi hurkak nazari bilan Bir juft non ko'tarib chiqar qizaloq, chiqar qizaloq.
Юзларида ширмой шуъласи ёнар, Қийиқ кўзларида бахорий чақин, бахорий чақин.	Yuzlarida shirmoy shu'lasi yonar, Qiyiq ko'zlarida bahoriy chaqin, bahoriy chaqin.
Ажаб, таниш аёл энди бегона, Нотаниш қиз нечук бунчалар яқин, бунчалар яқин?	Ajab, tanish ayol endi begona, Notanish qiz nechuk bunchalar yaqin, bunchalar yaqin?
Жисму жаҳонимга ўт тутаганча Ёнғоқзор оралаб ўйчан кезаман, ўйчан кезаман.	Jism-u jahonimga o't tutashganча Yong'oqzor oralab o'ychan kezaman, o'ychan kezaman.
Тандирдек қизиган бағримдан, қанча Соғинч сўзларини нондек узаман, нондек узаман...	Tandirdek qizigan bag'rimdan, qanchа Sog'inch so'zlarini nondek uzaman, nondek uzaman...

* * *

Тўқилмоқда олча барглари,
Ёмғир
 туман каби қуйилар.
Бўш қўлларин чўзиб
 кекса тут,
Йўлчи кузга илтижо қилар:
– Тўхта,
Ташлаб кетма бешафқат!
Орзум эди хар яшил япроқ,
Тирик туриб азобдир, фақат
Хотиралар билан яшамок!

ИЛДИЗЛАР

Бу бўлиши мумкинми? Асло!
Бу бўлиши мумкинми?
 Зинхор!
...Ўркач-ўркач тоғлар
 ортида
Қишлоқ бордир ҳаволи,
 зангор.

Майли, боринг, аммо
 йўлларни
Адаштириб кетинг, ха, яна
Изингиздан бормасин кириб
Ҳаёт юкин ортган арава.
Узумларга айтинг, ўрмалаб
Йўл олсинлар истаган ёкка.
«Қолмасин ҳеч жондор
 паналаб!»
Шундай ишни топширинг
 тоққа.

Булутларни хайданг,
 вақт-бевақт
Базм қуриб чақмасин чакмоқ.
Булукларга ман этинг бешак:
«Жиноятдир боғларга
 оқмоқ!».

Айтинг, юлдуз каби ёнмасин
Яшил, садаф, нуқра жумагул.

* * *

To'kilmoqda olcha barglari,
Yomg'ir
 tuman kabi quyilar.
Bo'sh qo'llarin cho'zib
 keksa tut,
Yo'lchi kuzga iltijo qilar:
– To'xta,
Tashlab ketma beshafqat!
Orzum edi har yashil yaproq,
Tirik turib azobdir, faqat
Xotiralar bilan yashamoq!

ILDIZLAR

Bu bo'lishi mumkinmi? Aslo!
Bu bo'lishi mumkinmi?
 Zinhor!
...O'rkach-o'rkach tog'lar
 ortida
Qishloq bordir havoli,
 zangor.

Mayli, boring, ammo
 yo'llarni
Adashtirib keting, ha, yana
Izingizdan bormasin kirib
Hayot yukin ortgan arava.
Uzumlarga ayting, o'rmalab
Yo'l olsinlar istagan yoqqa.
«Qolmasin hech jondor
 panalab!»
Shunday ishni topshiring
 toqqa.

Bulutlarni haydang,
 vaqt-bevaqt
Bazm qurib chaqmasin chaqmoq.
Buloqlarga man eting beshak:
«Jinoyatdir bog'larga
 oqmoq!».

Ayting, yulduz kabi yonmasin
Yashil, sadaf, nuqra jumagul.

Хатто бир туп сирач қолмасин
Булутдек кўк шувоқзор
туғул.

Hatto bir tup sirach qolmasin
Bulutdek ko'k shuvoqzor
tugul.

Ялпизларнинг хуш,
тахир бўйин
Шамолларнинг устига ортиб,
Қулоғига тайинлаб қўйинг
Токи зинҳор келмасин
қайтиб.

Yalpizlarning xush,
taxir bo'yin
Shamollarning ustiga ortib,
Qulog'iga tayinlab qo'ying
Toki zinhor kelmasin
qaytib.

Теракларни лайлаклар каби
Саф-саф қилиб кўкка
учиринг.

Teraklarni laylaklar kabi
Saf-saf qilib ko'kka
uchiring.

Ёнғоқларни илдизи билан
Кўз илғамас жойга кўчиринг.

Yong'oqlarni ildizi bilan
Ko'z ilg'amas joyga ko'chiring.

Боғлаб қўйинг чўкки ортига
Хатто киё бокмасин қуёш.
Шунда... мени енгдингиз дея
Пойингизга уражакман бош!

Bog'lab qo'ying cho'qqi ortiga
Hatto qiyo boqmasin quyosh.
Shunda... meni yengdingiz deya
Poyingizga urajakman bosh!

* * *

* * *

Менга доим шундай туюлар:
Юрагимнинг гулбоғларига
Умр ёмғир каби қуйилар.

Menga doim shunday tuyular:
Yuragimning gulbog'lariga
Umr yomg'ir kabi quyilar.

Томирларим — тезоб шаршара,
Хаёт суви оқар шарқираб
Ва қўшиқлар қуйлайди сара.
Қўшиқ учар кўксимга
сифмай, —

Tomirlarim — tezeb sharshara,
Hayot suvi oqar sharqirab
Va qo'shiqlar kuylaydi sara.
Qo'shiq uchar ko'ksimga
sig'may, —

Лабларимда жаранглаб кетар
Марваридлар сочилганидай.

Lablarimda jaranglab ketar
Marvaridlar sochilganiday.

Биллур ёмғир қуйилар
муқим...

Billur yomg'ir quyilar
muqim...

Фикрим гуллар олча мисоли,
Борган сари ёришар рухим.

Fikrim gullar olcha misoli,
Borgan sari yorishar ruhim.

Аммо уйқум йўқдир тунлари
Ох, бир кун тинар-ку
ёмғир,

Ammo uyqum yo'qdir tunlari
Oh, bir kuni tinar-ku
yomg'ir,

Сўлмасмикан фикрим
гуллари?!

So'lmasmikan fikrim
gullari?!

ИЗЛАР

Икки чети ораста,
Ёлғизоёқ чамбил йўл.
Кетиб бораман аста,
Хар ёнда гиёхлар мўл.

Куриб қорайган янтоқ,
Чўкир шувоқ. Кўк барра.
Узоқда кунгура тоғ,
Осмонга тортар арра.

Шу биргина сўқмоқда
От изи, қулон изи.
Эшак изи, ит изи,
Қуш изи, илон изи.

Шу биргина сўқмоқда
Дон изи, буғдой изи.
Юзиб ўтар охиста
Қуёш изи, ой изи.

Балки бунда бир чоқлар
Озод қўйиб чавкарин,
Елиб ўтган қуюндай
Амир Темур навқари.

Балки... Машраб сўзона
Наволар қилиб ўтган.
Тушганча йўл узала
Оёқларини ўпган.

Шу йўлда бобом изи,
Отам излари пойдор.
Қор ўтган, ёмғир ўтган,
Шамол ўтган неча бор.

Шу сўқмоқда менинг ҳам
Изим қолар экилиб.
Буғдой донаси каби
Сўзим қолар тўкилиб.

...Қай бир замон, бегона
Йўловчи қўйса қадам,
Маъюс бир соғинч ила
Эслармикан мени ҳам?

IZLAR

Ikki cheti orasta,
Yolg'izoyoq chambil yo'l.
Ketib boraman asta,
Har yonda giyohlar mo'l.

Qurib qoraygan yantoq,
Cho'kir shuvoq. Ko'k barra.
Uzoqda kungura tog',
Osmonga tortar arra.

Shu birgina so'qmoqda
Ot izi, qulon izi.
Eshak izi, it izi,
Qush izi, ilon izi.

Shu birgina so'qmoqda
Don izi, bug'doy izi.
Yuzib o'tar ohista
Quyosh izi, oy izi.

Balki bunda bir choqlar
Ozod qo'yib chavkarin,
Yelib o'tgan quyunday
Amir Temur navkari.

Balki... Mashrab so'zona
Navolar qilib o'tgan.
Tushgancha yo'l uzala
Oyoqlarini o'pgan.

Shu yo'lda bobom izi,
Otam izlari poydor.
Qor o'tgan, yomg'ir o'tgan,
Shamol o'tgan necha bor.

Shu so'qmoqda mening ham
Izim qolar ekilib.
Bug'doy donasi kabi
So'zim qolar to'kilib.

...Qay bir zamon, begona
Yo'lovchi qo'ysa qadam,
Ma'yus bir sog'inch ila
Eslarmikan meni ham?

МУНДАРИЖА

Шарҳи хол	3
Кўзумунчоқ (туркум)	
Истиқлол	6
Юксаклик	6
Тандир	6
Най	7
Ақл ва юрак	7
Дарахт	7
Гул	7
Сўз	8
Сукут	8
Юрак	8
Дарёнинг икки юзи	8
Ўрмончилар	9
Ўкинч	9
Эхтирос	9
Ошкораликни тушуниш	9
Мусофиат тарафайн	10
Эй рафиқ	10
Эпиграмма	10
Болалик	10
Ай сулув	11
Айтим	11
Алдаркўса	11
Ростгўйлик	11
Тамойил	12
Бир хикмат	12
Усмон Носир ва ўзгалар	12
Шоҳижон	12
Абадий савол	13
Ер тафти	13
Кўзим гавҳари	13
Туюқ	13
Гарчи...	14
Тафаккур	14
Жаннат	14
Қисмат	14
Оқшом қуёши	15
Лола юзи	15
Ҳар кимнинг	15
Меҳр	15
Қувонч қуши	16
Манзара	16
Интиқом	16
Гулхан	17
Ҳавас	17
«Кетмончи» дўст	17
Ўғит	17
Кўнглим айтур	18
Некбинлик	18
Чўлпон ёди	18
Бедилона	18
Онаизор	19
Умр фасли	19

MUNDARIJA

Sharhi hol	3
Ko'zmunchoq (turkum)	
Istiqlol	6
Yuksaklik	6
Tandir	6
Nay	7
Aql va yurak	7
Daraxt	7
Gul	7
So'z	8
Sukut	8
Yurak	8
Daryoning ikki yuzi	8
O'rmonchilar	9
O'kinch	9
Ehtiros	9
Oshkoralikni tushunish	9
Musofiyat tarafayn	10
Ey rafiq	10
Epigamma	10
Bolalik	10
Ay suluv	11
Aytim	11
Aldarko'sa	11
Rostgo'ylik	11
Tamoyil	12
Bir hikmat	12
Usmon Nosir va o'zgalar	12
Shohijon	12
Abadiy savol	13
Yer tafti	13
Ko'zim gavhari	13
Tuyuq	13
Garchi...	14
Tafakkur	14
Jannat	14
Qismat	14
Oqshom quyoshi	15
Lola yuzi	15
Har kimning	15
Mehr	15
Quvonch qushi	16
Manzara	16
Intiqom	16
Gulxan	17
Havas	17
«Ketmonchi» do'st	17
O'git	17
Ko'nglim aytur	18
Nekbinlik	18
Cho'lpon yodi	18
Bedilona	18
Onaizor	19
Umr fasli	19

Эл хикмати	19	El hikmati	19
Мўъжиза	19	Mo'jiza	19
Машраб	20	Mashrab	20
Хаж ибодати	20	Haj ibodati	20
Эй инсон	20	Ey inson	20
Атиргул соясида	20	Atirgul soyasida	20
Оят	20	Oyat	20
Кўшиқ йўли	21	Qo'shiq yo'li	21
Ирсият	21	Irsiyat	21
Бир кам дунё	21	Biri kam dunyo	21
Ёз окшоми	21	Yoz oqshomi	21
Мард аъмоли	22	Mard a'moli	22
Туғилиш	22	Tug'ilish	22
Ота ва бола	22	Ota va bola	22
Хар ўзбекни...	22	Har o'zbekni...	22
Овчи	22	Ovchi	22
Озодлик	23	Ozodlik	23
Ҳақиқат	23	Haqiqat	23
Муҳаббат	23	Muhabbat	23
Куйган кўнгил	23	Kuygan ko'ngil	23
Топишмоқ	24	Topishmoq	24
Рост ва ёлғон	24	Rost va yolg'on	24
Кечаги кун	24	Kechagi kun	24
Кўнгил юзи	24	Ko'ngil yuzi	24
Шу гўзал боғ		Shu go'zal bog'	
Янги йил	26	Yangi yil	26
Қайтиш	27	Qaytish	27
Янги замон шукухи	28	Yangi zamon shukuhi	28
Ватан	30	Vatan	30
Яссавий ғазалига мухаммас	30	Yassaviy g'azaliga muxammas	30
Саратон	32	Saraton	32
Алёр	33	Alyor	33
Ватанга мансублик	33	Vatanga mansublik	33
Оталар ва болалар	35	Otalar va bolalar	35
Кўнгли тўғри одам	36	Ko'ngli to'g'ri odam	36
Тавалло	37	Tavallo	37
Кўхна нақл	39	Ko'hna naql	39
Юлдуз шуъласи	39	Yulduz shu'lasi	39
Йўқолмас	41	Yo'qolmas	41
Туғилиш	42	Tug'ilish	42
Ёз окшоми	43	Yoz oqshomi	43
«Соқларингдек, ёр...»	43	«Sochlariningdek, yor...»	43
Эй кўнгил	44	Ey ko'ngil	44
Аёллар	45	Ayollar	45
Уч гулим	47	Uch gulim	47
Тунги таққослар	47	Tungi taqqoslar	47
Бола Ботир	49	Bola Botir	49
Баҳор	51	Bahor	51
Ойдин кеча	51	Oydin kecha	51
Мангу хижрон навоси	52	Mangu hijron navosi	52
Бўлмагай	53	Bo'lmagay	53
Шукрона	54	Shukrona	54
Шу гўзал боғ ичинда	55	Shu go'zal bog' ichinda	55
Эски китоб	56	Eski kitob	56
Хотин	56	Xotin	56
2001 йил, 31 июль	58	2001-yil, 31-iyul	58
Сендан ортиқ	58	Sendan ortiq	58

Ўйласам	59	O'yilasam	59
Куярман ўз холимга мен	60	Kuyarman o'z holimga men	60
Сен ўзинг	61	Sen o'zing	61
Маърифат	61	Ma'rifat	61
Хаёт қўшиғи	64	Hayot qo'shig'i	64
Кунларим	65	Kunlarim	65
Келинчак	68	Kelinchak	68
«Сўзга сўз берар жило...»	69	«So'zga so'z berar jilo...»	69
Синфдошим Рашидга	70	Sinfdoshim Rashidga	70
Хар сўзим монанд тузай	72	Har so'z'im monand tuzay	72
Эр йигит	73	Er yigit	73
Оқ ва қора	74	Oq va qora	74
Бир дўст хақида гиря	75	Bir do'st haqida giryа	75
Бойбичча	77	Boybichcha	77
Адолат	78	Adolat	78
«Мен дўст ҳақда...»	78	«Men do'st haqda...»	78
«Бу қандай рўй берди...»	79	«Bu qanday ro'y berdi...»	79
Шарқона	79	Sharqona	79
«Эртақда юзма-юз келар...»	81	«Ertakda yuzma-yuz kelar...»	81
Умр йўлдошимга	82	Umr yuldoshimgа	82
Тажнис	85	Tajnis	85
Раҳнамо	87	Rahnamo	87
Афанди	88	Afandi	88
Яхши ном	88	Yaxshi nom	88
Ойбек	89	Oybek	89
Бу бог	89	Bu bog'	89
Онажон	92	Onajon	92
Дийдор	97	Diydor	97
Онажоним	98	Onajonim	98
Онам	99	Ona	99
Мендан нима боламга қолар	100	Mendan nima bolamga qolar	100
Дуо	102	Duo	102
Эски дафтардан		Eski daftardan	
«Учқур назм отим, сен асов»	104	«Uchqur nazm otim, sen asov»	104
Яна келар сен кутган баҳор	105	Yana kelar sen kutgan bahor	105
Ўзбек боласи	105	O'zbek bolasi	105
«Бир боқди»	107	«Bir boqdi»	107
«Жамолинг тимсоли»	107	«Jamoling timsoli»	107
Куз фалсафаси	108	Kuz falsafasi	108
Фарзанд	108	Farzand	108
Қўшиқ	109	Qo'shiq	109
Хусниддиннинг шеъри	109	Husniddinning she'ri	109
Сизни эсласам	110	Sizni eslasam	110
Содик ит ривояти	110	Sodiq it rivoyati	110
«Балки бунинг бариға сабаб»	114	«Balki buning bariga sabab»	114
«Сени севишимни...»	115	«Seni sevishimni...»	115
Чиптачи қизга	115	Chiptachi qizga	115
Қуш сояси	116	Qush soyasi	116
Дўст бозори	117	Do'st bozori	117
«Қани, мен ҳам...»	117	«Qani, men ham...»	117
«Ахли эҳтиёж мудом»	117	«Ahli ehtiyoj mudom»	117
Гул барги	118	Gul bargi	118
Азиз дўст	118	Aziz do'st	118
Одий такқос	118	Oddiy taqqos	118
Муҳаббат	119	Muhabbat	119
Мехр	120	Mehr	120
Эркақлар ва аёллар	120	Erkaklar va ayollar	120

Юрт ишқида	Yurt ishqiда
Йўлдаги туйғулар	Yo'ldagi tuyg'ular
122	122
От хурмати	Ot hurmati
123	123
Ҳамдардлик	Hamdardlik
124	124
Гарашаликлар қўшиғи	Garashalıklar qo'shig'i
125	125
Баҳор ҳавоси	Bahor havosi
126	126
Ёмғир суви	Yomg'ir suvi
127	127
Уйғониш	Uyg'onish
127	127
Бедор тошлар	Bedor toshlar
128	128
Алпомиш ёди	Alpomish yodi
129	129
«Бу богнинг богбони...»	«Bu bog'ning bog'boni...»
130	130
Уддабурро Сатторбой сири	Uddaburro Sattorboy siri
131	131
Ражаббойнинг белгиси	Rajabboyning belgisi
132	132
Кимнинг узуми ширин	Kimning uzumi shirin
134	134
Жийда пишиғи	Jiyda pishig'i
141	141
Садақайрағоч	Sadaqayrag'och
142	142
Туманли дара	Tumanli dara
142	142
«Тошли жойда оққан сув»	«Toshli joyda oqqan suv»
143	143
Ҳамал	Hamal
143	143
«Оқиб ўтди юлдуз тўла тун»	«Oqib o'tdi yulduz to'la tun»
144	144
Болалик ёди	Bolalik yodi
145	145
Қора тош	Qora tosh
146	146
Суюқлигим, суянчим	Suyukligim, suyanchim
147	147
Ота бог ҳақида қисса	Ota bog' haqida qissa
149	149
Она юртим	Ona yurtim
151	151
Болалик. Аёл, кизалоқ	Bolalik. Ayol, qizaloq
152	152
«Тўқилмоқда олча барглари»	«To'kilmoqda olcha barglari»
154	154
Илдизлар	Ildizlar
154	154
«Менга доим шундай туюлар»	«Menga doim shunday tuyular»
155	155
Излар	Izlar
156	156

САЪДУЛЛА ҲАКИМ

КЎНГИЛ ЮЗИ

Шеърлар

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси
Бош таҳририяти
Тошкент — 2006

Мухаррир А. Аҳмедов
Бадний муҳаррир М. Самойлов
Техник муҳаррир Р. Бобохонова, Д. Габдрахманова
Мусаххихлар Ж. Тоирова, М. Зиямухамедова

Босишга рухсат этилди 17.05.06. Бичими 84x108¹/₃₂. «Петербург» гарнитураси. Офсет босма. Шартли босма табоғи 8,4. Нашриёт-хисоб табоғи 7,8. Адади 10000 нусха. Буюртма № 2447. Баҳоси келишилган нарҳда.

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонаси,
700083, Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 41.